

BÖKÖNY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

ALÁÍRÓLAP

BÖKÖNY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

Megrendelő: Bököny község Önkormányzata
4621 Bököny, Kossuth u.96.

Tervező:

Településrendezési tervező:

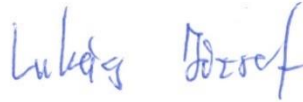

Mészáros Ákos

okl. településmérnök

TT-14-0258

Régész:

Lukács József

régész

185/2005.

Kelt: Nyíregyháza, 2024. május hó

TARTALOMJEGYZÉK

ALÁÍRÓLAP	0
TARTALOMJEGYZÉK	1
Bevezetés	3
1. VIZSGÁLAT	4
1.1. A település történeti leírás	4
1.1.1. A település fekvése	4
1.1.2. Címer	5
1.1.3. Története	5
1.1.4. A történeti településszerkezet alakulása	6
1.1.5. A történeti településszerkezet bemutatása térképeken	7
1.1.6. A telekstruktúra vizsgálata	9
1.1.7. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat	10
1.1.8. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok	11
1.1.9. A tájszerkezet alakulása	12
1.2. A település régészeti örökségeinek felmérése újonnan beépítésre szánt területnek kijelölt terület esetén terepbejárással	13
1.3. A védett műemléki értékek települési értékleltára	15
1.3.1. Világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területeket	15
1.3.2. Országos építészeti örökségvédelembe vett	15
1.3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére	15
1.3.4. Védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek és nyilvántartott régészeti lelőhelyek	24
1.4. A helyi építészeti örökség települési értékleltára	41
1.4.1. Településszerkezet	41
1.4.2. Telekstruktúra és utcavonal-vezetés	43
1.4.3. Utcaépítés, utcakép részletek	44
1.4.4. Egyéb településkarakter elemek	45
1.4.5. Építményrészlet, alkalmazott anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás	45
1.4.6. Táj- és kertépítészeti alkotás, egyedi tájérték, növényzet	50
2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZÁSOK HATÁSELEMZÉSE	51
2.1. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése	51
2.1.1. Településhasználat és tájhasználati változás	51
2.1.2. Településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás	52

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

2.1.3. Infrastrukturális változás	53
2.2. a 2.1. pontban szereplő változások hatásai	61
2.2.1. a 2.1. pontban szereplő változások hatásai a régészeti örökségre	61
2.2.2. a 2.1. pontban szereplő változások hatásai a történeti településre, település- és tájszerkezetre	77
2.2.3.a 2.1 pontban szereplő változások hatásai a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre	78
3. Az értékvédelmi terv	79
3.1. Az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények meghatározása	79
3.2. Az önkormányzati feladatok meghatározása	79
4. Összefoglalás	80
5. Nyilatkozat	81

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

Bevezetés

Jelen dokumentáció Bököny község településrendezési terv felülvizsgálat, módosítás alátámasztása céljából készült a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. tv. rendelkezése alapján, összhangban a települési örökségvédelmi hatástanulmány tartalmáról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelettel. A tervfejezet célja a településen található kulturális értékek feltárása, azok előtérbe helyezése és ebből kifolyólag az értékek megőrzésének elősegítése. A települési értékek bemutatása, illetve védelme meghatározó lehet a település arculatjának megerősítésében (településmegtartó erejének fokozásában). A fejlesztések érvényesülésének fontos feltétele, hogy azok a már meglévő környezeti értékekre figyelemmel valósuljanak meg. Egy új fejlesztési terület, illetve egy új épület tényleges értékének jelentős része abban a többletben realizálódik, ami a környezetéhez való illeszkedésből és a település már meglévő értékeiből vetül rá. A települési környezet értékeinek védelme, a hozzájuk való igazodás nem csak kulturális, esztétikai igény, egyben gazdasági érdek is, melyet kulturált módon, esztétikai eszközökkel lehet teljesíteni. Az új fejlesztéseknél, azok építészeti kialakítása során célszerű igazodni ezekhez az értékekhez.

A kulturális örökségvédelemre, régészeti lelőhelyekre, a régészeti kutatásra és a régészeti leletekre vonatkozó főbb jogszabályok:

- 2001. évi LXIV. törvény – a kulturális örökség védelméről
- 1997. évi CXL. törvény, különösen a 38-49. § - múzeumi törvény
- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről
- 1979. évi 2. törvényerejű rendelet – kulturális javak jogtalan átruházásáról
- 68/2018. (IV. 9.) Kormányrendelet – a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról
- 497/2016. (XII. 28.) Kormányrendelet – a kulturális örökség védelmét érintő egyes kormányrendeletek módosításáról
- 13/2015. (III. 11.) MvM rendelet – a régészeti lelőhely és a műemléki érték nyilvántartásának és védetté nyilvánításának, valamint régészeti lelőhely és a lelet megtalálójának anyagi elismerésének részletes szabályairól
- 182/2022. (V.24) rendelet – a kulturális javakkal kapcsolatos hatósági eljárásokra vonatkozó szabályokról
- 367/2020. (VII.28) Korm. rendelet – a kulturális javak védetté nyilvánításának részletes szabályairól
- 191/2001. (X. 18.) Kormányrendelet – az örökségvédelmi bírságról
- BTK vonatkozó paragrafusai

Jelen munkát (azaz a jelen tanulmány részét és egészét is) a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. alapján szerzői jogvédelem illeti meg. A vagyoni jogok kizárólagos jogosultja a Szabolcsterv Kft.

1. VIZSGÁLAT

1.1. A település történeti leírás

- 1.1.1. A település fekvése
- 1.1.2. Címer
- 1.1.3. Története
- 1.1.4. A történeti településszerkezet alakulása
- 1.1.5. A történeti településszerkezet bemutatása térképeken
- 1.1.6. A telekstruktúra vizsgálata
- 1.1.7. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat
- 1.1.8. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok
- 1.1.9. A tájszerkezet alakulása

1.1.1. A település fekvése

Bököny Község Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében, Nyíregyházától dél-keletre, a 4-es számú főúttól keleti irányban 7 km-re helyezkedik el. A település a Közép-Nyírségben, Nyíregyházától déli-keleti irányban mintegy 34 km távolságra, Debrecentől észak-keleti irányban pedig 32 km-re található.

A szomszédos települések: észak felől Érpatak, észak-nyugati irányban Újfehértó, dél-nyugat felé Téglás és észak-kelet irányában Geszteréd.

A település közigazgatási területe közelében végighalad, nyugati irányban a 4-es főút. Ez a legfontosabb megközelítési útvonala Nyíregyháza és Debrecen felől is. A község központját nyugati irányban a 4-es főúttal a 4901-es mellékút köti össze.

Teljes területe 35,47 km², a belterület ebből 2,5 km². A lakások száma 1 168, míg egyéb lakóegységek száma nincs nyilvántartva. Bököny Község állandó népessége 2022-es statisztikai adatok (népszámlálás időpontja) alapján 2 919 fő, míg népsűrűsége 82,29 fő/km².¹

Bököny Község pozíciója Magyarország és Szabolcs vármegye térképén

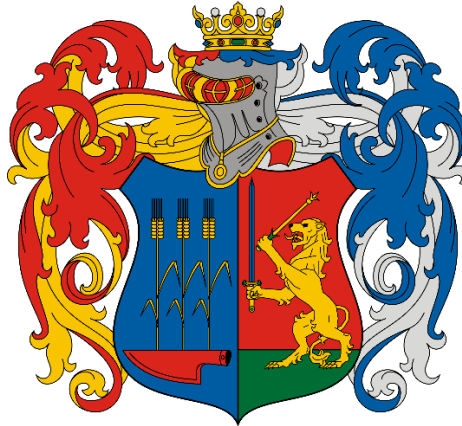
¹ Forrás: KSH

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

1.1.2. Címer

Bököny címere álló, reneszánsz, hasítással osztott pajzs. Jobb oldali kék mezejében lebegő, vízszintes (élével lefelé forduló), hegyével jobbra mutató vörös ekevasból három, aranykalású arany búzaszár növekszik. Bal oldali vörös mezejének zöld udvarán fegyverzett, jobbra forduló és néző, arany oroslán lép jobbra, előrenyújtott jobb mancsában aranyos markolatú kék pengéjű pallost tart, bal mancsával zöld fogójú aranyjogart emel a feje fölé.

A pajzs felső élén természetes színű, vörös bélésű, aranyos pántozatú tornasisak van, nyakában aranyozott medalon. A sisakon zafírral, rubinnal és smaraggal díszített ötágú (három levél, két gyöngy), arany leveleskorona helyezkedik el. A korona alól előtűnő foszlányok: jobbról vörös és arany, balról kék és ezüst.

Bököny címere a beszélő címerek (tesserae loquentes) sorába tartozik, amennyiben felidéri múltjának fontos jellemzőit. A néphagyomány szerint már Szent László is vívott itt győzedelmes ütközetet a kunok ellen, amelyet minden valószínűség szerint megfestettek a templom freskói sorában. Szent Lászlóra utal az oroslán mancsában a királyi jogar és a mező vörös színe.

Az oroslán címerbe kerülését indokolja, hogy a középkorban itt birtokló tucatnyi nemesi családból háromnak is szerepel ágaskodó oroslán a címerében (báró Meskó, Finta és Tárkányi család), s ebből kettőnek is kardot adtak a mancsába (Finta: szablya; Tárkányi: pallos). A fegyvert emelő oroslán tehát a középkori, kora újkor történelmet idézi fel.

Az ekevasból növekvő búzaszálak a település egykori pecsétképét elevenítik fel, amennyiben az 1839-ből ismert csoroszllya és ekevas áll meghatározhatatlan virág mellett; az 1882-es pecséten ekevas három, kalászos búzaszállal. Az, hogy az ekevasból növekszenek a bő termésű kalászosok, mutatja, hogy a település felemelkedése népének szorgalmas és kitartó munkájából fakad.

A pajzs fölé helyezett sisak emlékeztet a település hősi halottaira, a korona pedig az önkormányzati autonómia jelképe.

1.1.3. Története

A település nevének eredetét kutatva a földrajzi nevek etimológiai szótára szerint: „helység Szabolcs-Szatmár megyében Újfehértótól délkeletre. Pusztaszemély-névből keletkezett magyar névadással; Szabolcs-Szatmár megye történeti-etimológiai helységnévtára szerint az ómagyar Bökény~Bököny személynévből névadással, ennek

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

eredete tisztázatlan. Stanislav a török Bök személynév magyar továbbképzése, – a földrajzi nevet, személynévi áttétel nélkül- a szlávból magyarázza.

Dr. Jósa András őshalom ásátásai megállapítják, hogy ezen a vidéken Kr. e. évezred második felében már volt élet. 1085-ben Szent László király Bököny-Geszteréd között győzte le a kunokat és bessenyőket. Jelölhetnénk ezt első írásos említésnek is. 1291 első írásos említés a településről, ekkor Buken néven jelölik a települést. XV. században jelentős hely, 1520-ban a tokaji uradalom része, 1543-ban Szabolcs vármegye első járásában találjuk Beokeon falva, 1549-ben már a második járás része, nevét BEWKEN-ként jegyzik. 1550-ben az utolsó békeévben ugyanezen járásban már BEKEN néven találjuk a települést. XVII. században pusztának mondják, másfél évszázadig az is marad, 1632-ben hajdúk települtek át Hajdúhadház és Téglás községekből, ekkor a királyi ficus birtokában volt a település. 1720-as évektől a királyi kincstárnak csárdája és kerülője volt a pusztán. 1728-as összeírás szerint lakatlan pusztá volt. 1767-től egynegyed rész megmaradt királyi kamara birtok, másik negyedét Rákóczi jusson Aspremont gróf és báró Meskó család, harmadik negyedén egyenlő arányban br. Horváth család, az újfelhértói Somossy család és a csicseri Ormos család, a negyedik negyedén pedig a Gencsy család osztozott. 1773-ban a települést BEÖKONY néven találjuk. Az 1784/85-es népszámlálás szerint még mindig kamarai birtok. 1828-ban már BEWKEN néven említik a települést. Közigazgatásilag 1863-ban a nádudvari járás része, 1870-től a nádudvari középjárás, majd 1895-re már újra a Nagykovácsi járás települése, 1800-as évek végén már Bökönként találjuk a település nevét. A 1848-49-es szabadságharc idején szervezett község volt. Az I. világháborúban 300 fő harcolt Bökönből, közülük 104-en haltak hősi halált. Ekkor három utcából állt a település: Oláh vég, Orosz vég, a Csonka sor. Bököny 1944 október 21-én felszabadult a II. ukrán front és a IV. román hadsereg által. A II. Világháborúban 680 lakos vett részt közülük 402 fő halt hősi halált, 56 fő tért haza rokkantan. 1948-ban a településre is ideér a villamosítás, a villanyvilágítás. 1985-től Nyíregyháza városkörnyék községe. 1989-től közvetlen megyei irányítású. 1989. július 01-től Nyíregyháza megyei város és környéke községe. Az 1995-ös közigazgatási beosztás szerint község.

1.1.4. A történeti településszerkezet alakulása

A földrajzi adottságok meghatározzák a település beépített területeit.

Bököny község tipikus mezőgazdasági jellegű, magyar alföldi karakterű település. Terület-felhasználás szempontjából lakóterület, alapfokú ellátással. A belső településkép szerves fejlődését torzították a már említett 1970-es és 1980-as évek lakásépítési programjai. A heterogén belső településkép azonban általában így is emberléptékű, barátságos ma is. A jövőben a településen az átépülés mellett a (lakó) épületek felújítása lesz a jellemző, beleértve a kerítés, a belső udvar (kert) átépítését is. Az építési munkákkal, a felújításokkal a településkép kedvező alakítását lehet elősegíteni.

A településközponti vegyes terület településrésze a község főutcájának, a Kossuth utcának településközponti részét, valamint Dózsa György és József Attila utca szakaszai által lehatárolt területeit érinti. Itt találhatóak a település igazgatásinevelési, egészségügyi és oktatást ellátó intézményei. Itt található a 18. században épült Eröss kúria, amely egyben a Községháza, valamint a díszes Orosz kúria. A településrészen számos közpark, igényesen kialakított növényállományok gazdagítják az utcaképet.

Bököny belterületének nagy részét a falusias lakóterület teszi ki, amely a településközpontot közvetlenül körülvevő, keskeny, hosszú, kertművelésre alkalmas telkekkel rendelkezik. A lakóházak karaktere vegyes képet mutat. Található itt régi típusú (keskeny, hosszú) tornácos, parasztházat, de helyenként egy-egy kétszintes, modernebb lakóépületbe is belebotolhatunk. A beépítési mód oldalhatáron álló, előkertes, az utcára merőleges beépítéssel. A

régebbi lakóépületek, takartan kiegészülhetnek gazdasági épülettel vagy melléképülettel. A később épített lakóházaknál ezek a melléképületek vagy elmaradnak, vagy a főépület részét képezik.

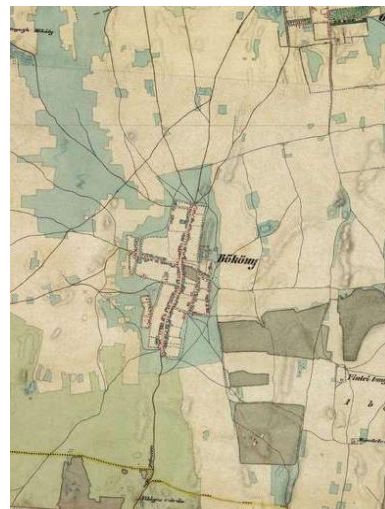
A belterület szélein kertvárosias lakóterületekkel is találkozhatunk. A lakóházak oldalhatáron álló beépítési móddal, utcára merőleges épület elhelyezéssel épültek. Jellemző a gondozott előkert elhagyása. Jellemzően többszintes, általában földszint + tetőteres kialakítás, de találkozhatunk többszintes vagy emeltföldszintes kialakítással is. Ezek az épületek jellemzően a 1980-as, 90-es években épültek, egyedi tervek alapján. Ezen a településrészen az épületek jórésze felújított, jó állapotú épületek találhatók.

1.1.5. A történeti településszerkezet bemutatása térképeken

A település tájhasználatának alakulása, változása az I. Katonai felmérés (1782-1785) (1. ábra), a II. Katonai felmérés (1819-1869) (2. ábra), a III. Katonai felmérés (1869-1887) (3. ábra), illetve Magyarország Katonai Felmérése (1941)² (4. ábra) történeti térképek vonatkozó szelvényein, illetve a Google Earth közelmúltban készült műholdfelvételein keresztül kerül bemutatásra.

1. ábra - I. Katonai felmérés (1782-1785)

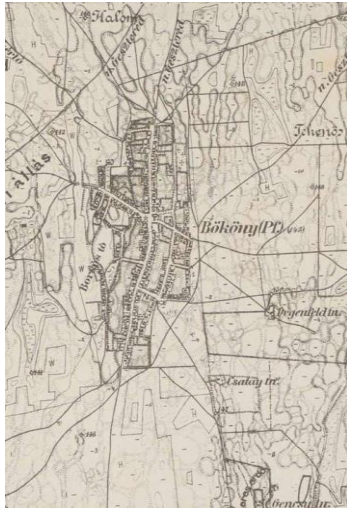

2. ábra - II. Katonai felmérés (1819-1869)

² Forrás: mapire.eu

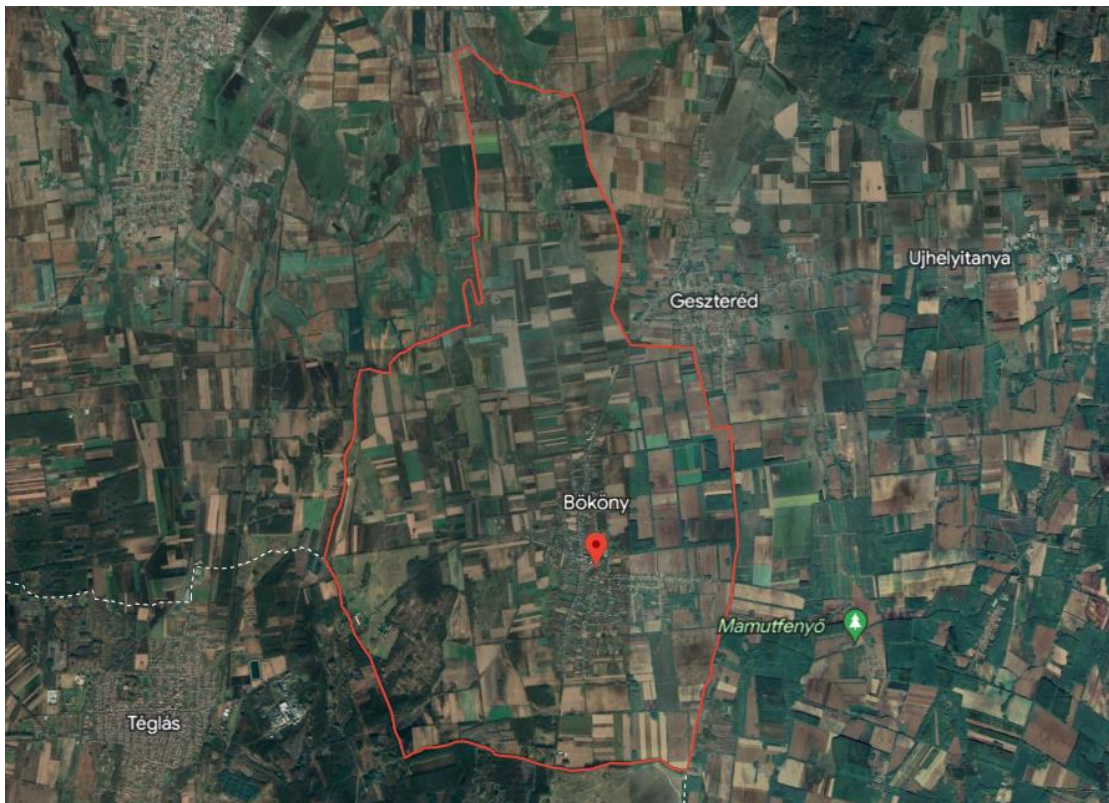
BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

3. ábra - III. Katonai felmérés (1869-1887)

4. ábra - IV. Katonai felmérés (1941)

Google Earth műholdfelvétel

1.1.6. A telekstruktúra vizsgálata

A kiszélesedett utca két oldalán szalagtelkek álltak. A halmazos települések közös alapvető jellemzője, hogy a halmazosodás idején még hiányzott az utca. Tehát ez a telkek olyan csoportosulása volt, ahol nem volt előre tervezett utca. A térbeli, elrendeződést a terepviszonyok, a belvízrendszer, a klíma, az építőanyagok továbbá a központi funkciók telepítése határozta meg.

A hagyományos hosszházas elrendezés falusi lakóháztípus az egész településen megtalálható. Az egytraktusos lakóházat egy következő fejlődési fokozatban az utcafronton L alakban bővítették. A település ősi magját a Petőfi utca részén lévő telkek alkották. A település a betelepülések folytán növekedett.

Az elmúlt cca 250 évet felölelő térképi ábrázolások vizsgálatát követően megállapítható, hogy a település jelentős fejlődésen ment keresztül az évek során. A térképeken jól kivehető, hogy a település lakott területeit vízzel borított területek, mocsarak vették körül, mely a lecsapolások után szántók, legelők lettek. A település számos jó termőhelyi adottságú szántóterületekkel, valamint kiváló termőhelyi adottságú erdőterületekkel rendelkezik. A település külterületének nagy részét a természetföldrajzi adottságoknak megfelelően használják.

A XIX. század második felében megnövekedett a művelési arányok eltolódása. Az ár- és belvízmentesítő munkálatok befejeztével, az ősi ártereken hatalmas területek szabadultak fel, elsősorban a szántók gyarapodására, mely az összterületnek most már közel a 60 %-át foglalja el. Ugyanakkor a nádas 19,2 %-ról 3,3 %-ra csökkent, a vízzel borított terület pedig eltűnt a Rétközben. Meg kell jegyezni, hogy évszázadokon át az emberek foglalkozását a tengerszint feletti magassági viszonyok alakították ki. A településeket a 100 m tszf-i magasság feletti, ármentes területeken alakították ki. Ezek folt- illetve sávyszerű magaslatok, maradékgerincek homokbuckák voltak. Itt tudtak nagyobb biztonsággal növényt termesztani. A növénytermesztés sikere, az elöntéseken kívül, függött a talaj minőségétől. Ebben a tekintetben, szerencsésebb helyzetben voltak a Rétköz déli peremén élők, mert ott volt megtalálható a legjobb termést biztosító humuszos homoktalaj, mezőségi jellegű és a rozsdabarna erdőtalajok.

A Nyírségnek a honfoglaló magyarok által itt talált utolsó természetes képe a síklápokkal, mocsarakkal, pusztagyeppekkel tarkított erdőssztyepp lehetett, melynek uralkodó fafaja a tölgy volt. Ebből alakult ki a középkorban az a mozaikos táj, ahol kis falvak sokasága húzódott meg, melyek lakói az erdős-lapos-buckás területen rét és legelőgazdálkodást, kis parcellákon szántóföldi művelést folytattak, s élvezték azt a terített asztalt, amit a gazdag természet nyújtott: az erdők gyümölcseit, a tocsogós laposok bőséges hal és vadtermését. A törökidőszak következtében a kis falvak többsége elnéptelenedett.

A táj a XVIII., de főleg a XIX. századtól kezdett újra benépesedni, újjáépültek a falvak. A XIX. század második felétől kezdve felgyorsult a természet átalakítása, melynek nyomán kezdett kialakulni a táj ma ismert képe. A legnagyobb beavatkozás a térség vizeinek lecsapolása volt. Az ún. nyírvízmentesítő társulatok 1892-től kezdve csatornákkal hálózták be a területet, s a korábban lefolyástalan nyírvízlaposok vizét összegyűjtötték.

A vízrendezésnél jóval korábban, már a XVI-XVII. század török világa alatt megkezdődött az erdőterületek csökkenése, melyek helyét szántók, gyümölcsösök, rétek, homoki legelők foglalták el. Ezt tetézte a megmaradt erdők faállományának átalakítása, amikor a tölgyet a gyorsan nöövő, a szárazságot jobban tűrő akáccal váltották fel. Ez a folyamat, bár a XIX. században elindult, az I. világháború után gyorsult fel, amikor a 20-as évek fakonjunktúrájának idején az értékes, idős tölgyeseket fakereskedők vásárolták fel.

Az 50-es évektől az akác mellett egyre gyakoribbá vált a szintén tájidegen erdei és fekete fenyő, valamint a nemesnyár használata nemcsak az őshonos erdők felújítására, de a néhai homoki tölgyesek helyén létrejött silány szántók újra fásítására is. Az akác és a többi tájidegen fafaj a térség élővilágát, tájképét elszegényítette. Ráadásul az erdők tarvágás utáni kitudósítása és mélyszántása nyomán eltűnt az erdei aljnövényzet és az erdőssztyepp

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

jellegű növényzet túlnyomó része. Ez a folyamat pusztította ki a térségből a hóvirágot, a tarka nőszirmot, de igen súlyos csapást mért az egykor igen gyakori egyhajúvirág, tarka sáfrány és magyar nőszirm állományaira is.

A természetes táj pusztulásának folyamatára a „koronát” a természettel még viszonylag összhangban élő kispaszti életformát felváltó nagyüzemi gazdálkodás erőltetett és átgondolatlan meliorációi, gyeppalántó programjai, kemizálása tették fel. Ennek nyomán sok vízállás, homoki rét és legelő tűnt el örökre.

1.1.7. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A település értéke, erőforrása az a természeti-topográfiai adottságok folytán kialakult érdekes együttélés, amelyet a síkvidéki falusias település és központja, a mélyebb fekvésű, dombosabb külterülete, a csatorna és környéke, jelent.

A települést elsősorban szántóföldi mezőgazdasági területek, kertés mezőgazdasági területek (gyümölcsös-, szőlőskertek) határolják. Külterületi mezőgazdasági területeinek mintegy 60,14 %-át szántók alkotják. A gyümölcsösök területének aránya 2,28 %, az erdőterületek aránya 9,46 %. kiterjedése közel 335,5158 ha.

A rét-, legelőterületek együtt mintegy 8,36 %-ot, azaz összesen 296,3767 hektáron terül el. Meghatározó elemei a településnek, mely az állattenyésztés feltételeit alapozza meg.

A külterületet az összterület 87,54 %-a, ami 3105,13 hektárt tesz ki. A belterület, a közigazgatási terület közepén nyúlik el 9,26 %-ban, 328,58 hektáron. A zártkertek foglalnak el legkevesebb részt a közigazgatási határon belül, mintegy 3,2 %-ban, 113,48 hektáron.

Bököny Község közigazgatási területén a művelési ágak tagozódása az 1.9.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok részben kerültek kifejtésre.

A település területének döntő részét a falusias karakter jellemzi. A korábbi településszerkezet a Rákóczi utca, a Petőfi utca és a Kossuth utca mentén alakult ki, a falusias és a kertvárosias lakóterület a jellemző. A három utcát északon a Zúgó utca keresztezi. A telkek keresztcsűrös beépítésűek. A régi településrész mentén nem követi a törtvonalú telekformákat, az egyenes szalagtelkek az „ösközség” főutcájának mentén aránylag széles 16-18 m széles ingatlanokat eredményeztek. Az utólagos telekosztásoknál, és beépítéseknél már az utóbbi évtizedekben megszokottá vált 16-18 m-es szélesség, és a 80-120 m hosszú, 1100-2500 m² telkek, 15-20%-os beépítettség mellett.

A parasztudvarokra a tagolt épületelrendezés a jellemző. A hosszú, keskeny telek egyik végében a lakóházak találhatóak, a rövidebb oldalukkal az utca felé. A beltelkek három udvarrészre osztódnak és ezeken egymáshoz építve helyezkednek el a melléképületek. A gazdasági épületek többsége, az istállók jellemzően a lakóházzal azonos anyagból épült, a századforduló óta kizárólag cseréppel fedik. Az istálló mögött a disznóól kapott helyet, az udvar végében pedig a csűr, majd a kert, ami legtöbbször veteményes vagy gyümölcsöskert. A település belterületét a főutca mentén a településközpontban a közintézmények környezetében már a településközponti karakter jellemzi.

A község utcái előkertes beépítésűek. Szalagtelkei közül a szegényebb porták udvarának elrendezése tiszta soros. A település központjában kétsoros beépítés is megfigyelhető elvélve. A részekre osztott udvarra a tagolt épületelrendezés jellemző.

A XX. század elején Bököny régi típusú épületei közül a lakóházainak a legnagyobb része három- ritkán két- vagy négyosztatú volt, melyeknek az udvari hosszoldaltól nyílt a bejárata a pitvarba. Ebből lehetett megközelíteni a

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

nagyház (utcai szoba) és szemben a fűstház, valamint a belső kamra vagy kisház. A negyedik helyiség az úgynevezett külső kamra, mely az udvarról nyílt.

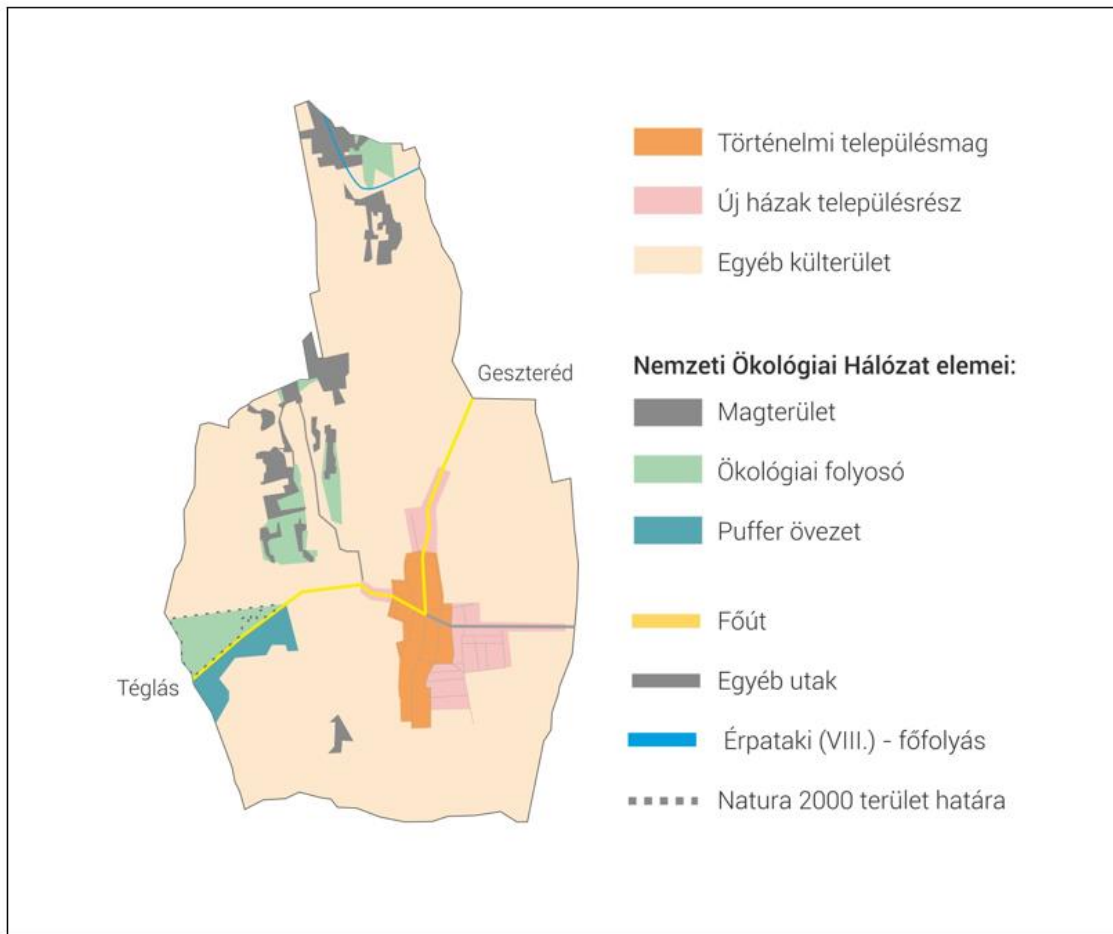
A tájszerkezetet a külterület úthálózatát alkotó földutak, dűlőutak mellett három jelentős létesítmény is meghatározza. Nyugatra a Belfő-csatoma, tőle keletre a 4-es sz. főút, a belterülettől keletre pedig a MÁV rendező pályaudvar, illetve a Budapest-Záhony vasútvonal. A jövőben tovább fokozza a település felszabdaltságát a tervezett M34 gyorsforgalmi út és a 4145 sz. út.

1.1.8. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Bököny telekhasználati rendje szigorúan szabályozott. A jelenlegi utcái a település központjában, már a XVII. században is hasonlóan kanyarodtak. Bököny község legfontosabb és megőrzendő morfológiai, településképi értéke, a tájban való igen előnyös elhelyezkedése.

Az utcaképek, a beépítés, az épületek közvetlen látványai örökségi szempontból értékeket képviselnek. A Község épületállománya, a házak karaktere Bökönyben meglehetősen vegyes, ami egyaránt összefügg a telekrendszer vegyességével, az építés korával, az eltérő időszakokban történt építés keveredésével.

A település belterületen a hagyományos – védett – falusi porták, egyéb jellegzetes típusok találhatók a Községben (hatvanas években épült sátoztetős "kockaépületek"; utcavonalra merőleges tetőgerincű újabb házak - szélesebb traktussal épültek a 80-as években; a legutolsó évek "divatos" épületei - szerencsére alig lelhetők fel túlfomált, túldíszített házak). A község hagyományos falusias beépítésű, hosszú-keskeny telkekkel rendelkezik. Az épületek gerince az utcákra merőleges. A funkcióvesztés következtében a foghíjakon új épületek épültek, amelyek több helyen már-már kertvárosi utcaképet kölcsönöznek a területnek, ugyanakkor illeszkednek a hagyományos, utcára merőleges gerincű beépítéshez. A település központja felé érve, az eredeti telekszerkezet megtartásával, laza családi házas beépítés alakult ki, a kertvárosias-laza karakter építészeti jegyeit hordozza.

2. melléklet a 9/2018 (VII.26) önkormányzati rendelethez

1.1.9. A tájszerkezet alakulása

Az elmúlt cca 250 évet felölelő térképi ábrázolások vizsgálatát követően megállapítható, hogy a település jelentős fejlődésen ment keresztül az évek során. A térképeken jól kivehető, hogy a település lakott területeit vízzel borított területek, mocsarak vették körül, mely a lecsapolások után szántók, legelők lettek. A település számos jó termőhelyi adottságú szántóterületekkel, valamint kiváló termőhelyi adottságú erdőterületekkel rendelkezik. A település külterületének nagy részét a természetföldrajzi adottságoknak megfelelően használják.

A XIX. század második felében megnövekedett a művelési arányok eltolódása. Az ár- és belvízmentesítő munkálatok befejeztével, az ősi ártereken hatalmas területek szabadultak fel, elsősorban a szántók gyarapodására, mely az összterületnek most már közel a 60 %-át foglalja el. Ugyanakkor a nádas 19,2 %-ról 3,3 %-ra csökkent, a vízzel borított terület pedig eltűnt a Rétközben. Meg kell jegyezni, hogy évszázadokon át az emberek foglalkozását a tengerszint feletti magassági viszonyok alakították ki. A településeket a 100 m tszf-i magasság feletti, ármentes területeken alakították ki. Ezek folt- illetve sávszerű magaslakok, maradékgerincek homokbuckák voltak. Itt tudtak nagyobb biztonsággal növényt termeszteni. A növénytermesztés sikere, az elöntéseken kívül, függött a talaj

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

minőségétől. Ebben a tekintetben, szerencsésebb helyzetben voltak a Rétköz déli peremén élők, mert ott volt megtalálható a legjobb termést biztosító humuszos homoktalaj, mezőségi jellegű és a rozsdabarna erdőtalajok.

A Nyírségnek a honfoglaló magyarok által itt talált utolsó természetes képe a síklápokkal, mocsarakkal, pusztagyeppekkel tarkított erdőssztyepp lehetett, melynek uralkodó fafaja a tölgy volt. Ebből alakult ki a középkorban az a mozaikos táj, ahol kis falvak sokasága húzódott meg, melyek lakói az erdős-lápos-buckás területen rét és legelőgazdálkodást, kis parcellákon szántóföldi művelést folytattak, s élvezték azt a terített asztalt, amit a gazdag természet nyújtott: az erdők gyümölcseit, a tocsogós laposok bőséges hal és vadtermését. A törökdúlás következtében a kis falvak többsége elnéptelenedett.

Összegezve; a térség termőképessége elfogadható, aminek megfelelően a termőterületek jórészt hasznosítottak. A mezőgazdasági hasznosítású területeken jelentős almások találhatóak. A mezőgazdasági kultúrák többi részét főleg búza, kukorica, burgonya és napraforgó teszi ki. Az állattartás jelentősége nem nagy, bár néhány településen sok állatot tartanak

1.2. A település régészeti örökségeinek felmérése újonnan beépítésre szánt területnek kijelölt terület esetén terepbejárással

A régészeti elemek vizsgálatát a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvényben meghatározott fogalmak alapján végeztük el.

Régészeti feltárás (2001. évi LXIV. tv. 7. § 30.)

Tudományos módszerrel végzett tevékenység (régészeti megfigyelés, terepbejárás, próbafeltárás, megelőző feltárás, mentő feltárás, tervásatás, műszeres lelet- és lelőhely-felderítés, beleértve a fémkereső műszer használatát), amelynek célja a régészeti örökség elemeinek felkutatása.

Régészeti lelőhely (2001. évi LXIV. tv. 7. § 35.)

Földrajzilag körül határolható terület, amelyen a régészeti örökség elemei történeti összefüggéseikben találhatóak.

Terepbejárás (2001. évi LXIV. tv. 7. § 41.)

Minden olyan felszínen végzett kutatás, adatgyűjtés és kiértékelő dokumentálás, amely a régészeti örökség nem ismert elemének felfedezésére vagy a régészeti lelőhely állapotának ellenőrzésére, illetve azonosítására irányul, függetlenül attól, hogy együtt jár-e a leletek összegyűjtésével vagy sem.

A régészeti terepbejárás olyan kevésbé roncsoló hatású kutatási módszer, mely a talajfelszín szemrevételezése, tanulmányozása útján állapítja meg a régészeti jelenségek helyét és elterjedését, és ezt összevetve a múzeumi és szakirodalmi adatokkal, továbbá a környezet geomorfológiai vizsgálatával, meghatározza a régészeti lelőhely határait, a felszín alatt rejtőző régészeti jelenségeket és azok korát. A régészeti terepbejárás tudományos módszertana nyomtatott formában is hozzáférhető.³

Az örökségvédelmi hatástanulmány elkészítését terepbejárás előzte meg.

³ Jankovich- Bésán Dénes: A felszíni leletgyűjtés módszerei és szerepe a régészeti kutatásban. Régészeti Továbbképző Füzetek 4. Szerk. T. Dobosi Viola, Budapest 1993.61.

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

A vizsgálatnál figyelembe vett a kulturális örökség régészeti vonatkozásait érintő speciális törvények és rendeletek a bevezető részben ismertetettek szerint.

- 1997. évi LXXVIII. törvény: az épített környezet alakításáról és védelméről
- 1997. évi CXL. törvény: A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásáról és a közművelődésről
- 2001. évi LXIV. törvény: A kulturális örökség védelméről

A régészeti elemek vizsgálatát a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvényben meghatározott fogalmak alapján végeztük el.

Régészeti emlék (2001. évi LXIV. tv. 7. § 28.)

A régészeti örökség ingatlan eleme.

Régészeti érdekű terület (2001. évi LXIV. tv. 7. § 29.)

Valamennyi terület, természetes vagy mesterséges üreg és a vízmedrek azon része, amelyen, illetve amelyben régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető.

Régészeti feltárás (2001. évi LXIV. tv. 7. § 30.)

Tudományos módszerrel végzett tevékenység (régészeti megfigyelés, terepbejárás, próbafeltárás, megelőző feltárás, mentő feltárás, tervásatás, műszeres lelet- és lelőhely-felderítés), melynek célja a régészeti örökség elemének felkutatása.

Régészeti lelet (2001. évi LXIV. tv. 7. § 33.)

A régészeti örökség érzékelt, felfedezett, feltárt - jellegénél fogva - ingó eleme, függetlenül attól, hogy eredeti helyéről, összefüggéseiből, állapotából elmozdult, elmozdították-e, vagy sem. Nem minősülnek régészeti leletnek azon kulturális javak, amelyek 1711 előtt keletkeztek, és bizonyítottan műgyűjteményben maradtak fenn.

Régészeti lelőhely (2001. évi LXIV. tv. 7. § 35.)

Az a Földrajzilag körül határolható terület, amelyen a régészeti örökség elemei történeti összefüggéseikben található, és amelyet a hatóság nyilvántartásba vett.

Régészeti megfigyelés (2001. évi LXIV. tv. 7. § 36.)

A földmunkával járó fejlesztések, beruházások régész által a helyszínen történő folyamatos figyelemmel kísérése és annak dokumentálása.

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

Régészeti örökség (2001. évi LXIV. tv. 7. § 37.)

Az emberi létnek a föld felszínén, a föld vagy a vizek felszíne alatt és a természetes vagy mesterséges üregek-ben 1711 előtt keletkezett érzékelhető nyoma, mely segít rekonstruálni az emberiség történetét és kapcsolatát környezetével.

Régészeti védőövezet (2001. évi LXIV. tv. 7. § 38.)

A védetté nyilvánított régészeti lelőhely környezete, amely biztosítja annak fenntarthatóságát, megközelíthetőségét, tájképi védelmét.

1.3. A védett műemléki értékek települési értékleltára

- 1.3.1. Világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területeket
- 1.3.2. Országos építészeti örökség elemi
- 1.3.3. Védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek és nyilvántartott régészeti lelőhelyek

1.3.1. Világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területeket

Jelen a település esetében nem releváns.

1.3.2. Országos építészeti örökségvédelembe vett

Jelen a település esetében nem releváns.

1.3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére

1.3.3.1 Helyi védelem alatt álló épületek

1. Római katolikus templom

Azonosító	Törzsszám	Védettség
		Helyi egyedi
Jelleg	Kategória	Eredeti főtípus
Építmény	szakrális	
Vármegye	Cím	Helyrajzi szám
Szabolcs-Szatmár-Bereg	Bököny, Kossuth utca 1	71/4
Fotódokumentáció		

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

Leírás

Építészeti örökség és hagyományőrzés szempontjából meghatározó emlék.

Értékelemzés

Értékelési szempont

Értékelés

⁴ Forrás: TAK

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

Eszmei jelentőség	jelentős - jellemzi a helyi közösség erős kötődése. a hagyományok ápolásával kapcsolatos, helyi szinten ismert
Használati jelentőség	nagyon jelentős - használata közcélokat szolgál
Esztétikai jelentőség	jelentős - vizuálisan harmonikus, a közízlésnek megfelel, azt fejleszti
Idegenforgalmi jelentőség	jelentős - turisztikai terméknek alkalmas, a főbb vonzerők mellett kiegészítő szereppel bír(hat)
Állapot	jó - hosszú távon karbantartása szükséges
Megközelíthetőség	jó - a központi rész vonzáskörzetéhez tartozó területen van
Veszélyeztettség	nem veszélyeztetett- hosszú távú fenntartható használata, karbantartása, szükség esetén felújítása biztosított, a használattal járó terhelés a kritikus terhelhetőség határán alul marad

2 Görögkatolikus templom és parókia

Azonosító	Törzsszám	Védettség
		Helyi egyedi
Jelleg	Kategória	Eredeti főtípus
Építmény	szakrális	
Vármegye	Cím	Helyrajzi szám
Szabolcs-Szatmár-Bereg	Bököny, Kossuth utca 5-9	265/2, 266/2
Fotódokumentáció		

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

⁵ Forrás: TAK

Leírás

Építészeti örökség és hagyományörzés szempontjából meghatározó emlék.

Értékelemzés

Értékelési szempont	Értékelés
Eszmei jelentőség	jelentős - jellemzi a helyi közösség erős kötődése. a hagyományok ápolásával kapcsolatos, helyi szinten ismert
Használati jelentőség	nagyon jelentős - használata közcélokot szolgál
Esztétikai jelentőség	jelentős - vizuálisan harmonikus, a közízlésnek megfelel, azt fejleszt
Idegenforgalmi jelentőség	jelentős - turisztikai terméknek alkalmas, a főbb vonzerők mellett kiegészítő szereppel bír(hat)
Állapot	jó - hosszú távon karbantartása szükséges
Megközelíthetőség	jó - a központi rész vonzáskörzetéhez tartozó területen van
Veszélyeztettség	nem veszélyeztetett- hosszú távú fenntartható használata, karbantartása, szükség esetén felújítása biztosított, a használattal járó terhelés a kritikus terhelhetőség határán alul marad

3. Református imaház

Azonosító	Törzsszám	Védettség
		Helyi egyedi
Jelleg	Kategória	Eredeti főtípus
Építmény	szakrális	
Vármegye	Cím	Helyrajzi szám
Szabolcs-Szatmár-Bereg	Bököny, Kossuth utca 54	234/2

Fotódokumentáció

6

Leírás

Építészeti örökség és hagyományörzés szempontjából meghatározó emlék.

Értékelemzés

Értékelési szempont

Értékelés

Eszmei jelentőség

jelentős - jellemzi a helyi közösség erős kötődése. a hagyományok ápolásával kapcsolatos, helyi szinten ismert

Használati jelentőség

nagyon jelentős - használata közcélokot szolgál

Eszztétikai jelentőség

jelentős - vizuálisan harmonikus, a közízlésnek megfelel, azt fejleszt

Idegenforgalmi jelentőség

jelentős - turisztikai terméknek alkalmas, a főbb vonzerők mellett kiegészítő szereppel bír(hat)

Állapot

jó - hosszú távon karbantartása szükséges

Megközelíthetőség

jó - a központi rész vonzáskörzetéhez tartozó területen van

Veszélyeztettség

nem veszélyeztetett- hosszú távú fenntartható használata, karbantartása, szükség esetén felújítása biztosított, a használattal járó terhelés a kritikus terhelhetőség határán alul marad

⁶ Forrás: TAK

	BÖKÖNY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ	
---	---	---

A helyi egyedi védelem alatt álló és védelemre javasolt építmények értékelemzés szempontjainak:

ESZMEI JELENTŐSÉG		
A megállapításnál vallási, nemzeti és helyi jelentőségének figyelembevételére került sor, továbbá a hagyományok ápolásában, az oktatásban, valamint a közművelődésben szerepe jelentős-e az épület.		
Értékelés kódja	Értékelés jelentése	Értékelés magyarázata
<u>A</u>	<u>nagyon jelentős</u>	közművelődés szempontjából jelentős érték, a vallási nemzeti vagy helyi identitás erősítésében fontos szereppel bír; megyei ismertsége érdemes
<u>B</u>	<u>jelentős</u>	jellemzi a helyi közösség erős kötődése; az oktatásban, ismeretterjesztésben szerepe van/lehet, a hagyományok ápolásával kapcsolatos, helyi szinten ismert
<u>C</u>	<u>kevésbé jelentős</u>	helyi szinten is kevésbé ismert, de helytörténeti jelentőséggel bír

HASZNÁLATI JELENTŐSÉG		
A minősítésbe soroláskor a figyelembe vett szempont az volt, hogy közcélra alkalmazzák, vagy magáncélokot kielégít, esetleg használaton kívül van-e.		
Értékelés kódja	Értékelés jelentése	Értékelés magyarázata
<u>A</u>	<u>nagyon jelentős</u>	használata közcélokot szolgál
<u>B</u>	<u>jelentős</u>	használata magáncélokot szolgál
<u>C</u>	<u>kevésbé jelentős</u>	használaton kívül van

ESZTÉTIKAI JELENTŐSÉG		
Az építménynek a külső megjelenésének a vizsgálata a szempont figyelembe véve, hogy értékes stílusjegyet őrző létesítményről van-e szó.		
Értékelés kódja	Értékelés jelentése	Értékelés magyarázata
<u>A</u>	<u>nagyon jelentős</u>	színvonalas, művészi kvalitásokkal rendelkezik
<u>B</u>	<u>jelentős</u>	vizuálisan harmonikus, a közízlésnek megfelel, azt fejleszti
<u>C</u>	<u>kevésbé jelentős</u>	nem hordoz jelentős esztétikai értéket

IDEGENFORGALMI JELENTŐSÉG		
A szempont jelentése, hogy az épület mekkora jelentőséggel bír a turisztika figyelembevételével.		
Értékelés kódja	Értékelés jelentése	Értékelés magyarázata

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

<u>A</u>	<u>nagyon jelentős</u>	különleges vonzerő, önálló turisztikai termék
<u>B</u>	<u>jelentős</u>	turisztikai terméknek alkalmas, a főbb vonzerők mellett kiegészítő szereppel bír(hat)
<u>C</u>	<u>kevésbé jelentős</u>	nem alkalmas önálló turisztikai terméknek, a vonzó településkép kialakításában van szerepe

ÁLLAPOT

Az épület szükségesség beavatkozásának meghatározására állapot, mely 3 kategóriába lett besorolva.

Értékelés kódja	Értékelés jelentése	Értékelés magyarázata
<u>A</u>	<u>jó</u>	hosszú távon karbantartása szükséges
<u>B</u>	<u>közepes</u>	részleges felújítása szükséges
<u>C</u>	<u>rossz</u>	teljes felújítása, rekonstrukciója szükséges

MEGKÖZELÍTHETŐSÉG

Területi elhelyezkedés vizsgálata.

Értékelés kódja	Értékelés jelentése	Értékelés magyarázata
<u>A</u>	<u>jó</u>	a település központjában van illetve főút mellett
<u>B</u>	<u>közepes</u>	a központi rész vonzáskörzetéhez tartozó területen van
<u>C</u>	<u>rossz</u>	a település peremterületén van, rossz megközelíthetőség

VESZÉLYEZTETETTSÉG

A sürgősség megállapításáról ad felvilágosítást.

Értékelés kódja	Értékelés jelentése	Értékelés magyarázata
<u>A</u>	<u>nem veszélyeztetett</u>	hosszú távú fenntartható használata, karbantartása, szükség esetén felújítása biztosított, a használatból járó terhelés a kritikus terhelhetőség határán alul marad
<u>B</u>	<u>közepesen veszélyeztetett</u>	állagmegóvása biztosított, de szükséges felújítása nem, illetve használata nem megfelelő
<u>C</u>	<u>veszélyeztetett</u>	állapota rossz és felújítása nem várható, használaton kívül van, illetve használatával az állapot romlása következik be

1.3.3.4 Népi építészet – lakóházak

A háromhelyiséges, szoba-konyha-kamra, szoba-pitvar/kéményalja-kamra, szoba-konyha-szoba beosztású. Ezeket más néven soros alaprajzú házaknak is hívták. Olyan lakóháztípus, amelyben a helyiségek sorosan – sorban egymás mögött, egyenes vonalban, egy tengelyre fűzve épülnek. Az ilyen házakat legfeljebb folyosó egészíti ki. Az egyes helyiségek egymásból vagy külön-külön az udvarról, folyosóról közelíthetők meg. Hazánk paraszti lakóházainak nagyobb része e típusba tartozik. A 14–15. sz. óta általános az a szoba-konyha (pitvar-kéményalja) -szoba vagy kamra beosztás, ami kamrával, istállóval, esetleg színnel bővíthetett.

Az örökséget és a hagyományt gyakran összekeverjük. Meg kell tudnunk különböztetni az anyagiságában megfogható örökséget a hagyomány eszmei-szellemi tartományától, még akkor is, ha szorosan összetartoznak. A hagyomány az örökség lelke. Nélküle az örökség pusztán tárgy vagy természeti jelenség. A hagyomány az „ige” az értékesíthető anyagban, szakrális értéke van. A hagyomány egyúttal szellemi-technológiai készség, és elődjainktől maradt ránk. A fenntartó közösség számára soha nem maradiság, éretlen ragaszkodás a múlthoz, a meghaladotthoz, hanem az a belső képesség, amely biztosíték a túlélésre, a fejlődésre, a keretek között tartott újításra, és mégis a korlátlan szabadságra. A kereteket a föld, a falu, a létezés alapját jelentő munka, a mezőgazdálkodás jelenti. A falut érő környezeti, vagy éppen az emberiség által okozott csapások mindenekelőtt a hagyományok elvesztésével jártak. A mai építészetben sokszor a töredékét láthatjuk meg annak a páratlan csodának, ami egykoron úgy tündökölt. Ebből következett az örökség ócskasággá nyilvánítása, az irányított lealázással, felejtéssel. Ezért a vidéki örökségvédelem nem nélkülözheti a hagyományok felderítését és megőrzését, ha kell, újra tanulását. Ez ugyanolyan feltétel, mint a műemlékvédelemben a megelőző tudományos kutatás.

Bököny, Kossuth utca 19

Bököny, József Attila utca 44.

1.3.4. Védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek és nyilvántartott régészeti lelőhelyek

A 2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség elemeit a következőképpen definiálja: „a régészeti örökség, a hadtörténeti örökség régészeti módszerekkel kutatható elemei, a műemléki értékek, valamint a kulturális javak”. Régészeti örökségnek tekintendő „az emberi létnek a föld felszínén, a föld vagy a vizek felszíne alatt és a természetes vagy mesterséges üregekben 1711 előtt keletkezett érzékelhető nyoma, amely segít megismerni az egyetemes kultúrát, az emberiség történetét, kapcsolatát környezetével, valamint hozzájárul az ország területén élt népek és a nemzet történelmének rekonstruálásához, igazolja, bemutatja, alátámasztja népünk eredetét és fejlődését, továbbá amellyel kapcsolatos információszerezés fő forrásai a feltárás és egyéb kutatási módszerek”. Az Építési és Közlekedési Minisztérium nyilvántartásában Bököny település területén 17 lelőhely szerepel, 1 lelőhelyet Újfehértóként tartanak nyilván, de Bököny területén található, illetve egy lelőhely Újfehértói lelőhelyként tartanak nyilván, de Bökönyi területeket is érint. További 3 lelőhely nyilvántartásba vétel alatt áll. Jelenleg nem minden esetben megoldott e területek örökségi értékeinek teljes körű felmérése.

Bököny község TRT módosítással érintett területén található nyilvántartott régészeti lelőhelyei a következők:

Azonosító	Lelőhely szám	Település	Név	Helyrajzi szám
36659	1	Bököny	Tilalmas	0237/1, 0237/2
36660	2	Bököny	Bőrhalom	0181/37,0181/50,0181/51, 0181/52,0190,0192,0193/4, 0193/5, 0193/6, 0193/7, 0193/8, 0193/9,0193/10,0193/11, 0193/12, 0193/13, 0193/54
38122	3	Bököny	Erdődy tanya	0218/3, 0218/4, 0218/5, 0218/6, 0218/7
39347	4	Bököny	Kósa-tag	0181/6, 0181/7
53693	5	Bököny	Ürgés-dűlő	0164/39,0164/40,0164/67, 0164/68,0164/69,0164/70, 0164/71,0164/72,0164/73, 0164/74,0164/75,0164/76, 0164/77, 0164/83, 0164/84, 0179, 0181/38
53694	6	Bököny	Nagy Micske	0154/75, 0154/76, 0154/77
53695	7	Bököny	Nagy Micske II.	0154/70,0154/71,0154/72, 0154/73
57103	8	Bököny	Magtári-dűlő	0100/1
57106	9	Bököny	Nagy-Csere-rész	0106
57108	10	Bököny	Varjú-állás-dűlő	073
57110	11	Bököny	Veszprémi-dűlő	<u>Bököny</u> :060/5,060/6, 060/7, 060/8 <u>Hajdúhadház</u> : 07/3
75995	12	Bököny	Micskei-dűlő	0162/11, 0162/12, 0162/13, 0163, 0164/26, 0164/27

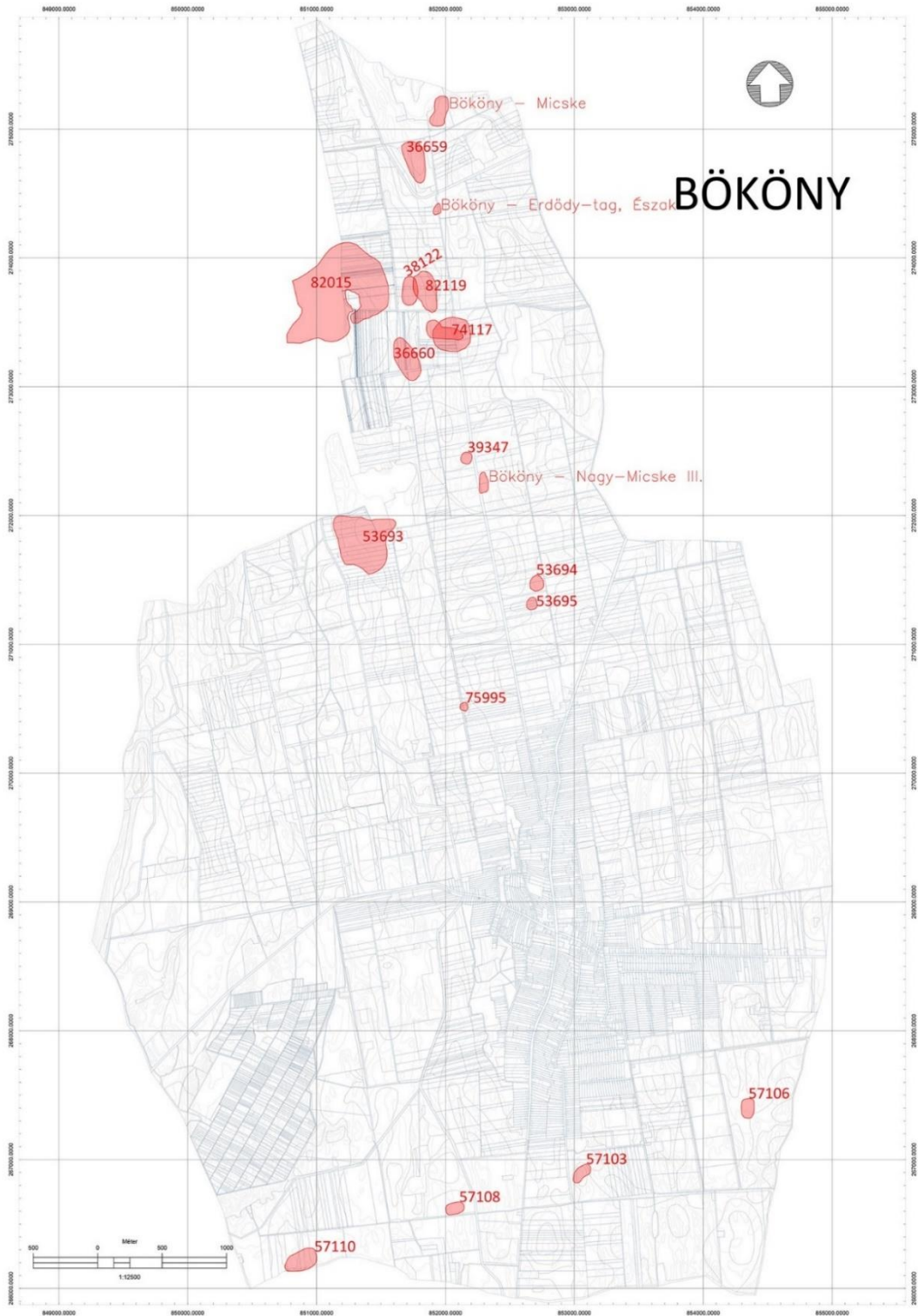
BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

74117	13	Bököny	Micske-puszta	0154/102,0154/104,0154/105, 0154/106,0154/107,0154/137, 0154/138,0154/139,0195/14, 0195/15,0195/16,0195/17, 0195/18,0195/19,0195/20,0195/22,0195/23, 0195/30, 0198
82119	14	Bököny	Erdődy-tag, Délke- let	0217,0218/3,0218/4,0218/5,0218/6, 0218/7, 0195/30
nyilvántar- tásba vétel alatt	15	Bököny	Erdődy-tag Észak	0215,0216,0218/13,0218/14, 0218/15, 0218/19
nyilvántar- tásba vétel alatt	16	Bököny	Nagy Micske III.	0154/88, 0154/89, 0161
nyilvántar- tásba vétel alatt	17	Bököny	Micske	0232/1, 0232/2
38124	30	Újfehértó	Micske-puszta, Er- dődy-tanya	<u>Bököny</u> : 0220/2, 0220/4, 0220/5, 0220/6
82015	74	Újfehértó	Micske-puszta, Er- dődy-tanya	<u>Bököny</u> :0193/14,0193/15, 0193/16,0193/17,0193/18, 0193/19,0193/20,0193/21, 0193/22,0193/23,0193/24, 0193/25,0193/26,0193/27, 0193/28,0193/29,0193/30, 0193/31,0193/32,0193/33, 0193/34,0193/335,0193/36, 0193/37,0193/38,0193/39, 0193/40,0193/41,0193/42, 0193/43, 0193/44, 0217, 0220/1, 0220/2, 0220/3, 0220/4, 0220/5, 0220/6, 0220/7, 0220/8, 0220/9, 0220/10,0220/11,0220/12, 0220/13,0220/14,0220/15, 0220/16,0220/17,0220/18, 0220/19,0220/20,0220/21, 0220/22,0220/23,0220/24,0220/25,0220/26, 0220/27 <u>Újfehértó</u> :0684,0685/34,0685/35, 0685/36,0685/37,0685/38,0685/39,0685/40,0685/41, 0685/42, 0685/43, 0685/44, 0688/1, 0744/1, 0744/2, 0744/3, 0745

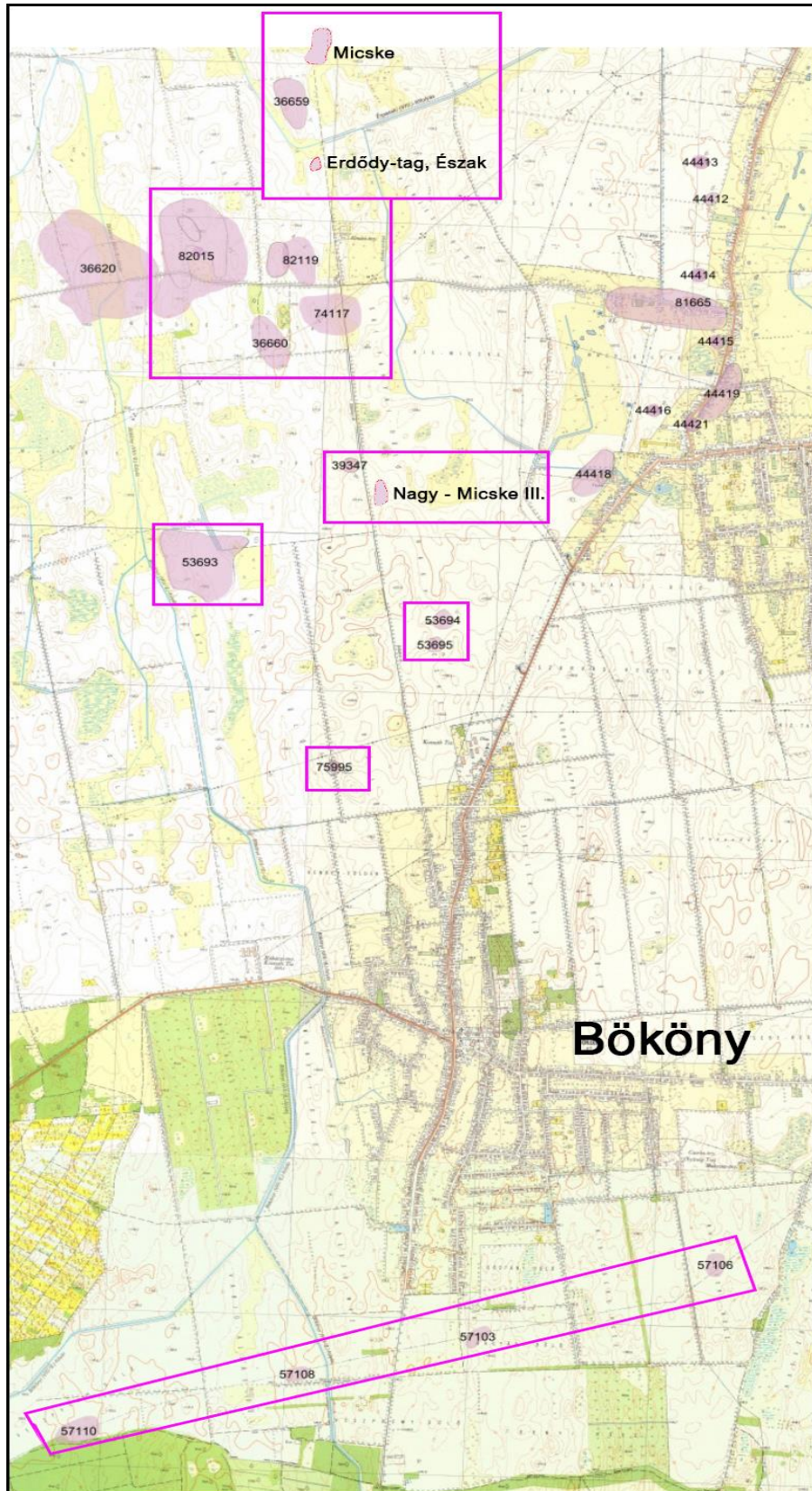
BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

Régészeti területek (saját szerkesztés)

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

Régészeti területek topográfiai térképen (saját szerkesztés)

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
 ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
 ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

1.3.4.2. Bököny község TRT módosítással érintett területén található nyilvántartott régészeti lelőhelyek részletes mutatói:

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alsószám	Név	Érték	Helyrajzi szám
1	36659	1	-	Bököny – Tilalmas	Általános	0237/1, 0237/2

Leírás:

A lelőhely Bököny Ny-i határában, az Érpataki VIII. sz. főfolyás derékszögű kanyarjában lévő É-D-i dombháton található, a Tilalmas nevű határrész legdélebbi pontja. A lelőhelyen 2001-ben, majd 2003-ban Istvánovits Eszter végzett helyszíni szemlét, mely során római kori szarmata és kora bronzkori leleteket talált. A 2003-as helyszíni szemlén már igen nagy mennyiségben került elő szarmata és a kora bronzkori leletanyag. A szántásban helyenként már a föld alatt található régészeti jelenségek foltjai is látszottak. A lelőhely É-D-i irányú, 340x160 méter kiterjedésű.

Veszélyeztetettsége:

A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területe mezőgazdasági művelés alatt áll. Ugyanakkor fennáll a veszélye, hogy a dombhát gerincén a lefelé tartó szántás erodálta a régészeti jelenségek feletti humuszréteget. A szántás során az eke elérheti a régészeti jelenségeket. A lelőhelyet érdemes időszakonként ellenőrizni.

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alsószám	Név	Érték	Helyrajzi szám
2	36660	2	-	Bököny – Bórhalom	Általános	0181/37,0181/50, 0181/51,0181/52, 0190, 0192, 0193/4, 0193/5,0193/6, 0193/7,0193/8, 0193/9,0193/10, 0193/11,0193/12, 0193/13, 0193/54

Leírás:

A lelőhely Bököny Ny-i határában található, a nagyobb részben Újfehértóhoz tartozó Micske pusztán, egy É-D-i irányú dombháton, az egykori Erdődy tanyánál, az Újfehértóról Geszteréd vezető földút D-i oldalán a Bökönyi folyástól K-re. A lelőhely első említése 1897-ből származik. A Jósa András Múzeum leltárkönyvi bejegyzéséből megtudhatjuk, hogy Erdődy Miklós egy innen előkerült vaskori urnát ajándékozott a múzeumnak. A következő említése a lelőhelynek 1923-ból való, az azévi Alispáni Jelentésből megtudhatjuk, hogy egy csontvázas temető nyomaira bukkantak a területen. 2002-ben Almássy Katalin végzett adatgyűjtést az itt előkerült leletekkel kapcsolatban. A lelőhely ÉNy-DK-i irányú, 340x160 méter kiterjedésű.

Veszélyeztetettsége:

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
 ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
 ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területe mezőgazdasági művelés alatt áll.

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alsószám	Név	Érték	Helyrajzi szám
3	38122	3	-	Bököny – Erdődy tagja	Általános	0218/3,0218/4, 0218/5,0218/6, 0218/7

Leírás:

A lelőhely Bökönytől É-ra, az egykori Újfehértói ÁG micskei üzemével szemben található, jelenleg a bökönyi határban. A lelőhelyen 2003-ban végzett Istvánovits Eszter helyszíni szemlét, mely során egy Árpád-kori település leleteit és egy középkori téglasíros temető maradványait találta. A lelőhely egy É-D-i irányú dombháton fekszik, 225x120 méter kiterjedésű. Részben érintkezik a 82119 azonosító számú lelőhellyel (Erdődy-tag DK).

A lelőhely nagy valószínűséggel a tőle nyugatra, már Újfehértó területén található 82015 azonosító számú Micske-pusztá, Erdődy-tag többkorszakos lelőhely keleti nyúlványa lehet. A 82015 lelőhely részben fedi a középkori Micske falú helyét, amelynek temetője lehet a 38122 azonosító számú lelőhely. Továbbá a lelőhelybe belemetsz keletről a 82119 azonosító számú Erdődy-tag, Délkelet nevű lelőhely, amelyen őskori és Árpád-kori leletanyag került elő.

A tárgyi lelőhelyek környezetében javasolt egy nagyobb terepbejáráson alapuló kutatást végezni, hogy az Árpád-, és középkori Micske település pontos határvonala lehatárolhatóvá váljék.

Veszélyeztetettsége:

A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területe mezőgazdasági művelés alatt áll.

A tárgyi lelőhelyek környezetében javasolt egy nagyobb terepbejáráson alapuló kutatást végezni, hogy az Árpád-, és középkori Micske település pontos határvonala lehatárolhatóvá váljék.

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alsószám	Név	Érték	Helyrajzi szám
4	39347	4	-	Bököny – Kósa-tag	Általános	0181/6, 0181/7

Leírás:

A lelőhely Bököny É-i határrészében található, a Kósa-tag nevű határrészben, egy É-D-i irányú hát É-i, markánsan kiemelkedő pontja. A lelőhely egy késő rézkori-kora bronzkori halom, melyet 2003-ban Istvánovits Eszter jelentett helyszíni szemléje során. A lelőhely közel szabályos kör alakú halom, 90x90 cm kiterjedésű. Tájképi jelentősége nincs, mezőgazdasági művelés alatt áll.

Veszélyeztetettsége:

A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területe mezőgazdasági művelés alatt áll.

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
 ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
 ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alszám	Név	Érték	Helyrajzi szám
5	53693	5	-	Bököny – Ürgés-dűlő	Általános	0164/39,0164/40, 0164/67,0164/68, 0164/69,0164/70, 0164/71,0164/72, 0164/73,0164/74, 0164/75,0164/76, 0164/77,0164/83, 0164/84,0179, 0181/38

Leírás:

Az 1939-40-es Alispáni Jelentésben olvashatjuk Kiss Lajos levelét vitéz Csorba Ferenc főjegyző úrhoz, mely szerint Vitéz Csorba Ferenc főjegyző értesítette a múzeumot, hogy május első hetében köveket mozdított ki az eke a földből a Bököny községtől ÉNY-ra eső Ürgés-dűlőben, Csillag Ignác birtokán, mely Újfahértó és Micskepuszta határának találkozásánál van, attól csupán a vízvezető kanális választja el. Kiss Lajos az Ürgés-dűlő É-i részén megásatta a leletek helyét, és már második ásonyomban jelentkeztek kisebb nagyobb edénytöredékek, állatcsontok, „de olyan nagy összevisszaságban mintahogy őstelepen, vagy összemétdombon szokás.” A leletek a kelta időszakhoz sorolhatóak, számos korongolt, a kelta időszakra jellemző grafitos edénytöredék volt közöttük. A kelta leletek mellett újkőkori és rézkori edénytöredékek is napvilágra kerültek. A lelőhely nyugati fele egy É-D-i irányú hátságban található, 445x490 méter kiterjedésű.

Veszélyeztetettsége:

A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területének északi része mezőgazdasági művelés alatt áll, déli részén 2015 után felhagytak a műveléssel.

A lelőhely területét több művelési ág váltás is érinti:

73. sorszámú módosítás (Má → Mt):

A régészeti lelőhelyre eső **0164/74, 0164/75, 0164/76, 0164/77 és 0164/83 helyrajzi** számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Általános mezőgazdasági területből (Má) Tájgazdálkodási mezőgazdasági területté (Mt). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

73. sorszámú módosítás (Má → Mt):

A régészeti lelőhelyre eső **0164/76 helyrajzi** számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Általános mezőgazdasági területből (Má) Tájgazdálkodási mezőgazdasági területté (Mt). A változtatás a már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

117. sorszámú módosítás (KÖu-k → Mt):

Az régészeti lelőhelyre eső **0164/77, 0164/83 és 0164/84 helyrajzi** számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Közúti közlekedési terület – kiszolgáló útból (KÖu-k) Tájgazdálkodási mezőgazdasági

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
 ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
 ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

területté (Mt). A változtatás a már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

137. sorszámú módosítás (Má → Tk):

A régészeti lelőhelyre eső **0181/38** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Általános mezőgazdasági területből (Má) Természetközeli területté (Tk). A változtatás a további földmunkák megszűnésével járnak, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

163. sorszámú módosítás (KÖu-k → Tk):

A régészeti lelőhelyre eső **0181/38** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Közúti közlekedési terület – kiszolgáló útból (KÖu-k) Természetközeli területté (Tk). A változtatás a további földmunkák megszűnésével járnak, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

168. sorszámú módosítás (Má → Ee):

A régészeti lelőhelyre eső **0164/68, 0164/69, 0164/70, 0164/71, 0164/72 és 0164/73.** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Általános mezőgazdasági területből (Má) Egyéb erődterületté (Ee). A változtatás a már megvalósult állapotot követi le, így a jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Az erdő alatt mélyművelés jelenleg nem folyik, így az erődterület kialakítását megelőző mélyszántás után még a föld alatt megmaradt örökségvédelmi elemeket bolygatás nem éri jelenleg. A fák jövőbeli kitermelése, tuskózása és gyökérfésülése során azonban a föld alatt található, megmaradt régészeti jelenségek nagy valószínűséggel elpusztulnak. Ezért javasoljuk a tuskózást pontszerűen elvégezni, a föld minél kisebb bolygatása mellett. Kerülendő a gyökérfésű használata is. A tuskózás során régészeti megfigyelés megrendelése javasolt, hogy a felszínre kerülő, bolygatott örökségvédelmi elemek feltárása haladéktalanul és szakszerűen elvégezhető legyen.

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alsószám	Név	Érték	Helyrajzi szám
6	53694	6	-	Bököny – Nagy Micske	Általános	0154/75,0154/76, 0154/77

Leírás:

Az akkori bökönyi jegyző tollából 1892.06.22-én született az a levél Jósa Andráshoz, mely bemutatja a Bököny határban lévő halmokat, s ebben szerepel a Nagy Micske nevű kurgán. A lelőhely Bököny É-i határrészében található, késő rézkori, 120x105 méter kiterjedésű. Utólag került lokalizálásra a helye, tájképi jelentősége nincs. A halom ÉK-re, 60 m-re található az 53695 azonosító számú halomsírtól, egy egységet képezve vele.

Veszélyeztetettsége:

A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területe mezőgazdasági művelés alatt áll.

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alsószám	Név	Érték	Helyrajzi szám
---------	-----------	---------------	----------	-----	-------	----------------

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
 ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
 ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

7	53695	7	-	Bököny – Nagy Micske II.	Általános	0154/70,0154/71, 0154/72, 0154/73
Leírás:						
Az akkori bökönyi jegyző tollából 1892.06.22-én született az a levél Jósa Andráshoz, mely bemutatja a Bököny határban lévő halmokat A lelőhely Bököny É-i határrészében található, késő rézkori, 95x78 méter kiterjedésű. A halom DNy-ra 60 m-re található az 53694 azonosító számú halomsírtól, egy egységet képezve vele.						
Veszélyeztetettsége:						
A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területe mezőgazdasági művelés alatt áll.						

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alszám	Név	Érték	Helyrajzi szám
8	57103	8	-	Bököny – Magtári-dűlő	Általános	0100/1
Leírás:						
A lelőhely Bököny déli határrészében található, 2007-ben Istvánovits Eszter végzett itt terepbejárást egy MOL gázvezeték fektetése előtt, mely során bronzkori és Árpád-kori leleteket gyűjtött. A vezeték 5 m széles nyomvonalán 2008-ban Scholtz Róbert ásatást folytatott, de régészeti objektum nem került elő a keskeny szelvényben. A lelőhely ÉK-DNy-i kiterjedésű, egy alacsonyabb dombháton fekszik, 175x80 méter kiterjedésű.						
Veszélyeztetettsége:						
A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területe mezőgazdasági művelés alatt áll.						

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alszám	Név	Érték	Helyrajzi szám
9	57106	9	-	Bököny – Nagy-Csere-rész	Általános	0106
Leírás:						
A lelőhely Bököny DK-i határrészében található, egy alacsonyabb dombháton. 2007-ben Istvánovits Eszter végzett itt terepbejárást egy MOL gázvezeték fektetése előtt, mely során bronzkori és Árpád-kori leleteket gyűjtött. A vezeték 5 m széles nyomvonalán 2008-ban Scholtz Róbert ásatást folytatott, de régészeti objektum nem került elő a keskeny szelvényben. A lelőhely É-D-i irányú, 150x100 méter kiterjedésű.						
Veszélyeztetettsége:						
A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területe mezőgazdasági művelés alatt áll.						

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
 ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
 ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alsószám	Név	Érték	Helyrajzi szám
10	57108	10	-	Bököny – Varjú-állás-dűlő	Általános	073
Leírás:						
<p>A lelőhely Bököny DNy-i határrészében található, egy alacsonyabb dombháton. 2007-ben Istvánovits Eszter végzett itt terepbejárást egy MOL gázvezeték fektetése előtt, mely során bronzkori és Árpád-kori leleteket gyűjtött. A vezeték 5 m széles nyomvonalán 2008-ban Scholtz Róbert ásatást folytatott, de régészeti objektum nem került elő a keskeny szelvényben. A lelőhely K-Ny-i irányú, 145x85 méter kiterjedésű.</p>						
Veszélyeztetettsége:						
<p>A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területe mezőgazdasági művelés alatt áll.</p> <p><i>A lelőhely területét több művelési ág váltás is érinti:</i></p> <p>94. sorszámú módosítás (Ev → Mt):</p> <p>A régészeti lelőhelyre eső 073 helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Véderdő területből (Ev) Tájgazdálkodási mezőgazdasági területté (Mt). A változtatás a már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.</p>						

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alsószám	Név	Érték	Helyrajzi szám
11	57110	11	-	Bököny – Veszprémi-dűlő	Általános	Bököny:060/5, 060/6, 060/7, 060/8 Hajdúhadház: 07/3
Leírás:						
<p>A lelőhely Bököny DNy-i határában található, kis részben már Hajdúhadház közigazgatási határához tartozik. 2007-ben terepbejárás során Istvánovits Eszter egy őskori telep leleteit gyűjtötte össze. 2008-ban Scholtz Róbert feltárása során megtalálta az itt lévő késő rézkori Badeni kultúra települését. Az ásatás során 35 objektum (gödrök, árok) és nagy mennyiségű kerámiaanyag, örlőkő és orsógomb került elő. A lelőhely ÉK-DNy irányú, 280x150 méter kiterjedésű.</p>						
Veszélyeztetettsége:						
<p>A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területe mezőgazdasági művelés alatt áll.</p> <p><i>A lelőhely területét több művelési ág váltás is érinti:</i></p> <p>212. sorszámú módosítás (Ev → Ee):</p> <p>A régészeti lelőhelyre eső 060/5, 060/6, 060/7 és 060/8 helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Véderdő területből (Ev) Egyéb erődterületté (Ee). A változtatás a már részben megvalósult</p>						

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
 ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
 ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

állapotot követi le, így a jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Az erdő alatt mélyművelés jelenleg nem folyik, így az erődterület kialakítását megelőző mélyszántás után még a föld alatt megmaradt örökségvédelmi elemeket bolygatás nem éri jelenleg. A fák jövőbeli kitermelése, tuskózása és gyökérfésülése során azonban a föld alatt található, megmaradt régészeti jelenségek nagy valószínűséggel elpusztulnak. Ezért javasoljuk a tuskózást pontszerűen elvégezni, a föld minél kisebb bolygatása mellett. Kerülendő a gyökérfésű használata is. A tuskózás során régészeti megfigyelés megrendelése javasolt, hogy a felszínre kerülő, bolygatott örökségvédelmi elemek feltárása haladéktalanul és szakszerűen elvégezhető legyen.

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alsószám	Név	Érték	Helyrajzi szám
12	75995	12	-	Bököny – Micskei-dűlő	Általános	0162/11,0162/12, 0162/13,0163, 0164/26, 0164/27

Leírás:

A lelőhely Bököny ÉNy-i határában található. 2007-2008-ban Szabolcs-Szatmár-Bereg megye halomfelmérése során került elő. Jelenleg a Micskei-dűlő határrészben egy fasorban – volt É-D irányú dűlőút – helyezkedik el ez a késő rézkori kurgán, melyen késő bronzkori leletek is előkerültek. 65x60 méter kiterjedésű.

Veszélyeztetettsége:

A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területe mezőgazdasági művelés alatt áll keleti szélé. A halomtest erdősült, míg a palást nyugati szélébe egy korábbi dűlőút vágódott be.

A lelőhely területét több művelési ág váltás is érinti:

157. sorszámú módosítás (Ee → Tk):

A régészeti lelőhelyre eső **0162/12 és 0162/13** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Egyéb erődterületből (Ee) Természetközeli területté (Tk). A változtatás a további földmunkák megszűnésével járnak, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális. A változással a halomtest megmaradt része védelembe kerül.

158. sorszámú módosítás (Ee → Tk):

A régészeti lelőhelyre eső **0162/11 és 0162/12** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Egyéb erődterületből (Ee) Természetközeli területté (Tk). A változtatás a további földmunkák megszűnésével járnak, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális. A változással a halomtest megmaradt része védelembe kerül.

164. sorszámú módosítás (KÖu-k → Tk):

A régészeti lelőhelyre eső **0162/11, 0162/12 és 0162/13** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Közúti közlekedési terület – kiszolgáló útból (KÖu-k) Természetközeli területté (Tk). A változtatás a további földmunkák megszűnésével járnak, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
 ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
 ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alsószám	Név	Érték	Helyrajzi szám
13	74117	13	-	Bököny– puszta	Micske- Általános	0154/102, 0154/104, 0154/105, 0154/106, 0154/107, 0154/137, 0154/138, 0154/139, 0195/14,0195/15, 0195/16,0195/17, 0195/18,0195/19, 0195/20,0195/22, 0195/23,0195/30, 0198

Leírás:

A lelőhely Bököny É-i határrészében található, egy K-Ny-i irányú homokháton. 2010-ben Pintye Gábor, 2011-ben Scholtz Róbert végzett itt helyszíni szemlét, mely során bronzkori és Árpád-kori települések leleteit találták meg. 340x265 méter kiterjedésű. A lelőhely valószínűleg az Árpád-, és középkori Micske falu részét képezte.

Veszélyeztetettsége:

A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területe mezőgazdasági művelés alatt áll.

A tárgyi lelőhelyek környezetében javasolt egy nagyobb terepbejáráson alapuló kutatást végezni, hogy az Árpád-, és középkori Micske település pontos határvonala lehatárolhatóvá váljék.

A lelőhely területét több művelési ág váltás is érinti:

25. sorszámú módosítás (Ee → Má):

A régészeti lelőhelyre eső **0195/30** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Egyéb erődterületből (Ee) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

54. sorszámú módosítás (KÖu-k → Má):

A régészeti lelőhelyre eső **0195/14, 0195/15, 0195/16, 0195/17, 0195/18, 0195/19, 0195/20, 0195/21, 0195/22 és 0195/30** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Közúti közlekedési terület – kiszolgáló útból (KÖu-k) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

55. sorszámú módosítás (KÖu-k → Má):

A régészeti lelőhelyre eső **0154/104, 0154/105, 0154/106 és 0154/107** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Közúti közlekedési terület – kiszolgáló útból (KÖu-k) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

65. sorszámú módosítás (Gipe → Má):

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
 ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
 ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

A régészeti lelőhelyre eső **0154/104 és 0154/139** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Egyéb ipari gazdasági területből (Gipe) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

258. sorszámú módosítás (Gipe → K-Szv):

A régészeti lelőhelyre eső **0154/138** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Egyéb ipari gazdasági területből (Gipe) Különleges területté - Szennyvízteleppé (K-Szv). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

259. sorszámú módosítás (KÖu-k → K-Szv):

A régészeti lelőhelyre eső **0154/138** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Közúti közlekedési terület – kiszolgáló útból (KÖu-k) Különleges területté - Szennyvízteleppé (K-Szv). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

Amennyiben a művelési ág váltás miatt olyan újabb egységek létesülnek a lelőhely területén, amelyek kialakítása mélyebb földmunkával jár:

A régészeti lelőhelyen belüli részeken, illetve közvetlen puffre zónájában megvalósuló bármilyen, 30 cm-t meghaladó mélységű földmunka régészeti feltáró tevékenységet tesz szükségessé. A feltárás költségei a földmunka elvégzésében érdekelt felet terhelik.

303. sorszámú módosítás (Gipe → Köu-m):

A régészeti lelőhelyre eső **0154/137** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Egyéb ipari gazdasági területből (Gipe) Közúti közlekedési területté – magánút, saját használatú úttá (Köu-m). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

Amennyiben a művelési ág váltás miatt olyan újabb egységek létesülnek a lelőhely területén, amelyek kialakítása mélyebb földmunkával jár:

A régészeti lelőhelyen belüli részeken, illetve közvetlen puffre zónájában megvalósuló bármilyen, 30 cm-t meghaladó mélységű földmunka régészeti feltáró tevékenységet tesz szükségessé. A feltárás költségei a földmunka elvégzésében érdekelt felet terhelik.

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alsószám	Név	Érték	Helyrajzi szám
14	82119	14	-	Bököny – Erdődy-tag, Délkelet	Általános	0217,0218/3, 0218/4,0218/5, 0218/6,0218/7, 0195/30

Leírás:

A lelőhely Bököny É-i határában található, egy itt lévő É-D-i irányú homokháton fekszik. 2011-ben Scholtz Róbert végzett itt helyszíni szemlét, mely során őskori és Árpád-kori települések nyomait találta meg. A lelőhely É-D-i irányú, 380x120 méter kiterjedésű.

A lelőhely nagy valószínűséggel a tőle nyugatra, már Újfehértó területén található 82015 azonosító számú Micske-pusztá, Erdődy-tag többkorszakos lelőhely keleti nyúlványa lehet. A 82015 lelőhely részben fedi a

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
 ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
 ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

középkori Micske falú helyét. Továbbá a lelőhelybe belemetsz nyugatról a 38122 azonosító számú lelőhely, amely Micske elpusztult település egyik temetője lehet. A tárgyi lelőhelyek környezetében javasolt egy nagyobb terepbejáráson alapuló kutatást végezni, hogy az Árpád-, és középkori Micske település pontos határvonala lehatárolhatóvá váljék.

Veszélyeztetettsége:

A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területe mezőgazdasági művelés alatt áll.

A tárgyi lelőhelyek környezetében javasolt egy nagyobb terepbejáráson alapuló kutatást végezni, hogy az Árpád-, és középkori Micske település pontos határvonala lehatárolhatóvá váljék.

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alsószám	Név	Érték	Helyrajzi szám
15	nyilvántartásba vétel alatt	15	-	Bököny – Erdődy-tag Észak	Általános	0215,0216, 0218/13, 0218/14, 0218/15, 0218/19

Leírás:

A lelőhely az Érpataki-főfolyás kanyarulatától D-re, a Micskei-szivárgótól Ny-ra, egy egykori vízjárta terület enyhén kiemelkedő Ny-i partján található, az Erdődy-tag határrész ÉK-i részén. A lelőhelyen Lukácsné Nagy Márta és Harangi Flórián végeztek terepbejárást 2023-ban. A lelőhelyen őskori település leleteit gyűjtötték. A lelőhely iránya: ÉÉK-DDNY; 95x60 m kiterjedésű.

Veszélyeztetettsége:

A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területe mezőgazdasági művelés alatt áll. A lelőhelyen tervezik keresztülvezetni a Geszteréd – Érpatak – Bököny közötti szennyvíz-vezetékét. A vezeték árkának lelőhelyen belüli részét fel kell tární előzetesen.

A lelőhely területét több művelési ág váltás is érinti:

3. sorszámú módosítás (Mt → Má):

A régészeti lelőhelyre eső **0218/13 és 0218/14.** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Tájgazdálkodási mezőgazdasági területből (Mt) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

142. sorszámú módosítás (Mt → Tk):

A régészeti lelőhelyre eső **0218/15** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Tájgazdálkodási mezőgazdasági területből (Mt) Természetközeli területté (Tk). A változtatás a további földmunkák megszűnésével járnak, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

143. sorszámú módosítás (Mt → Tk):

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
 ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
 ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

A régészeti lelőhelyre eső **0215** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Tájgazdálkodási mezőgazdasági területből (Mt) Természetközeli területté (Tk). A változtatás a további földmunkák megszüntetésével járnak, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alsószám	Név	Érték	Helyrajzi szám
16	nyilvántartásba vétel alatt	16	-	Bököny– Nagy Micske III.	Általános	0154/88, 0154/89, 0161
Leírás:						
A lelőhely Bökönytől ÉNy-ra, a Sái-tanyai-dűlő határrészen, egy egykori, időszakosan vízzel borított medence DK-i oldalán található. A lelőhelyen Lukácsné Nagy Márta és Harangi Flórián végeztek terepbejárást 2023-ban. A lelőhelyen őskori település leleteit gyűjtötték. A lelőhely iránya: É–D; 160x70 m kiterjedésű.						
Veszélyeztetettsége:						
A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területe mezőgazdasági művelés alatt áll. A lelőhelyen tervezik keresztülvezetni a Geszteréd – Érpatak – Bököny közötti szennyvíz-vezetékét. A vezeték árkanak lelőhelyen belüli részét fel kell tájni előzetesen.						

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alsószám	Név	Érték	Helyrajzi szám
17	nyilvántartásba vétel alatt	17	-	Bököny – Micske	Általános	0232/1, 0232/2
Leírás:						
A lelőhely Bököny határának É-i részén, a Tilalmas nevű gyepvel és erdővel fedett lápos határrésztől DK-re, Micske határrészen található, az egykori, időszakosan vízzel borított terület DK-i partján. A lelőhelyen Lukácsné Nagy Márta és Harangi Flórián végeztek terepbejárást 2023-ban. A gyűjtött leletanyag és a terület geomorfológiai viszonyai alapján egy bizonytalanul lehatárolható, feltehetően őskori lelőhelyet azonosítottak egy egykori vízzel borított, mocsaras terület enyhén kiemelkedő K-i partján. A lelőhely iránya: ÉÉK-DDNY, 245x120 m kiterjedésű.						
Veszélyeztetettsége:						
A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területe mezőgazdasági művelés alatt áll. A lelőhelyen tervezik keresztülvezetni a Geszteréd – Érpatak – Bököny közötti szennyvíz-vezetékét. A vezeték árkanak lelőhelyen belüli részét fel kell tájni előzetesen.						
<u>A lelőhely területét több művelési ág váltás is érinti:</u>						
91. sorszámú módosítás (Ev → Mt):						
A régészeti lelőhelyre eső 0232/1 helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Véderdő területből (Ev) Tájgazdálkodási mezőgazdasági területté (Mt). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.						

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
 ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
 ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

160. sorszámú módosítás (Ev → Tk):

A régészeti lelőhelyre eső **0232/2** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Véderdő területből (Ev) Természetközeli területté (Tk). A változtatás a további földmunkák megszűnésével járnak, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alszám	Név	Érték	Helyrajzi szám
18	38124	30 (Újfehértó)	-	Újfehértó – Micske puszta, Erdődy-tanya	Általános	<u>Bököny</u> :0220/2, 0220/4,0220/5, 0220/6

Leírás:

A lelőhely a Geszterédre vezető földút mentén, a Bököny felé eső határrészen, alacsonyan fekvő, vízállásos terület északi partján emelkedő észak-déli homokháton található, az egykori Erdődy területen. Sarjadó vetésben, a téglatormelék, vakolat, habarcs darabok jól kirajzolják a középkori Micske falu egykori temploma helyét, a templom körül kevés embercsont a felszínen. 1923-ban már Kiss Lajos is tudósított e lelőhelyről, majd 2012-ben Bálint Marianna végzett itt helyszíni szemlét, mely során az Árpád-kori templom és a templom körüli temető maradványai is kirajolódtak 65x55 méter kiterjedésben.

A lelőhely Újfehértó határába esőként van nyilvántartva, de helyileg Bökönhöz tartozik.

Veszélyeztetettsége:

A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területe mezőgazdasági művelés alatt áll.

A lelőhely területét több művelési ág váltás is érinti:

23. sorszámú módosítás (Ee → Má):

A régészeti lelőhelyre eső **0220/3, 0220/4, 0220/5 és 0220/6.** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Egyéb erődterületből (Ee) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

Sorszám	Azonosító	Lelőhely szám	Alszám	Név	Érték	Helyrajzi szám
19	82015	74 (Újfehértó)	-	Újfehértó – Micske puszta, Erdődy-tanya	Általános	<u>Bököny</u> :0193/14, 0193/15,0193/16, 0193/17,0193/18, 0193/19,0193/20, 0193/21,0193/22, 0193/23,0193/24, 0193/25,0193/26, 0193/27,0193/28, 0193/29,0193/30, 0193/31,0193/32,

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

						0193/33,0193/34, 0193/335, 0193/36, 0193/37,0193/38, 0193/39,0193/40, 0193/41,0193/42, 0193/43,0193/44, 0217,0220/1, 0220/2,0220/3, 0220/4,0220/5, 0220/6,0220/7, 0220/8,0220/9, 0220/10,0220/11, 0220/12,0220/13, 0220/14,0220/15, 0220/16,0220/17, 0220/18,0220/19, 0220/20,0220/21, 0220/22,0220/23, 0220/24,0220/25, 0220/26, 0220/27 <u>Újfehértó:</u> 0684, 0685/34,0685/35, 0685/36,0685/37, 0685/38,0685/39, 0685/40,0685/41, 0685/42,0685/43, 0685/44,0688/1, 0744/1,0744/2, 0744/3, 0745
Leírás:						
<p>A lelőhely Bököny É-i határrészében található, egy része közigazgatásilag már Újfehértóhoz tartozik. 2011-ben Scholtz Róbert, 2012-ben Bálint Marianna végzett a lelőhelyen helyszíni szemlét, melyek során őskori, római kori, Árpád-kori és középkori leleteket találtak. A lelőhely K-Ny-i futású homokháton fekszik, 760x470 méter kiterjedésű.</p> <p>A 82015 lelőhely részben fedi a középkori Micske falú helyét. Továbbá a lelőhelyhez tartozik még keletről a 38122 azonosító számú lelőhely, amely Micske elpusztult település egyik temetője lehet. A tárgyi lelőhelyek környezetében javasolt egy nagyobb terepbejárás alapuló kutatást végezni, hogy az Árpád-, és középkori Micske település pontos határvonala lehatárolhatóvá váljék.</p>						
Veszélyeztetettsége:						
<p>A jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Területe mezőgazdasági művelés alatt áll.</p>						

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

A tárgyi lelőhelyek környezetében javasolt egy nagyobb terepbejárás alapuló kutatást végezni, hogy az Árpád-, és középkori Micske település pontos határvonala lehatárolhatóvá váljék.

A lelőhely területét több művelési ág váltás is érinti:

26. sorszámú módosítás (Ee → Má):

A régészeti lelőhelyre eső **0193/14, 0193/15, 0193/16, 0193/17, 0193/18, 0193/19, 0193/20, 0193/21, 0193/22, 0193/23, 0193/24, 0193/25, 0193/26, 0193/27, 0193/28, 0193/29, 0193/30, 0193/31, 0193/32, 0193/33, 0193/34, 0193/35, 0193/36, 0193/37, 0193/38, 0193/39, 0193/40, 0193/41, 0193/42, 0193/43 és 0193/44** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Egyéb erődterületből (Ee) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

53. sorszámú módosítás (KÖu-k → Má):

A régészeti lelőhelyre eső **0193/14, 0193/15, 0193/16, 0193/17, 0193/18, 0193/19, 0193/20, 0193/21, 0193/22, 0193/23, 0193/24, 0193/25, 0193/26, 0193/27, 0193/28, 0193/29, 0193/30, 0193/31, 0193/32, 0193/33, 0193/34, 0193/35, 0193/36, 0193/37, 0193/38, 0193/39, 0193/40, 0193/41, 0193/42, 0193/43 és 0193/44** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Közúti közlekedési terület – kiszolgáló útból (KÖu-k) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

1.4. A helyi építészeti örökség települési értékleltára

1. 4. 1. Településszerkezet
1. 4. 2. Telekstruktúra és utcavonal-vezetés
1. 4. 3. Utcakép, utcakép részletek
1. 4. 4. Egyéb településkaracter elemek
1. 4. 5. Építményrészlet, alkalmazott anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás
1. 4. 6. Táj- és kertépítészeti alkotás, egyedi tájérték, növényzet
1. 4. 7. Szobor, képzőművészeti alkotás, utcabútor

1.4.1. Településszerkezet

Bököny Község Önkormányzata döntött településrendezési terv átfogó, a teljes közigazgatási területet érintő felülvizsgálatáról, átdolgozásáról, aktualizálásáról az épített környezet alakításáról és védelméről szóló többször módosított 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban Étv.), az „országos településrendezési és építési követelményekről” szóló szintén többször módosított 253/1997. (XII. 20.) Korm. számú kormányrendelet (továbbiakban OTÉK) figyelembevételével. A tervezés során „a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről” szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet előírásait alkalmazzuk.

Az építési jogszabályok az előző településrendezési terv óta számos elemükben, 2013. január 1.-től pedig alapvetően megváltoztak. Módosított építési törvény lépett életbe, amelynek kapcsán megváltoztak a végrehajtáshoz kötődő rendeletek és az OTÉK is. A településrendezési tervek tartalmáról és az egyeztetési eljárásról hatályba lépett „a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről" szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet előírásai új jelkulcsrendszert vezetettek be. Az előző jogszabályok szerint készült tervek 2018. december 31.-ig lesznek használhatók. A fenti jogszabályok, valamint a község életében, lehetőségében – az előző terv óta – történt változások tették szükségessé Érpatak község településrendezési tervének felülvizsgálatát, módosítását. Az Étv. szerint – a településrendezés alapvető célja, hogy a települési környezet rendezettebbé, azaz komfortosabbá, működőképesebbé, egészségesebbé, biztonságosabbá és esztétikusabbá váljon. A településrendezés fontos eszközei a településfejlesztési koncepció, a településszerkezeti terv, a helyi építési szabályzat és a szabályozási terv.

A települési örökség az épített környezet történeti települési értékeinek összessége. Nem egyszerűen a történeti objektumokat jelenti (épített örökség), hanem az azok által létrehozott térbeli rendet, az általuk megnyilvánuló településképet. A települési örökségnek igen fontos része a térbeli elemek sokasága között kirajzolódó település-szerkezet, azaz az utca- és térrendszer, sőt az épületek "alatt" nyugvó telekrendszer is. A településszerkezet csak a településeket befogadó tájjal együtt értelmezhető igazán, tekintettel a történelmi léptékű gazdálkodási-életmód-beli és térszerkezeti kölcsönhatásokra (Máté 2001).

A földrajzi adottságok meghatározzák a település beépített területeit.

A szabályos alaprajzú utcás település csoportos településforma, amely a gabonatermelő gazdálkodás ismereteit is feltételezi és alakulásának elrendeződésének helyi sajátosságait elsősorban a természeti adottság befolyásolja és határozza meg. Ennek, a hazánkban már a XIII-XIV. századtól ismert és a közelmúltig szinte kizárólagosnak tekinthető településszerkezetnek morfológiailag több alaptípusát ismerjük. Területünkön szinte valamennyi alaptípusával találkozunk is, de legáltalánosabbnak, és egyben a legjellemzőbbnek is az orsós utcájú, valamint a kerek, kör vagy patkó alaprajzú településszerkezetet tartjuk. Mindkét településrendre jellemző, hogy a község két vagy több házsorral határolt tágas központi területén áll az általában keletelt templom és általában különállóan a harangláb körülötte a közös kúttal és itatóval, s a helyenként még ma is álló takarékmagtárakkal, a XIX. század végén hatósági előírásra legtöbb helyen lebontott szárazmalommal, a kovácsműhellyel és a vásározók piacával.

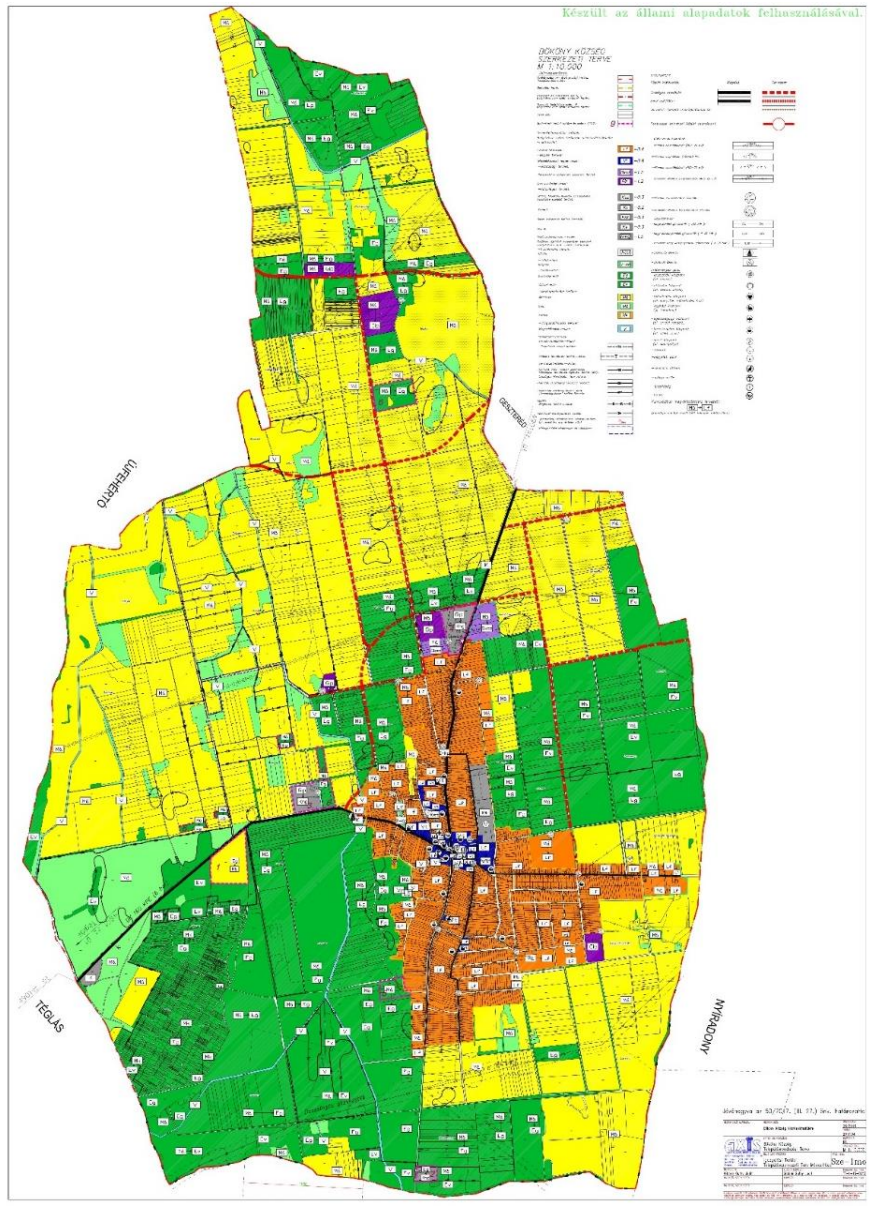
A XVIII. század végén a Szabolcs megye településeit kettősség jellemezte. A középső és keleti részen közepes nagyságú vagy aprófalvas kishatárú, míg a nyugati részen nagy kiterjedésű határral rendelkező halmazos települések voltak döntően. A megye nagy részén a korábban elpusztult majd újra vissza települt vagy újonnan telepített falvak általában megőrizték a korábbi jellemző településszerkezetüket. A települések jellemzően utifaluk, vagy halmazos településszerkezetűek voltak. Az utifaluk jellemzője az orsószerűen kiszélesedő főutca, mely orsóban a templom állt. A kiszélesedett utca két oldalán szalagtelkek álltak. A halmazos települések közös alapvető jellemzője, hogy a halmazosodás idején még hiányzott az utca. Tehát ez a telkek olyan csoportosulása volt, ahol nem volt előre tervezett utca. A térbeli, elrendeződést a terepviszonyok, a belvízrendszer, a klíma, az építőanyagok továbbá a központi funkciók telepítése határozta meg. Bököny településszerkezete többutcás, szalagtelkes jellegű, az utcák egy része szabálytalan vonalvezetésűek, egy része tervezett. Nem ritkák a rövid és zsákutcák száma sem.

A térsége védett területei:

- Országosan védett természeti területek (gyep, csatorna, vízállás és ezek környezete)
- NATURA 2000 Hálózat területei
- Helyi védelemre javasolt természeti értékek
- Érzékeny természeti területtel Bököny nem rendelkezik.

BÖKÖNY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

7

1.4.2. Telekstruktúra és utcavonal-vezetés

A település területének döntő részét a falusias karakter jellemzi. A korábbi településszerkezet a Rákóczi utca, a Petőfi utca és a Kossuth utca mentén alakult ki, a falusias és a kertvárosias lakóterületet jellemző. A telkek keresztcsűrös beépítésűek. A régi településrész mentén nem követi a törtvonalú telekformákat, az egyenes szalagtelkek

⁷ Forrás: Bököny-18/2017.(XII.19.) Önkormányzati rendelet-1.melléklete

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

az „ösközség” főutcájának mentén aránylag széles 16-18 m széles ingatlanokat eredményeztek. megszokottá vált 16-18 m-es szélesség, és a 80-120 m hosszú, 1100-2500 m² telkek, 15-20%-os beépítettség mellett.

A parasztudvarokra a tagolt épületrendezés a jellemző. A hosszú, keskeny telek egyik végében a lakóházak találhatóak, a rövidebb oldalukkal az utca felé. A beltelkek három udvarrészre osztódnak és ezeken egymáshoz építve helyezkednek el a melléképületek. A gazdasági épületek többsége, az istállók jellemzően a lakóházzal azonos anyagból épült, a századforduló óta kizárólag cseréppel fedik. Az istálló mögött a disznóól kapott helyet, az udvar végében pedig a csűr, majd a kert, ami legtöbbször veteményes vagy gyümölcsöskert. A település belterületét a főutca mentén a településközpontban a közintézmények környezetében már a településközponti karakter jellemzi.

A község utcái előkertés beépítésűek. Szalagtelkei közül a szegényebb porták udvarának elrendezése tiszta soros. A település központjában kétsoros beépítés is megfigyelhető elvélve. A részekre osztott udvarra a tagolt épületrendezés jellemző.

A XX. század elején Bököny régi típusú épületei közül a lakóházainak a legnagyobb része három- ritkán két- vagy négyosztatú volt, melyeknek az udvari hosszoldalról nyílt a bejárata a pítvarba. Ebből lehetett megközelíteni a nagyház (utcai szoba) és szemben a fűstház, valamint a belső kamra vagy kisház. A negyedik helyiség az úgynevezett külső kamra, mely az udvarról nyílt.

A tájszerkezetet a külterület úthálózatát alkotó földutak, dűlőutak mellett három jelentős létesítmény is meghatározza. Nyugatra a Belfő-csatorna, tőle keletre a 4-es sz. főút, a belterülettől keletre pedig a MÁV rendező pályaudvar, illetve a Budapest-Záhony vasútvonal. A jövőben tovább fokozza a település felszabdaltságát a tervezett M34 gyorsforgalmi út és a 4145 sz. út.

1.4.3. Utcakép, utcakép részletek

Az utcaképek, a beépítés, az épületek közvetlen látványai örökségi szempontból értékeket képviselnek. A Község épületállománya, a házak karaktere Bökönyben meglehetősen vegyes, ami egyaránt összefügg a telekrendszer vegyességével, az építés korával, az eltérő időszakokban történt építés keveredésével.

A település belterületen a hagyományos – védett – falusi porták, egyéb jellegzetes típusok találhatóak a Községben (hatvanas években épült sátoztetős "kockaépületek"; utcavonalra merőleges tetőgerincű újabb házak - szélesebb traktussal épültek a 80-as években; a legutolsó évek "divatos" épületei - szerencsére alig lelhetőek fel túlfomált, túldíszített házak).

A község hagyományos falusias beépítésű, hosszú-keskeny telkekkel rendelkezik. Az épületek gerince az utcákra merőleges. A funkcióvesztés következtében a foghíjakon új épületek épültek, amelyek több helyen már-már kertvárosi utcaképet kölcsönöznek a területnek, ugyanakkor illeszkednek a hagyományos, utcára merőleges gerincű beépítéshez. A település központja felé érve, az eredeti telekszerkezet megtartásával, laza családi házas beépítés alakult ki, a kertvárosias-laza karakter építészeti jegyeit hordozza. A középkori faluásatások tanúsága szerint a 15–16. századi alföldi falvak házai ritka és laza sort alkottak ugyan, de a köztük haladó úthoz, illetve egymáshoz viszonyítva meglehetősen rendszertelenül álltak (Papp L. 1931: 139; Kovalovszki J. 1980.; Pálóczi Horváth A. 1986.).⁸

⁸ Balassa Iván: Életmód

A beépítés rendjét tekintve alapvető kérdés, hogy a lakóházak elérik-e az utcavonalat, vagy valamiért beljebb állnak. Olyan vidékeken, mint pl. a Székelyföldön vagy a Fekete-Körös-völgyi Tárkányon (Kós K. 1976: 36), ahol méreteinél, díszítettségénél fogva a kapu túlhangsúlyozott, utcavonalon álló házak esetében is meghatározó szerepe van a kapuknak az utcakép formálásában. Az utcavonaltól beljebb álló lakóházak nem rendszertelenül, hanem utcaképi rendszert alkotva épültek. Az ún. *előkertes beépítés* az utcakép formálásának az a módja, amelynél a lakóházak homlokzati végfalai nem közvetlenül az utca vonalára épülnek, hanem attól néhány méterrel beljebb. Szakolyban is a végfalaktól a járdáig terjedő területen kis kertek képződtek. Az utca vonalát a telkek kerítései, valamint az azokat megszakító kis- és nagykapuk jelölik ki. Az előkertes beépítés az egész magyar nyelvterületen elterjedt.

A Kárpát-medence rendezettnek mondható falvaiban általában az utca közepén halad a kocsiót, amely lehet átmenő forgalmú vagy helyi jelentőségű közlekedőút, és az utca két szélén gyalogjáró húzódik. Az árok és a gyalogjáró, illetve a kocsiót és a gyalogjáró közé legtöbbször fasort ültetnek. Az épületek, kerítések, kapuk és fák együttese által kialakított utcaképek magában hordozza a település múltját, táji és népi hovatartozását, a falulakók hagyományörző akaratát, vagyoni helyzetét, újjító készségét, a településre jellemző telekrendet. Mindezekkel együtt az utcakép tájformáló és építészeti elem is. A szépnek, esztétikusnak mondható utcakép sokféle tényező együttes hatásának eredményeként jöhet létre. Elengedhetetlen az épülettömegek, a tetőformák, a nyílások harmonikus kialakítása, de nélkülözhetetlen az apró részletek, a kis építészeti elemek műves megformálása is. A falusi utcakép kompozíciójának egyik legfontosabb tényezője a hasonló és ismétlődő építészeti elemek – a lakóházak, kerítések, kapuk – ritmikus sorolása legyen. A hagyományos településképben kedvezőtlen változást hoztak az 1970-es éveket követő építkezések: a kialakult hagyományos telekstruktúrában jellemzően kétraktusos házak épültek, amelyek mérete, tömege, magassága jelentősen meghaladta a kialakult beépítést. A régi épületeket bővítették, korszerűsítették, megjelentek a tájidegen anyagok, szerkezetek, pl. nagyméretű nyílászárók, hullámlemez tetőfedések.

1.4.4. Egyéb településkarakter elemek

Az épületek több szempont szerint csoportosíthatóak úgy, mint funkció, jelentőség, magasság és tömeg, kidolgozottság és anyaghasználat, minőség. A fenti szempontokat felülírja annak ténye, hogy az adott épület képviseli-e értéket akár saját belső és külső tulajdonságai alapján, akár a közösség életében betöltött szerepe szerint. E szempontokat követve kerültek kijelölésre a helyi védettségre javasolt elemek, struktúrák.

1.4.5. Építményrészlet, alkalmazott anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás

Az építményrészlet vagy az alkalmazott anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás védelmét a településen a helyi egyedi védelemre javasolt épületekhez rögzítetten célszerű megadni. Egyéb fontosnak tartott egyedi elemeket, amelyek nem közvetlenül az épülethez tartoznak, hanem egyéb módon fontos a település képének alakításában helyi egyedi objektum védelemre javasoltak.

Építményrészlet

Helyi építészeti értékek

Helyi építészeti értékek, minden olyan építészeti, történeti, néprajzi szempontból jelentős egyedi vagy együttes alkotás (épület, építmény, épületegyüttes, utcakép), valamint az ezeket körülvevő építészeti környezet, ami nem minősül műemléknek.

Az építészeti értékek helyi védelme egyedi és területi lehet.

Településképi szempontból meghatározó területek

Helyi építészeti értékek, minden olyan építészeti, történeti, néprajzi szempontból jelentős egyedi vagy együttes alkotás (épület, építmény, épületegyüttes, utcakép), valamint az ezeket körülvevő építészeti környezet, ami nem minősül műemléknek. A rendelet hatálya a település közigazgatási területén lévő, és a mellékletében felsorolt helyi építészeti értékekre terjedjen ki. Az építészeti értékek helyi védelme egyedi és területi lehet. Mivel a település belterületére minimális Műemléki Jelentőségű Terület terjed ki, ezért a helyi területi védelem kiterjesztése indokolt.

A helyi egyedi védelem kiterjed

- az építmény (épület és műtárgy) vagy ezek együttese egészére vagy valamely részletére (anyaghasználat, szerkezet, színezés stb).
- az építményhez tartozó földrészletre és annak jellegzetes növényzetére,
- szobor, képzőművészeti alkotás, egyedi tájérték.

A helyi értékek védelmének irányítása a képviselőtestület hatáskörébe tartozik. A helyi értékek védelmével kapcsolatos döntések és vélemények előkészítése, végrehajtásának szervezése a műszaki ügyintéző feladata legyen. Javasoljuk továbbá, hogy a település állandó megbízással települési főépítészt is alkalmazzon. A védetté nyilvánításra, illetve megszüntetésére a rendezési terv, és bárki javaslatot tehet, melyről szakértői vélemények alapján, képviselőtestület dönt. A javaslatnak tartalmaznia kell:

- a védeni kívánt érték megnevezését, pontos helyet, tulajdonosát és annak véleményé
- a védelem fajtáját, a védetté nyilvánítás vagy megszüntetés indokolását,
- a védeni, megszüntetni kívánt értékre vonatkozó térkép, terv- és fotódokumentációt

A védetté nyilvánításról, illetve annak megszüntetéséről a képviselőtestület rendeletet alkot. A döntésről tájékoztatni kell a tulajdonost és a kezdeményezőt. Ha a védettség megszüntetésére kerül sor, gondoskodni kell fotódokumentáció készítéséről, a megmenthető tárgyak elhelyezéséről.

A védett helyi értékekről a jegyző nyilvántartást készíttessen, melynek tartalmaznia kell:

- a védelem szakszerű, rövid indokolását,
- a védett érték megnevezését; pontos helyét (cím, helyrajzi szám), tulajdonosát;
- a védettségi kategóriát, az önkormányzati rendelet számát,
- az adott önkormányzati támogatás biztosításának időpontját, összegét rendeltetését.

A helyi védelem tényét az önkormányzatnak az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyeztetnie.

A tulajdonos köteles a védett építmény vagy épület karbantartásáról, rendeltetésszerű használatáról gondoskodni és a védett érték állapotát időszakonként felülvizsgálni. A használat a védett értéket nem veszélyeztetheti. A védett épületeket hagyományos építészeti tömegükben, tetőformájukban kell megtartani, érintetlenül hagyva a homlokzati nyílásrendet és a nyílások osztását, megőrizve a homlokzati tagozatokat. A védett épület belső korszerűsítését, átalakítását, esetleg bővítését a védettség nem akadályozza, elő kell segíteni ezen épületek mai igényeknek megfelelő használatát. A belső átalakításokat az eredeti szerkezet és belső értékek megtartásával kell megoldani. Védett épületet úgy lehet bővíteni, hogy az eredeti épület tömegformája, homlokzati kialakítása, utcalépi szerepe ne változzon, illetve gondosan mérlegelve a tervezett bővítés a régi épület formálásával, szerkezetével,

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

anyaghasználatával összhangban legyen. Helyi védelem alatt álló épületet, építményt, építményrészt csak a helyi védettség megszüntetését követően lehet lebontani. A helyileg védett területen meg kell őrizni a település jellegzetes szerkezetét, telekrendszerét, utcavonal vezetését. A védett területen lévő építményeket egymással összehangoltan, a jellegzetes utcakép egységes megjelenítését biztosító módon kell fenntartani, illetve új épületre, építményre ezek figyelembevételével kell az építési engedélyt kiadni. A védett területen különös gondot kell fordítani a kerítések, műtárgyak (utak, hidak, átereszek, támfalak, közművek, közterületi burkolatok) megvalósítására.

Az építésügyi hatóság az engedélyezési eljárás során a tervezett új Helyi Építési Szabályzat és a településképről szóló rendelet meghatározza az épület tetőfedésének anyagát, előírja a homlokzat kialakításának módját és színezését, korlátozza reklámok felfestését, vagy reklámhordozó elhelyezését; megtiltja az építmények közterületről látható megjelenését zavaró gépészeti berendezések, antennák, légvezetékek, árnyékolók alkalmazását. A helyi egyedi védelem alatt álló építmények megőrzését biztosítani kell. A védelem alatt álló építmények esetén az illetékes elsőfokú építésügyi hatóság az építmények tulajdonosát vagy használatját jogosíthatja a karbantartásra, az építményen lévő idegen részek eltávolítására, olyan munkálatok elvégzésére, melyek hatásosabb kifejezést nyújtanak. Ezeket a munkálatokat a tulajdonosnak saját költségén kell elvégezni, de a képviselőtestület segítheti támogatásában. A tágabb környezetben kikötéseket, valamint bontási engedélyeket visszautasíthat az építésfelügyeleti hatóság. Rongálás esetén pénzbírság sújtható. Az épületek bontására engedély kiadása csak a védettség semmissé nyilvánítása után lehetséges. A homlokzaton idegen részek eltávolítására az önkormányzat felszólítást tehet.

A helyi egyedi védelem alatt álló és védelemre javasolt építmények értékelemzés szempontjai:

- Eszmei jelentőség
- Használati jelentőség
- Esztétikai jelentőség
- Idegenforgalmi jelentőség
- Állapot
- Megközelíthetőség
- Veszélyeztetettség

ESZMEI JELENTŐSÉG

A megállapításnál vallási, nemzeti és helyi jelentőségének figyelembevételére került sor, továbbá a hagyományok ápolásában, az oktatásban, valamint a közművelődésben szerepe jelentős-e az épület.

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
 ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
 ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

Értékelés kódja	Értékelés jelentése	Értékelés magyarázata
A	nagyon jelentős	közművelődés szempontjából jelentős érték, a vallási nemzeti vagy helyi identitás erősítésében fontos szereppel bír; megyei ismertségre érdemes
B	jelentős	jellemzi a helyi közösség erős kötődése; az oktatásban, ismeretterjesztésben szerepe van/lehet, a hagyományok ápolásával kapcsolatos, helyi szinten ismert
C	kevésbé jelentős	helyi szinten is kevésbé ismert, de helytörténeti jelentőséggel bír

HASZNÁLATI JELENTŐSÉG

A minősítésbe soroláskor a figyelembe vett szempont az volt, hogy közcélra alkalmazzák, vagy magáncélokot kielégít, esetleg használaton kívül van-e.

Értékelés kódja	Értékelés jelentése	Értékelés magyarázata
A	nagyon jelentős	használata közcélokot szolgál
B	jelentős	használata magáncélokot szolgál
C	kevésbé jelentős	használaton kívül van

ESZTÉTIKAI JELENTŐSÉG

Az építménynek a külső megjelenésének a vizsgálata a szempont figyelembe véve, hogy értékes stílusjegyeket őrző létesítményről van-e szó.

Értékelés kódja	Értékelés jelentése	Értékelés magyarázata
A	nagyon jelentős	színvonalas, művészi kvalitásokkal rendelkezik
B	jelentős	vizuálisan harmonikus, a közízlésnek megfelel, azt fejleszti
C	kevésbé jelentős	nem hordoz jelentős esztétikai értéket

IDEGENFORGALMI JELENTŐSÉG

A szempont jelentése, hogy az épület mekkora jelentőséggel bír a turisztika figyelembevételével.

Értékelés kódja	Értékelés jelentése	Értékelés magyarázata
A	nagyon jelentős	különleges vonzerő, önálló turisztikai termék ill. annak alkalmas
B	jelentős	turisztikai terméknek alkalmas, a főbb vonzerők mellett kiegészítő szereppel bír(hat)

	BÖKÖNY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ	
---	---	---

C	kevésbé jelentős	nem alkalmas önálló turisztikai terméknek, a vonzó településkép kialakításában van szerepe
---	------------------	--

ÁLLAPOT		
Az épület szükséges beavatkozásának meghatározására állapot, mely 3 kategóriába lett besorolva.		
Értékelés kódja	Értékelés jelentése	Értékelés magyarázata
A	jó	hosszú távon karbantartása szükséges
B	közepes	részleges felújítása szükséges
C	rossz	teljes felújítása, rekonstrukciója szükséges

MEGKÖZELÍTHETŐSÉG		
Területi elhelyezkedés vizsgálata.		
Értékelés kódja	Értékelés jelentése	Értékelés magyarázata
A	jó	a település központjában van illetve főút mellett
B	közepes	a központi rész vonzáskörzetéhez tartozó területen van
C	rossz	a település peremterületén van, rossz megközelíthetőség

VESZÉLYEZTETETTSÉG		
A sürgősség megállapításáról ad felvilágosítást.		
Értékelés kódja	Értékelés jelentése	Értékelés magyarázata
A	nem veszélyeztetett	hosszú távú fenntartható használata, karbantartása, szükség esetén felújítása biztosított, a használatl járó terhelés a kritikus terhelhetőség határán alul marad
B	közepesen veszélyeztetett	állagmegóvása biztosított, de szükséges felújítása nem, illetve használata nem megfelelő
C	veszélyeztetett	állapota rossz és felújítása nem várható, használaton kívül van, illetve használatával az állapot romlása következik be

Helyi egyedi védelemre javasolt épületek

A helyi védelem alatt álló épületek listájáról a településképi védelemről szóló 18/2017 (XII.19.) önkormányzati rendelet rendelkezik. A Településszerkezeti és Szabályozási Terv készítésekor, azaz jelen dokumentációban a város építményei felülvizsgálata megtörténik, és kiválasztásra kerülnek a helyi egyedi védelemre javasolt építmények.

Az épületek, melyek országos védelemre nem érdemesek, de a település kultúrájának meghatározója azokat helyi egyedi védelem alá részesítendők.

Helyi építészeti értékek, minden olyan építészeti, történeti, néprajzi szempontból jelentős egyedi vagy együttes alkotás (épület, építmény, épületegyüttes, utcakép), valamint az ezeket körülvevő építészeti környezet, ami nem minősül műemléknek.

1.4.6. Táj- és kertépítészeti alkotás, egyedi tájérték, növényzet

1.4.6.1 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

1.4.6.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

1.4.6.3. Országos természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

1.4.6.1 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

A közigazgatási területen tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő övezet nem található.

1.4.6.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

A község jelenlegi és jövőbeni életét nem befolyásolja döntően az OTrT szerinti Ökológiai hálózati övezet.

A terület jelentős része erőteljesen szántóföldi, vagy egyéb mezőgazdasági hasznosítása (kert, gyümölcsös) kultúrtáj. Az erdők aránya az országos átlagot nem haladja meg (14,99%), viszont leginkább telepített akác-, és nyár-fákból áll.

1.4.6.3 Egyéb természeti örökség:

A Natura 2000 területek védelmében tehát különösen hangsúlyos a gazdálkodók, a fenntartó, hagyományos gazdálkodási módok szerepe. Általánosságban elmondhatjuk, hogy a Natura 2000 hálózattal a rezervátum-szerű védelem helyett a társadalmi, kulturális, gazdasági és természetvédelmi érdekek összehangolására alapozó megóvás kerülhet előtérbe:

A Natura 2000 területek helyrajzi számos listája az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet alapján került meghatározásra.

Bököny Közigazgatási területét, a HUHN10008 területi kódú, Felső-Tisza megnevezésű Natura 2000 terület található. Terület státusza a Natura 2000 hálózaton belül: Különleges Madárvédelmi Terület.

Természeti érték

Érzékeny természeti területtel, illetve különleges madárvédelmi területekkel Bököny rendelkezik.

Védett Növények:

- Békalilliom (*Hottonia palustris*)
- Lápi csalán (*Urtica kiovienis*)
- Mocsári Lednek (*Lathyrus palustris*)
- Tőzegráfrány (*Thelypteris palustris*)
- Mocsári kocsord (*Peucedanum palustre*)

- Mocsári csillaghúr (*Stellaria palustris*)
- Villás sás (*Carex pseudocypres*)
- Védett sulyom (*Trapa natans*)
- Rucaöröm (*Salvinia natans*)
- Kolokán (*Stratiotes aloides*)
- Nyílfű (*Sagittaria palustris*)

2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZÁSOK HATÁSELEMZÉSE

2.1. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése

- 2.1.1. Településhasználat és tájhasználati változás
- 2.1.2. Településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás
- 2.1.3. Infrastrukturális változás

2.1.1. Településhasználat és tájhasználati változás

A jövőben a Község társadalmának, lakóinak új kihívásoknak kell megfelelnie. A globalizáció hatására, annak el- lenpontozásaként felértékelődik a helyi társadalom. A település társadalma csak úgy tud fennmaradni és fejlődni, ha alkalmazkodik a megváltozott körülményekhez, új kötődést, identitást teremt. Ehhez szükség van a megújulására, mind társadalmi-kulturális, mind gazdasági, mind pedig az épített környezet vonatkozásában. Fontos szempont, hogy történetileg kialakult építészeti egység maradt ránk örökségül, fontos szempont az is, hogy megmaradjon a településszerkezet, a telekmérethez igazodó arányos beépítés. Meg kell oldani a rontott építészeti elemek hosszú távú eltávolítását, vagy utcaképbe illesztését. Az elmúlt évtizedekben épült „kockaházak”, vagy ennek az elvnek mentén átalakított régi épületek negatív településképi hatásai néhány egyszerű építészeti beavatkozással (ablakcsere fa nyílászárókkal, tornác, homlokzatstruktúrálás, felületképzés stb.) mérsékelhetők. Új épület tervezésekor a helyi sajátosságok és az utca meglévő hagyományörző épületei az irányadók, mind az épület formáját, mind pedig a telken való elhelyezését tekintve.

A hagyományos utcakép megőrzésének felelőssége elsősorban a helyi önkormányzatra és az építésügyi hatóságra hárul:

- a lakosság bevonásával meg kell fogalmazni az erre irányuló szándékot
- be kell építeni a településrendezési tervbe és a helyi építési szabályzatba a hagyományos településképi megmaradását garantáló előírásokat
- a helyi építéshatóságnak és önkormányzatnak gondoskodnia kell az előírások betartásáról
- az önkormányzatnak kezdeményeznie és segítenie kell a településképi megőrzésére, javítására irányuló lakossági törekvéseket, a szemléletváltást
- az önkormányzatnak példát kell mutatnia a régi épületek hagyományörző felújítása, az új létesítmények településképi illesztése terén is.

A település bizonyos részein van lehetőség a mai kortárs, modern építészeti elemeivel felruházott lakóépületek elhelyezésére. Fontos azonban, hogy új házuk tervezésekor vegyük figyelembe környezetünket. Figyeljünk a telkünket körülvevő lakóépületek magasságra, tetőformájára, telepítésére. Azonos magasság, formavilág megtartása mellett alkalmazhatunk olyan modern épületmegoldásokat, melyek modern külsővel ruházzák fel épületünket. Jelen épületeken alkalmazott homlokzati anyagok, a kert felé néző hátsóterasz és az egyedi homlokzatkialakítás jó példaként szolgálhat a modern, letisztult építészetet kedvelők számára.

A jól kitalált egyszerű, de igényesen, szépen kivitelezett részletek gazdagítják épületeinket. Egy-egy jól megválasztott anyag vagy burkolat ötletes felhasználása, egy ereszt, vagy tetőcsatlakozás, párkány részlet jó minőségben elkészítve díszítőelemként is felfogható. Az apró részletek határozzák meg egy épület végső karakterét, ezért figyeljünk oda a kivitelezés során mit és hogyan akarunk megmutatni egyedi elképzelésinkből a világ számára.

A község településképi szempontjából legmeghatározóbb területe a településközpont. A településképi egységességet a hasonló karakterű épületek többsége erősítheti. Ezért az épület formálásakor az anyaghasználatban, a homlokzatképzésben, a színezésben, az arányos illeszkedés az

A település jellege eredetileg többutcsás, szalagtelkes. A településen több, szép állapotban megmaradt, régi típusú (keskeny, hosszú) tornácos, parasztházzal találkozhatunk.

Az erdőterületek lényegében megmaradnak, illetve mértékük nő. Erdőterületek területfejlesztési célra az Országos Erdészeti Adattár és a Megyei Területrendezési Terv kiváló termőhelyi erdőterületének övezete alapján kerültek kijelölésre.

Nem engedhető meg a hagyományos utcaképbe helyezendő új, az építészeti egységet megbontó épület létesítése. Különösen kirívó a kétszintes, zavaró tetőformájú, erős színekben megjelenő épülettömeg. Nem megengedhető, ha a régi telekosztásra aránytalanul széles és nagy új ház épül, vagy ha ugyanezt a telkek egyesítésével érik el. Viszont nemcsak a lakóépületek ronthatják a településképet, hanem a helyi középületek, sőt utcabútorok is. A tervezői, kivitelezői és beruházói-megbízói felelősséget, a mértéktartást, az építői ízlést a Helyi Építési Szabályzatban is hangsúlyozni kell.

Összefoglalva: A település tervezett fejlesztési koncepciójában a település kulturális örökségre jelentős hatást gyakorló településhálózati változás nem érvényesül.

2.1.2. Településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás

A településrendezési terv által javasolt beépítések és szabályozások pozitív településhálózati és tájhasználati változást eredményeznek.

A Településszerkezeti Terv a meglévő erdőterületek összefüggő rendszerét alakítja ki, illetve gazdasági terület növelését irányozza elő. Az erdőterületek, melyek a külterület egy részét lefedik, megmaradnak, rendszerbe szervezésüket erősíti a terv.

- jelenlegi belterületen lakóterületi fejlesztés.
- alapvető fejlesztési elképzelés a helyi munkahelyteremtés, járulékos jövedelemszerzés, ennek keretében a falusi turizmus személyi, infrastrukturális, területi stb. feltételeinek biztosítása
- kerékpáros turizmus lehetőségeinek kihasználására kerékpárútvonal kijelölése a kistérségi elképzelésekkel összhangban,

- falusi és ökoturizmus lehetőségeinek, feltételeinek megteremtése (vendéglátás, vendégfogadás), a település művi környezetének fejlesztése keretében, a lakókörnyezet fejlesztési igényével összhangban, figyelembe véve a falusi turizmus követelményeit, és a helyi történeti értékekben gazdag épületállományt, a helyi értékvédelem megteremtése.

2.1.3. Infrastrukturális változás

A vállalkozások működési és megfelelő innovációs környezetének megteremtését a község kiemelkedő feladatának érzi éppúgy, mint az új vállalkozások indításának, illetve a már működő cégek Bököny való költözésének vonzóvá tételét. A hagyományos mezőgazdasági tevékenységek továbbra is megtartják jelentőségüket. A szolgáltatási szektor terén a községnek folyamatosan erősíteni kell, kedvezőnek mondható elhelyezkedésének köszönhetően. Nagy számban vannak mezőgazdasági őstermelők, bár az ő megélhetőségük is egyre nehezebb, mivel egyre nagyobb anyagi terhet jelent számukra a mezőgazdasági termékek előállítása (magas vegyszerárak, termelési költségek). Ugyanakkor a mezőgazdasági termékek átvételi ára nem követi a költségek emelkedésének ütemét.

Gazdaságfejlesztés

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye az alacsony vállalkozás-sűrűséggel és gyengébb kutatási erőforrással bíró megyék közé tartozik. A periferikus helyzet miatt a település lakosságszámhoz viszonyított gazdasági súlya alulértékelt. Kevés a nagyvállalatok száma, viszont a jelen lévő külföldi vállalatok, jelentős szerepet töltenek be. Az ipari termelés növekedése az országos átlag feletti, ennek ellenére az egy főre jutó GDP a második legalacsonyabb az országban. Az iparban és a szolgáltatóiparban foglalkoztatottak aránya elmarad az országos átlagtól. A mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya jelentős, és a mezőgazdasággal foglalkozó vállalkozások aránya itt a legmagasabb.

A 10 európai páneurópai közlekedési folyosóból (más néven: Helsinki-folyosók, TEN-T folyosó) négy érinti a Kárpát-medencét. A térséget az V. számú, Velence – Trieszt/Koper – Ljubljana – Maribor – Budapest – Ungvár – Lviv – Kijev érinti. Szerepe egyre erősödik, ami kedvezőbb gazdasági és közlekedési pozícióba emelheti a térséget. Az V. Helsinki folyosó részeként az M3-as autópálya keresztülhalad a megye területén, nyomvonala (Polgár) – Nyíregyháza – Vásárosnamény – (Ukrajna) településeket érinti. 2017-ben építési engedélyt kapott az M34 jelzésű gyorsforgalmi út. Az út nyomvonalát az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény, 2013. évi módosítása tartalmazza. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat 19/2011. (XII.1.) sz. rendeletével fogadta el Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területrendezési Tervét. A megépülő M34-es gyorsforgalmi út, közvetlen elért biztosít, a V. Helsinki folyosóval.

A térség kis-, és közép vállalkozásainak állapotára jellemző, hogy sajnálatos módon nem tudnak élni a lehetőséggel, hogy a térségen belüli nagyobb vállalatok beszállítói igényeit kielégítse. Tradicionálisan érvényes, hogy a megélhetés legfőbb forrása a vármegyében a mezőgazdaság, melyre az elaprózódott birtokszerkezet jellemző, így jövedelem termelő képessége is minimális. Az ipari termelés szerkezeti állapotára is jellemző, hogy nagyon kevés a hatékonyan működő mikro-, és kisvállalkozás, és nagyszámban vannak jelen azok a kényszervállalkozások, melyek még tulajdonosaik számára sem képesek megélhetést biztosítani.

Bökönytől 40 km-re fekszik Nyírbátor, ahol több, mint hét multinacionális cég telepedett le és mind a hétnek folyamatosan nő a piaca, ami azt jelenti, hogy folyamatosan bővítene és bővíteni szeretnének a jövőben. Itt működik többek közt a gyógyászati segédeszközöket előállító dán Coloplast Hungary Kft., a német Diehl Aviation Hungary Kft. repülőgéppalatrész-gyára, a szintén német érdekeltségű, járműelektronikai alkatrészeket gyártó Rosengerber Magyarország Kft., illetve az olasz tulajdonú Serioplast Hungary Kft. és Farmol Hungary Kft. műanyag palackgyárai, az Unilever Magyarország Kft, ezeken kívül a Tranzit-Ker Zrt., Tranzit Food Kft; MSK Hungary Gépgyártó Bt., Bátor

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

Trade Kft. Most nagyjából 70 településről szállítják a cégek minden nap a dolgozókat, ami azt jelenti, hogy ha a térségből valaki dolgozni szeretne, akkor itt adódik lehetősége. A térség kis-, és közép vállalkozásainak állapotára jellemző, hogy sajnálatos módon nem tudnak élni azzal a lehetőséggel, hogy a térségen belüli nagyobb vállalatok beszállítói igényeit kielégítse. Tradicionálisan érvényes, hogy a megélhetés legfőbb forrása a vármegyében a mezőgazdaság, melyre az elaprózódott birtokszerkezet jellemző, így jövedelem termelő képessége is minimális. Az ipari termelés szerkezeti állapotára is jellemző, hogy nagyon kevés a hatékonyan működő mikro-, és kisvállalkozás, és nagyszámban vannak jelen azok a kényszervállalkozások, melyek még tulajdonosaik számára sem képesek megélhetést biztosítani.

A tervek szerint 2026 év elején kezdődik meg a tömeggyártás a W-Scope Hungary Kft. nyíregyházi üzemében. A dél-koreai cég beruházása 1200 új munkahelyet teremt a városban, mely az első európai egység. Továbbá Mintegy 580 milliárd forint értékű beruházással Nyíregyházán építi fel első európai üzemét a világ egyik legnagyobb akkumulátorgyártója, a kínai Sunwoda.

Az 1997-ben alapult cég a világ tíz legnagyobb, elektromos járművekhez akkumulátort gyártó cég egyike, a kilencedik pozíciót elfoglalva. Ezzel a világ tíz legnagyobb elektromos akkumulátorgyártója közül már öt jelen lesz hazánkban, amelyek világszerte részesedése 49,4 százalék a szektorban. A Tier 1 minősítésű autóiipari akkumulátorgyártó vállalat első európai gyártóbázisa lítium-ion energiaforrásokkal látja majd el Nyíregyházáról a kontinens ismert autóiipari szereplőit.

A térségben, az önálló vállalkozók többsége, a mezőgazdaságban tevékenykedett. A vármegyében zajló mezőgazdasági tevékenységen belül kiemelkedő jelentőségű a gyümölcs-, illetve az almatermesztés. Az ország gyümölcsös területének egyharmada, az almáskertek területének kétharmada, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében található. Legnagyobb jelentőségű gyümölcs az alma mellett a meggy. Piaci mennyiségben termesztett gyümölcsök a vármegyében a dió és a szilva. Messze földön híres megyei tájfajtáink: Milotai dió, Újfehértói fűrtös meggy, Kántorjánosi meggy, és a Nemtudom szilva.

A mezőgazdasági feldolgozóipar alapvetően a zöldség, gyümölcsstermesztésre épült, de az innovatív termelési technológiák hiánya, a K+F tevékenység alacsony szintje csak kevés hozzáadott értéket képes realizálni. Az Újfehértói Kutató Intézet, a Nyíregyházi Egyetem, valamint a szaktanácsadói hálózat lehet az a bázis, mely összefogva a termelőkkel változtathat ezen a helyzeten. A feldolgozott termékek között azért található, egyre nagyobb piaci szegmenseket alkotó innovatív termék. A vármegyében több, országos ismertségű pálinkafőző-vállalkozás dolgozza fel a minőségi gyümölcsöt, egyesek exportpiacok felé is terjeszkednek (Zsindelyes, Talléros, Tarpai, Panyolai, Tuzséri manufaktúrák). Az ágazatban több feldolgozóipari és logisztikai beruházás van folyamatban.

Az 1980-as évek kimagasló állatállománya minimálisra csökkent, különösen a szarvasmarha esetében, bár az utóbbi években emelkedő tendenciát mutat. A szarvasmarhák tekintetében, a tejhasznú állomány jelentősen csökkent, csak néhánygazdaság foglalkozik vele. Az előállított tej nagy részét a mátészalkai tejüzemben dolgozzák fel. Jelenleg erős ágazatnak számít a baromfitenyésztés, a termékeket exportpiacokon is értékesítik. Országos viszonylatban Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye élen jár tyúktenyésztésben.

A kevés kisvállalkozás összetételére az élelmiszer feldolgozás, az építőipar, a fémfeldolgozás és a kereskedelem jellemző. Nem működnek a településeken azok a kisipari szolgáltatások, melyek a lakosság igényeinek kielégítése mellett egy biztos megélhetést jelenthetnének az ott élők számára. Mindezen anomáliák egyik legfőbb oka, hogy a szakképzés területén komoly lemaradásaink vannak, és a hiányszakmákra koncentrált rugalmas képzési rendszer nem működik. A turisztikai ágazatban működő vállalkozások alapvetően Nyíregyházára koncentrálnak, a vidéki területek turisztikai kínálata minimális, pedig jelentős tartalékok mutatkoznak a vadászat, lovas, horgász, egészség és gasztronómiai turizmus területén, melyeknek szintén leggyengébb láncszemei a jól képzett turisztikai szakemberek. A banki szolgáltatások a városokra koncentrálnak, valamennyi településünkön működik valamilyen pénzügyintézet, az ATM szolgáltatás területi lefedettsége minimális.

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

A Nyírség részben öntözhető területekkel, zöldség, gyümölcs alapanyaggal és állattenyésztéshez kapcsolódó adottságokkal ellátott, mindezen adottságok ellenére, jelenleg leépülő termelési kultúrával rendelkezik. A térség ipari és mezőgazdasági üzemei, szövetkezetei nagyrészt már megszűntek, vagy megszűnő félben vannak. A birtokszerkezet elaprózódott, a mezőgazdaság technikai felszereltsége elavult. Ennek a folyamatnak köszönhetően alacsony a jövedelemtermelő képessége, valamint a versenyképessége is. A mezőgazdaságban működő vállalkozások legnagyobb felvevőpiaca Nyíregyháza. A feldolgozóiparban a kis- és középvállalkozások száma a mérvadó, átlagosan 1-10 főt foglalkoztatnak. Ezek a vállalkozások többnyire fafeldolgozó, élelmiszer előállító vagy textil üzemek. Megállapított, hogy nem áll rendelkezésükre a megfelelő technológiai háttér és személyi feltétel, így általában alacsony szintű a feldolgozás mértéke. A vállalkozások többségében a szolgáltatói és az ipari szektorban működnek. Az építőiparban működő vállalkozások száma az utóbbi években erősen csökkent, a gazdasági válságot követően kevés vállalkozás tudott a piacon megmaradni. A térség erősen vállalkozáshiányos, ez első sorban az alacsony vállalkozási kedv, de jelentős részben a tőkehiány következménye. Hiányzik az inkubátor típusú tevékenység, amely segíthetné az induló kisvállalkozások megalapozását.

Az egy lakosra jutó jegyzett tőke a társasági adóbevallásra kötelezett vállalkozások jegyzet tőkéje, egy lakosra vetítve. A vizsgált időszakot tekintve az értéke csökkent, jelentősen elmaradt mind a járási, mind az országos voluméntól. Az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték 2008-ban volt a vizsgált időszakban a legmagasabb.

A helyi igények kielégítésére és a munkanélküliség csökkentésére lehet megoldás, ha bővül a településen a környező településeket is ellátó szolgáltatói szféra, valamint a szakipari munkások köre. Kiemelt szerep juthat a mezőgazdasági termékfeldolgozás kiépítésére, mely a helybéli lakosság megélhetésének fontos területe lehetne. A mezőgazdasági ágazatra a termékfeldolgozás, illetve a késztermékek piacra kerülésének segítése vezethet a település gazdasági megélénküléséhez.

A gazdaság fejlesztésének fontos elhatározása, hogy az új vállalkozások betelepüljenek, a működésükhöz szükséges feltételek javuljanak, melynek fontos alapja a működő gazdasági területek, melyek bővítéséhez további infrastruktúra kiépítésére van szükség. A település tőkevonzó képességét tovább kell növelni a helyi, a térségi és egyéb befektetők számára. A helyi vállalkozások fejlesztését segíteni szükséges, kedvező környezetet kell számukra biztosítani, valamint fejleszteni kell a humán erőforrásokat és az infrastruktúrát.

A településközelekedési adottságait kihasználva, a rendelkezésre álló területein tovább kell fejleszteni mezőgazdasági, élelmiszeripari és idegenforgalmi (falusi turizmus) gazdasági ágazatot. Az önkormányzatnak a rendelkezésre álló eszközeivel támogatni szükséges a mezőgazdaságban és az iparban élők segítségét a kialakult tulajdonviszonyokra is tekintettel.

A gazdasági fejlesztés legalapvetőbb célja, hogy jelentősen javuljon hosszabb távon a településen élők életminősége. A mezőgazdaságban előállított termékek jelenleg elsősorban elszállításra kerülnek, ezen termékek feldolgozását helyben kellene tartani és a településen feldolgozni. A térség önkormányzatával szorosan együtt kell működni a gazdasági fejlesztésének előmozdítása.

Az önkormányzat által fenntartott épületek fenntartási és energiateljesítési költségeit csökkenteni szükséges az energiahatékonyság javítása érdekében, melyek elérése érdekében alternatív eljárások beépítése is szükséges a megtérülési idő figyelembevételével. Az energiahatékonyságot a tervezés során a következő területekre kell kiemelten koncentrálni:

- nagyobb arányban történő hasznosítása a megújuló energiának
- minél kevesebb energiateljesítéssel rendelkező lakossági és középületek kialakítása, működtetése
- klímabarát közlekedés kialakítása

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

A klímabarát működéssel rendelkező település kiadásai jelentősen lecsökkennének, a káros anyag és üvegházhatású gázok kibocsájtása minimalizálná, a helyi termékek fogyasztása növekedne.

A Község megtartó erejének egyik fontos eleme, hogy a munkavállalási korú népességből a lakosság helyben találjon magának munkahelyet. Továbbá fontos a mezőgazdasági és az ipari termelés összekapcsolása.

További, rövidtávon megvalósítandó fejlesztések:

- helyi vállalkozások fejlesztése, innovációs központ
- üzlethelyiségek kialakítása
- vissza nem térítendő anyagi támogatások körének bővítése

A gazdaság idegenforgalmi fejlesztésének egyéb iránya a helyi adottságokat kihasználó falusi turizmus lehetősége, melyet a fejlesztések segítenék elő. Ennek alapját az alábbiak képezik:

- természeti látnivalókat
- a műemlék és helyi védelem alatt álló épületek
- turisztikai irányú fejlesztése
- túraútvonalak kialakítása
- Helyi értékek megtartása, turisztikai kiaknázása
- A Nyírségben végighúzódó kerékpárút kiépítése
- Utazás Kiállításon való további részvétel

A gazdaság fejlesztése során megfogalmazott célok elérése érdekében megfogalmazott önkormányzati feladatok:

- ipari és mezőgazdasági övezetek hasznosítása
- fejlesztési területek hasznosításának előkészítése (területrendezés, útépités, előközművesítés)
- helyi vállalkozások segítése
- kedvező feltételek megteremtése a befektetők számára
- munkahelyek teremtése
- mezőgazdasági vállalkozások fejlesztése
- mezőgazdasági termelést bővítése az állattenyésztés, zöldségfélék és a sertéshús előállítására
- a környékbeli őstermelők, családi gazdálkodók, mezőgazdasági vállalkozók bevonása, együttműködése
- zöldség-előkészítő üzem és hűtőház
- biomassza-előállító üzem létrehozása

Munkahelyteremtés

Az önkormányzat nem rendelkezik munkaerő-piaci, illetve foglalkoztatási programmal. A település foglalkoztatási helyzetét döntően a község foglalkoztatási szükséglete, valamint a vállalkozások gazdasági helyzete és munkaerő felvevő képessége határozza meg a keresleti oldalról.

A kínálati oldalt az aktív korúak száma, azon belül a munkaerő-piaci szempontból aktívak aránya, továbbá a munkavállalók képzettsége, végzettsége, valamint a munkával nem rendelkezők száma és aránya jelenti. A foglalkoztatáspolitikai szempontból kiemelten kezelendő csoportok: pályakezdők, nők (különös tekintettel a szülőképes korú nők rugalmas foglalkoztathatóságának biztosítására), 50 év feletti, tartós munkanélküliek.

A következő években a válság miatt Magyarország növekedése meglehetősen visszafogott marad. A hazai léptéket illetően az ország tartósan kettészakadt a globális gazdaságba bekapcsolódni és az arra képtelen terek ellentétére. Bököny inkább ez előbbibe tartozik, bár a munkaerő-piaci kínálat beszűkült.

A munkaerő számszerű bővítésére és minőségi fejlesztésére van szükség és a befektetőbarát környezet fenntartására, az alábbi részcélok szerint:

- humán erőforrásprogram keretében a munkaerő tartalék átképzése,
- a felsőfokú képzés térséget érintő további biztosítása,
- a fiatalok identitástudata alakítása, az itt maradás érdekeltségének kialakítása,
- a lakónépesség mobilitási képességét a közlekedési infrastruktúra fejlesztése elősegíti, a közlekedés és elérhetőség javul, a települési kapcsolatok napi igénybevétele, fejlődése a lakónépesség helyben maradását generálhatja
- innovációs központ kialakítása
- vissza nem térítendő anyagi támogatás
- a közfoglalkoztatottak beintegrálása az elsődleges munkaerőpiacra
- csökkent munkaképességűek foglalkoztatása

Önfenntartás elősegítése

Bököny Község Önkormányzata Képviselő-testületének 12/2020 (X.29.) önkormányzati rendelete Az EFOP-2.4.1-16-2017-00006 „Szegregált élethelyzetek felszámolása komplex programokkal” című pályázat keretében felépített és felújított lakások bérletére vonatkozó szabályokról (Hatályos: 2020. 10. 29.)

Bököny Község Önkormányzatának Képviselő-testülete az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontjában, valamint az Möt. 13. § (1) bekezdés 9. pontja szerinti feladatkörében eljárva az önkormányzat tulajdonában lévő, az EFOP-2.4.1-16-2017-00006 „Szegregált élethelyzetek felszámolása komplex programokkal” című pályázat során felépített és felújított A rendelet tárgyi hatálya az EFOP-2.4.1-16-2017-00006 „Szegregált élethelyzetek felszámolása komplex programokkal” című pályázat során felépített, illetve felújított, önkormányzati tulajdonú képező lakásokra terjed ki, összesen 10 db lakásra. A lakások az alábbi ingatlanokon kerültek felépítésre, illetve felújításra:

Bököny 65 hrsz (4231 Bököny, Kossuth u. 77.),

Bököny 732 hrsz (4231 Bököny, Arany János u. 4.)

Bököny 804 hrsz (4231 Bököny, Honvéd u. 5.)

Bököny 250 hrsz (4231 Bököny, Makarenkó u. 25.),

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

Bököny 117 hrsz (4231 Bököny, Kossuth u. 91.),

Bököny 809 hrsz (4231 Bököny, Mikszáth Kálmán u. 6.)

A rendelet személyi hatálya Bököny Község közigazgatási területén bejelentett lakóhellyel, vagy tartózkodási hely-lyel rendelkező magyar állampolgárokra terjed ki, ezen belül kiemelt területként a KSH által meghatározott 2 és 3.szegregátum.

A lakóhely és a tartózkodási hely megállapítása szempontjából a személyi adat- és lakcímnnyilvántartás adatai az irányadóak. A lakások feletti tulajdonosi jogokat és kötelezettségeket Bököny Község Önkormányzata gyakorolja.

Intézményfenntartás

A Községben működő intézményeket a fenntartók megjelölésével az alábbi táblázat foglalja össze:

Intézmény megnevezése	Fenntartó
Óvoda	
Ligetszépe Óvoda és Bölcsőde	Bököny Község Önkormányzata
Általános Iskola	
Bökönyi Kossuth Lajos Általános Iskola	Nyíregyházi Tankerületi Központ
Egészségügyi intézmények	
Egészségügyi Központ	Bököny Község Önkormányzata
Szociális intézmények	
Dél Nyírségi Szociális és Gyermejjóléti Szolgáltató Központ Bököny	Bökönyi Szociális Szolgáltató Intézmény
Bentlakásos Idősek Otthona	Bökönyi Szociális Szolgáltató Intézmény
Kulturális és sport célú intézmények	
Községi Könyvtár Bököny	Bököny Község Önkormányzata
Bököny Művelődési Ház	Bököny Község Önkormányzata

Intézmények Bökönyben⁹

Az intézményfenntartás kérdésében alapvetően három csoportot különböztethetünk meg:

- adott intézmény üzemeltetésére az önkormányzat külön, 100%-ban önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságot hozott létre
- önkormányzati fenntartású intézmények, melyek esetében a szakmai tevékenység irányítása/ellenőrzése és az adott intézmény működtetése is az önkormányzat feladata (köznevelési intézmények kulturális intézmények... stb.)
- „A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény”, valamint a „A köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény”

⁹ Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

szerinti önkormányzati köznevelési intézmények, melyek 2013. január 1-től állami fenntartásba kerültek. Ezen intézmények esetében a szakmai irányítás az állam feladata, míg a működtetés nem.

Energiagazdálkodás

Az Önkormányzat nem rendelkezik külön energiagazdálkodási koncepcióval, mindemellett az utóbbi évek intézményfejlesztési beruházásainak fontos részét képezte, hogy energetikailag korszerű, modern hőtechnikai elvárásoknak megfelelő épületek adjanak helyet a szolgáltatásoknak.

Érpaták Község Önkormányzata az energiagazdálkodás területén is határozott meg fejlesztési elképzelést, melyek célja az önkormányzati vagy önkormányzati fenntartású épületek ágának növelése.

Alapvető célok:

- ✓ az energiafogyasztók terhei mérséklődjenek;
- ✓ az energiafelhasználás racionalizálódjanak,
- ✓ új, alternatív energiahordozók bevonása.

Alternatív energia

Olyan világban élünk, amikor a kiadások jelentős részét az energia költségek teszik ki, így következtetésképpen az alternatív energiaforrások felhasználásának bővítése irányába mozdult el a község önkormányzata, mely beruházásokhoz igyekeznék, minél több európai uniós pályázati forrást elnyerni.

Bökönyben az alábbi energiaforrás felhasználása nem releváns – megvizsgálva a helyi (földtani és éghajlati) adottságokat: napenergia hasznosítása

Településkép javítás, környezetfejlesztés

A településképnek fokozatosan át kell alakulnia, folyamatának az irányát a községvezetésnek kell kijelölni. Ezt a folyamatot megalapozni és kordában tartani a településrendezési tervvel lehetséges. A kialakításában törekedni kell a közös érdekek előtérbe helyezésére, valamint a jogos magánérdekek figyelembevételére.

Előre meg kell határozni a helyét a megfelelő befogadóképességű terek, zöldterületek és kiszolgáló műszaki infrastruktúra elemek helyét, melyekre a településnek szüksége lesz. A kiszolgáló közintézmények és szolgáltatások, melyek a településen élőket ellátja, jellemzően a központban épültek ki. A településközpont fejlesztése mellett az alapintézményi ellátottságok mellett a központban lévő egyéb speciális és kiegészítő szolgáltatások megtelepítése és megerősítése lehet a cél.

A Községnek el kell érni, hogy idővel jellegzetes hangulata legyen. Az infrastruktúra fejlesztése és az életkörülmények javítása között szoros az összefüggés. A légvezetékek oszlopainak csökkentése előrelépés lehetne településkép szempontjából, valamint szükséges a szolgáltatások minőségének a javítása is.

Célszerű, hogy a már meglévő, beépített lakóterületekhez az infrastruktúra egyszerűbb kiépítése mellett jöjjenek létre új lakóterületek. Azon utcák mentén a legcélszerűbb kijelölni a lakóterületeket, ahol az infrastruktúra már jelen van. Viszont az új lakóterületek mellett a kihasználatlan belterületi telkek, rossz állapotban lévő vagy elhagyatott ingatlanok lehetőségeit is kell használni. A kismértékű új lakóterületek kijelölése mellett lehetséges, hogy ezek a portákat felújítsák, helyükön újakat emeljenek, ez által a település belső területei is megújulnának. A fejlesztések és az átalakítások közül azoknak a megoldásoknak kell elsőként megvalósulniuk, amelyek a településközpontot,

ezáltal látványosabbá, színesebbé, karakteresebbé tenni, ezáltal a fejlődő községközpont valódi közösségi térré alakulhat.

A kerékpározáshoz szükséges műszaki feltételeket a térség kerékpáros útvonalhálózatához kapcsolódva kell kiépíteni.

A települési környezet javítása

A településfejlesztés és az életkörülmények javításának lehetőségeit a megfelelő környezeti állapot elérésével is szükséges megteremteni. Mivel az adottságok kedvezőek, ezek a településfejlesztés jó kiinduló alapját jelentik, de ehhez azonban létre kell hozni a környezet és a természet kímélő és tudatos használatát biztosító feltételeket. Biztosítani kell az ártalmaktól mentes, egészséges és tiszta települési környezetet, a belterületen az esztétikus településkép megjelenését, a külterületen a természet- és környezetvédelmi szempontból kedvező környezetet.

Településképi szempontból fontos, hogy a zöldfelületek minősége és mennyisége magasabb legyen, mivel alapvető cél, hogy a település fejlesztésénél a minél egészségesebb lakókörnyezetet érjük el és az értékes táji- természeti adottságok fennmaradjanak.

A településen belül a környezet tisztántartásáról, annak megőrzéséről gondoskodni kell. A még meglévő illegális hulladékterületeket meg kell szüntetni, azokat rekultiválni szükséges.

A gépjárműforgalomból eredő légszennyezettséget és a zaj- és rezgésterheléseket csökkenteni kell.

A közmű és közüzemi szolgáltatások elért színvonalának megőrzése érdekében törekedni kell a teljes körűvé tételről.

Javasolt

- az ivóvíz ellátás kiépítése minden ingatlanra,
- a szennyvíz-hálózat kiépítés, bekötés,
- a gázvezeték kiépítése a még be nem csatlakoztatott ingatlanokra,
- az ivóvízminőség határértékének megfelelő biztosítása,
- a tisztított szennyvíz minőségének határértékének megfelelő biztosítása,
- szelektív hulladékgyűjtés és elszállítás létesítményeinek kialakítása a kommunális hulladékgyűjtés mellett,
- közterületek tisztaságának biztosítása,
- a lakosság bevonásával a település értékeinek védelme.

Szükség van a zöldfelületek megvalósítási és fenntartási stratégiájának kidolgozása és ütemezett megvalósítása. A zöldfelületek és a lombtömegek növelése segít a levegőszennyezés ellen. Fontos a szemléletformáló magatartás folyamatosságának biztosítása, amelyekbe a település lakóit vonják be a környezetük tisztábbá tételének.

Településközi együttműködés

A szomszédos településekkel való együttműködés erősítésére van szükség, hogy a település megtalálja szerepét. Célszerű a gazdasági funkciók terén a tematikájában rokon elemek területi csoportosításának növelése, összetartozásának erősítése. A térségi szerepet a fejlesztések tovább növelésével lehet elérni.

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

A környező településekkel kompromisszumot kell kötni, ezáltal azok erősítenék egymást. Eleinte helyi finanszírozásból kis lépések megtételére van szükség, aztán majd országos és uniós források bevonásával célszerű fejlődést elérni.

2.2. a 2.1. pontban szereplő változások hatásai

- 2.2.1. a régészeti örökségre
- 2.2.2. a történeti településre, település- és tájszerkezetre
- 2.2.3. a települési értéktárban szereplő műemléki értékekre

2.2.1. a 2.1. pontban szereplő változások hatásai a régészeti örökségre

Bököny Község Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében, a Nagykállói Járásban, Nyíregyházától dél-délkeletre 35 km-re, Hajdú-Bihar megye határán található.

A szomszédos települések: északnyugat felől Újfehértó, észak felől Érpatak, északkeletről Geszteréd, dél felől Hajdúhadház, délnyugat felől Téglás.

Közigazgatási határai között áthalad a Téglást Balkánnyal összekötő 4901-es út, amin egyedül megközelíthető a település közúton.

Teljes területe 31,47 km². Bököny Község állandó népessége 2023-es statisztikai adatok alapján 2 892 fő, míg népsűrűsége 87,34 fő/km².¹⁰

Tájföldrajzi szempontból a terület a Nyírséghez, azon belül is a Déli-Nyírséghez tartozik. A Nyírségi kistáj 95,7 és 163 m közötti tengerszintfeletti magasságú, félig kötött futóhomokkal, lösszel és löszös homokkal fedett hordalékúpsíkság, amely enyhén észak felé lejt. A felszín középső és déli része alacsony fekvésű, enyhén tagolt, illetve hullámos síkság. Jellemző az északkelet – délnyugati csapású löszös homokövezetek és a 5-25 m-rel magasabb futóhomok-övezetek váltakozása. Típusos formái a szélbarázdák, a garmadák, maradéngerincek és északészaknyugat – déldélkeleti irányú elzárt medencéket alkotó egykori folyóvölgyek. Talajai döntően homokon képződtek, a táj területének több mint felét a kovárványos barna erdőtalaj alkotja. Ezen terület különleges formája a „nyírvíz-laposok”, melyek egykori medermaradványokban, illetve a homokbarázdák közötti medencékben alakulnak ki.

A Dél-Nyírség alföldi viszonylatban magas erdősültséget mutató kistáj, de a természetes homoki tölgyeseket emberi hatásra jórészt felváltották a tájjidegen ültetvények (főleg akácosok). A többé-kevésbé összefüggő erdőségeket mezőgazdasági területek tagolják. A savanyú homok által meghatározott alapkőzet, talaj és domborzat jellegzetes „nyírségi” tájszerkezetet alakított ki. Az ősi növényzetet az erdők mellett a buckaközi lágok és a homoki gyepek őrzik. A térségi vízhiány mellett az özöngyomok terjedése mind az erdei, mind a gyepes élőhelyeken problémát jelent. A természetszerű homoki erdőmaradványokat gyöngyvirágos-tölgyesek és homoki pusztai tölgyesek változatos mozaikjai, az üdébb részeken átalakult keményfaligetek adják. A buckaközi mélyedésekben jellemzőek a lág- és mocsárrétek, lágmaradványok (magassásosok, zsombékosok, rekettyés fűzlágok, néhol babérfüzes nyírlágok). A homokpusztagyeppek, homoki legelők az erdőssztyepek átalakult maradványai, a másodlagos nyílt homoki gyepek többfelé jellemzőek.

Bököny község közigazgatási területén a jelenleg ismert régészeti lelőhelyek száma jelenleg: 19. Az Építési és Közlekedési Minisztérium nyilvántartásában Bököny település területén 17 lelőhely szerepel, 1

¹⁰ Forrás: KSH

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

lelőhelyet Újfehértóként tartanak nyilván, de Bököny területén található, illetve egy lelőhely Újfehértói lelőhelyként tartanak nyilván, de Bökönyi területeket is érint. További 3 lelőhely nyilvántartásba vétel alatt áll.

Történeti összefoglaló:

A Nyírség szélére települt község Bököny nevét az oklevelek 1291-ben említik először. Ekkor a Gutkeled nemzetségbeli Pál bán itteni birtokrészeit a rokon Hodos ispánnak (comes) adta át.

1433-ban a Rakamazy család birtoka volt. 1465-ben a petri Ders család, 1488-ban a Parlaghy család kezében volt a település birtokjoga.

XV. században jelentős hely, 1520-ban a tokaji uradalom része, 1543-ban Szabolcs vármegye első járásában találjuk Beokeon falva, 1549-ben már a második járás része, nevét BEWKEN-ként jegyzik. 1550-ben az utolsó békeévben ugyanezen járásban már BEKEN néven találjuk a települést.

A község a török időkben, a 17. században teljesen elpusztult. 1632-ben hajdúk települtek át Hajdúhadház és Téglás községekből, ekkor a királyi ficus birtokában volt a település.

A 17-18. században a Bay családnak, Bay Istvánnak is volt itt birtoka.

1720-as évektől a királyi kincstárnak csárdája és kerülője volt a pusztán. 1728-as összeírás szerint lakatlan puszta volt. 1767-től egynegyed rész megmaradt királyi kamara birtok, másik negyedét Rákóczi jusson Aspremont gróf és báró Meskó család, harmadik negyedén egyenlő arányban br. Horváth család, az újfehértói Somossy család és a csicseri Ormos család, a negyedik negyedén pedig a Gencsy család osztozott. 1773-ban a települést BEÖKONY néven találjuk. Az 1784/85-es népszámlálás szerint még mindig kamarai birtok. 1828-ban már BEWKEN néven említik a települést. Közigazgatásilag 1863-ban a nádudvari járás része, 1870-től a nádudvari középjárás, majd 1895-re már újra a Nagykállói járás települése, 1800-as évek végén már Bökönyként találjuk a település nevét.

A 19. század első felében több birtokosa is volt: gróf Erdődy, Gencsy, Jármay, Beck, Olchváry, Kálmánchelyi, báró Meskó, Somossy, Finta, Osváth, Molnár, Péchy, és Tárkányi családok.

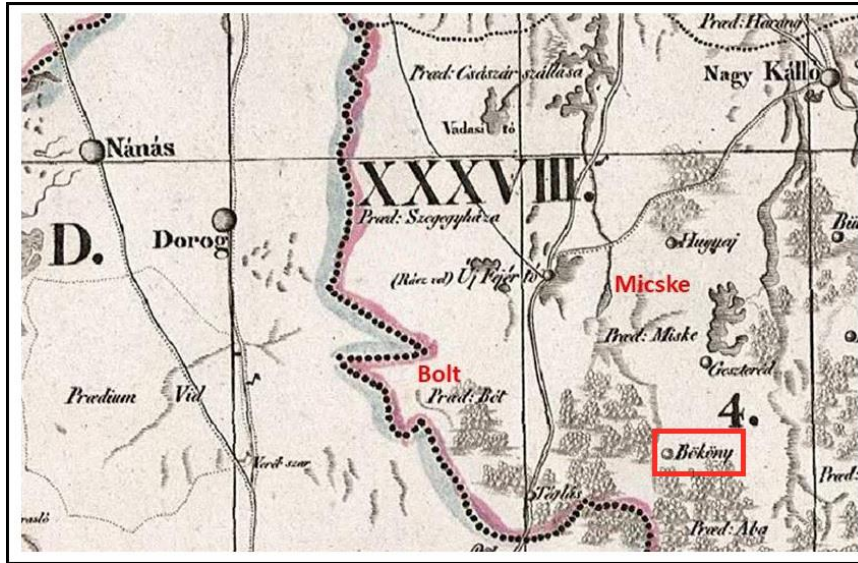
A 20. század elején a gróf Degenfeld család örököseinek és Hegyi Mihálynénak volt itt nagyobb birtoka.

Bökönyhöz tartozott még Myske és Bóti puszta is.

BÖKÖNY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

Micske, Bolt és Bököny fekvése Lipszky János Mappa generális-án Blatt N. VIII. térképlapján

Micske falu megnevezése 1291-ben tűnik fel először Mixe és Myske, amikor a Gutkeled nembeli Pál bán itteni birtokrészét átadja a rokon Hodos ispánnak, bár azt Pál is atyafiától, Sándor bán fiától Györgytől örökölte.

De a településnek biztosan van előzménye: Igen érdekes honfoglalás kori temető sírjait tárta fel Jósa András Micskepusztán. Az egyik sír mellékletei alapján sikerült a honfoglalók veretes tarsolyát rekonstruálni.

Hodos leszármazottai, a Szakolyi család tagjai 1329-ben más rokon ágak itteni részeit szerzik meg, a falu 1332-ben is az övék. 1423-ban hosszas pereskedés után Rakamazi Pál és Szakolyi György fia János megegyeznek a micskei részek határain. A XV. században a korszakra jellemző hatalmaskodások egész sorát követik el Micskén, gyakori a birtokostársak, rokonok egymás közti villongása. 1459-ben például a Rakamaziak Szakolyi Miklós és János Micske határain belül fekvő összes szántóföldjét és rétjét elfoglalták. 1483ban Szakolyi Miklós micskei Veresrét nevű rétjét kaszálták le Parlagi Albert és Csúri Gergely bolti emberei.

1514-ben a parasztháború idején a Máté pap vezette keresztések Micskén feltörték Simon plébános házát, a templomot és egy nemesi kúriát. A plébános elrabolt javai között prémes sapkáját, ingét, bárdját említik. Az 1554-es adóösszeírás alkalmával Micskéről 22 portát, és 50 családfőt írnak össze, amely alapján mintegy 250-en lakhatták a falut. 1574-ben viszont már csak alig 20-an lakhatták.

A török elleni harcok, a „15 éves háború” harcaitól, török-tatár hadjárataitól sokat szenvedett Bököny, Bolt és Micske települések lakossága többször elmenekült, településeiket többször is felgyújtották a tatár hordák. Lakosai a váratlan tatár portyák elől nem tudtak mindig a Kállói várba bemenekülni, így a határban fekvő tavak által védett, nádastól takart földeken húzták meg magukat. A törökök elvonulása után, a 15 éves háború végén Bolt és Micske települések már nem települt újjá.

A falu templomának romjai a XVIII. században még látszanak. A hagyomány szerint a templom fennálló falait 1839-ben bontották el és a bökönyi görögkatolikus templom építéséhez használták fel.

Micske falu helye jelenleg Újfehértó, Érpatak és Bököny külterületi hármashatárán felszik, míg Bolt területén Újfehértó és Téglás osztozik. Közös jellemzőjük se Bökönynek, se Micskének nincs lehatárolva Árpád-kori és középkori területe. A jövőben ezt szükséges lenne megtenni, azokat régészeti lelőhelyként felvenni a nyilvántartásba.

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

Továbbá lehetnek a település külterületén olyan régészeti lelőhelyek, amelyekről nem szólnak okleveles adatok, de jelenleg nem ismertek.

Micske határából előkerült pontosan nem azonosítható leletek:

Micskepuszta 1926-ban közelebről meg nem határozott helyen egy neolitikus edényt találtak.

Micskepuszta Közelebről meg nem határozott helyről, Nánássy Sándor ajándékként neolitikus és szkíta edények kerültek a Jósza András Múzeumba

Micskepuszta 1926-ban közelebről meg nem határozott helyről egy késő bronzkori urna került felszínre. Micskepuszta 1896-ban közelebről meg nem határozott helyről egy középkori vaskard került be a múzeumba.

Micskepuszta Közelebről meg nem határozható helyszínről egy bronz raktárlelet került a múzeumba.

A település közigazgatási területének történeti adatai alapján végzett elemzése:

A település területének szisztematikus régészeti kutatására még nem került sor.

Az ismertté vált régészeti lelőhelyek nagy része egy, a település külterületének déli szélén áthaladó MOL vezeték, és egy szennyvízvezeték terepbejárásának során került elő.

további nagyobb része az Árpád-, és középkori Micske falu helyének különböző kutatásai során fedezték fel,

a halomsírokat a helyi halomkataszter '19 század végi összeírása során írták össze, továbbá

Elszórt, pontszerű kutatásokból ismertek.

A település területén már ezekből a nyomokból is jól kiolvashatóan a történeti korokban intenzív és jelentős régészeti megtelepedéssel kell számolni. Szisztematikus terepbejárású kutatások csak a településtől délkeletre, keletre voltak.

Bököny külterületének északi kiszögélésétől, és déli határától eltekintve a település területén nem került sor számottevő régészeti kutatásokra. Ezekben a részeken a kutatás hiányából fakadóan nincs, vagy alig ismert régészeti lelőhely. A későbbi fejlesztések itt jelentősebb örökségvédelmi kockázatokkal járnak.

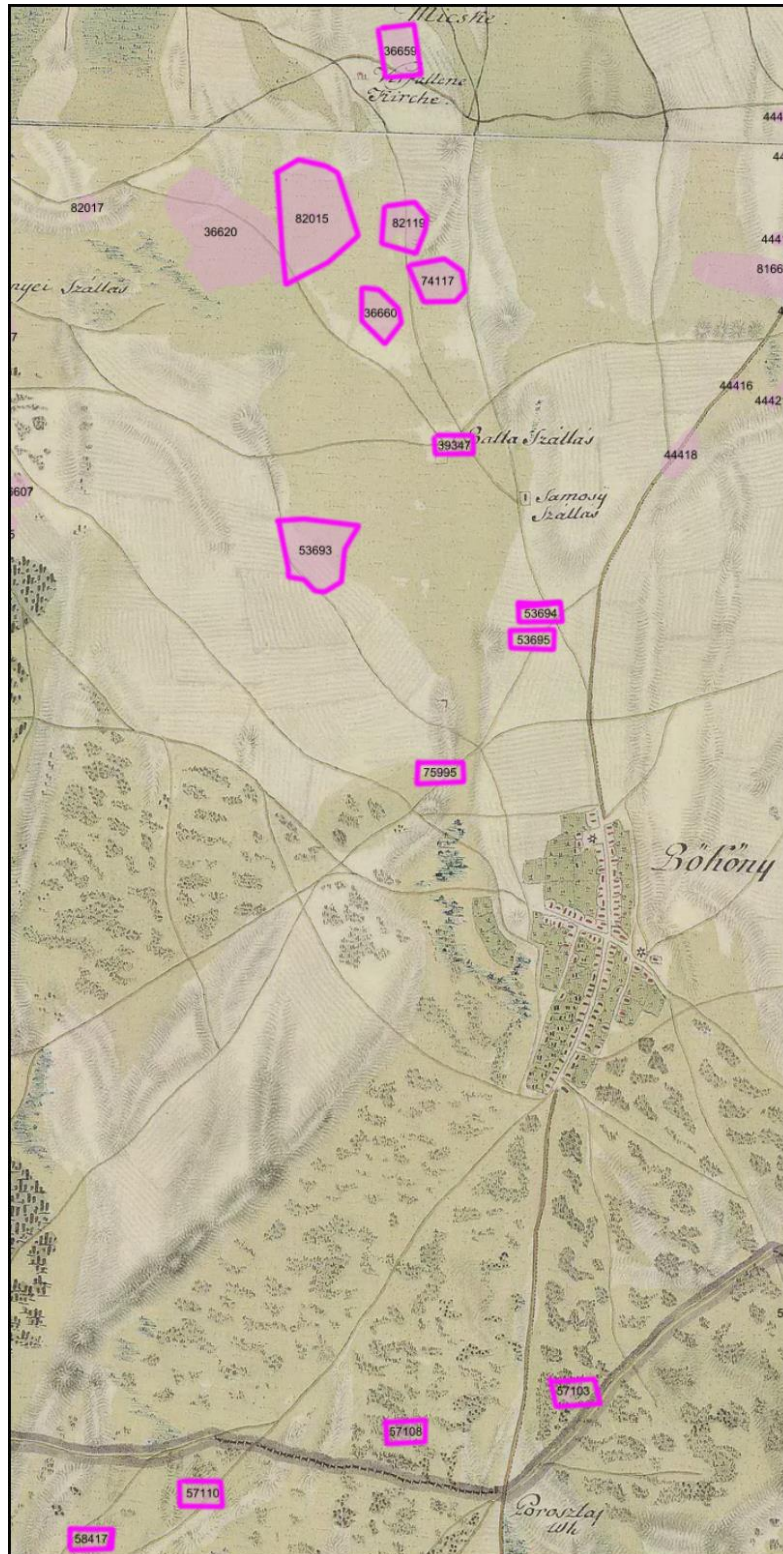
Se Bökönynek, se Micskének nincs lehatárolva Árpád-kori és középkori területe. A jövőben ezt szükséges lenne megtenni, azokat régészeti lelőhelyként felvenni a nyilvántartásba. Jellemző, hogy a már több száz éve elpusztult Micske településről több adat áll rendelkezésre, mint az anyatelepülés Bökönyről.

Továbbá lehetnek a település külterületén olyan régészeti lelőhelyek, amelyekről nem szólnak okleveles adatok, de jelenleg nem ismertek.

A település külterületét nyírvizes laposok és vízjárások uralták a történeti korokban. A mélyebb térszínből sziget-szerű homokhátak, dombok, homokhátak emelkednek ki, amelyek jó feltételeket nyújtottak a régészeti korok emberének a megtelepedésre. Jól meghatározhatóak azok a területek, amelyek a fenti történeti korokban megtelepedésre alkalmasak voltak. Ehhez a történeti katonai felmérések térképlapjait lehet felhasználni.

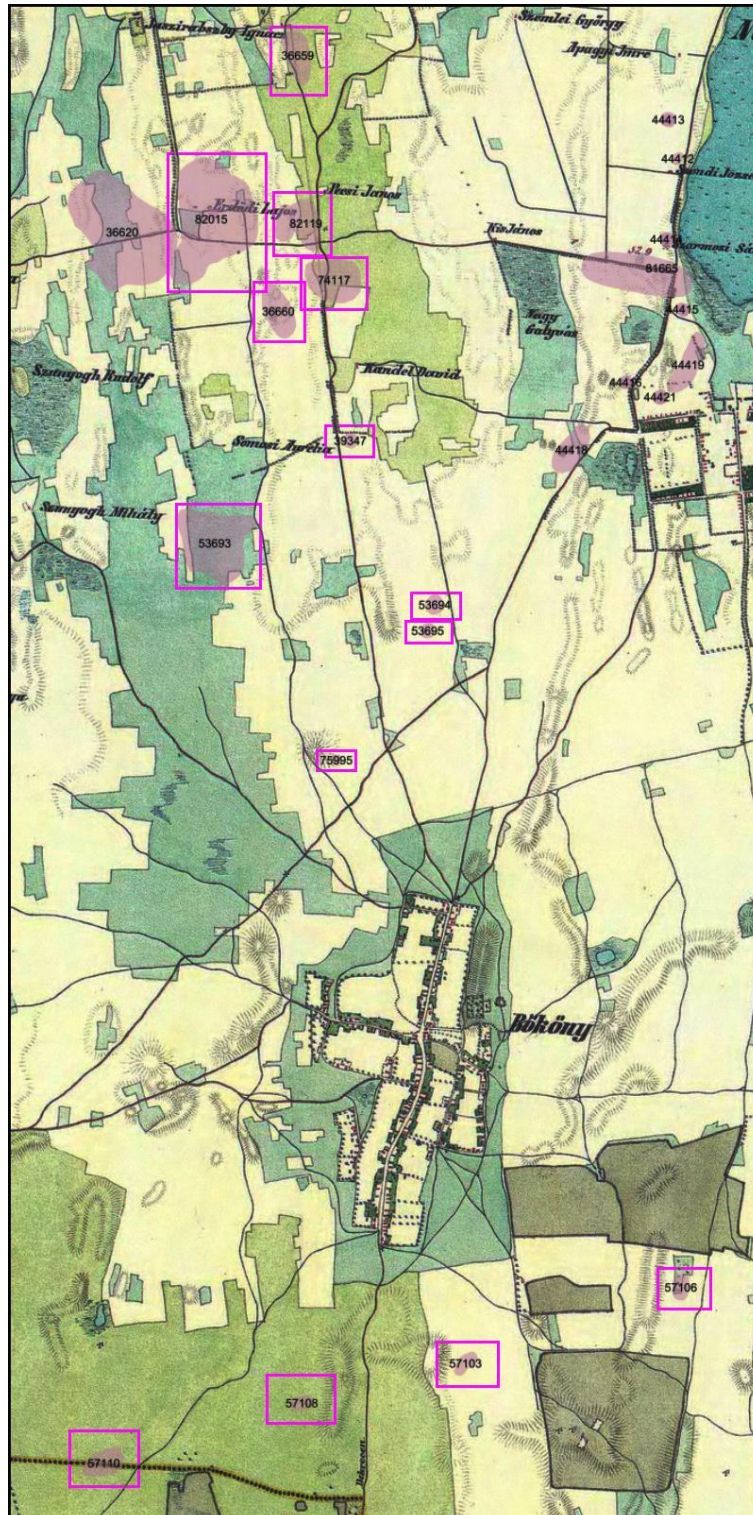
BÜKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

Büköny község nyilvántartott régészeti lelőhelyei és megtelepedésre alkalmas területeinek ábrázolása I. katonai (1763-1785) felmérésen. (kivágat)

BÜKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

Büköny község nyilvántartott régészeti lelőhelyei és megtelepedésre alkalmas területeinek ábrázolása II. katonai (1806-1869) felmérésen. (kivágot)

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

A település területének vizsgálatát nehezíti, hogy nagy az erdővel fedett területek aránya, különösen a településtől délnyugati irányban. Nem lehet kutatásokat végezni a település belterületén sem.

A vízjárta helyek partjain, a 117 mBF magasságon, vagy az felett nagyszámú, még felfedezés előtt álló régészeti lelőhely lehet. Ezért ezeket a területeket régészeti érdekű zónáknak kell tekintenünk.

Régészeti érdekű területek a településen:

- a már ismert lelőhelyek közvetlen környezete
- külterületen a környezetükből kiemelkedő helyek: dombok és dombvonulatok
- a 117 mBF magasságon, vagy az felett elhelyezkedő térszínek.

A térképek jól mutatják azokat a területeket, ahol még eddig ismeretlen régészeti lelőhelyekkel lehet számolni.

*A fentieket összefoglalva ki kell emelni, hogy szisztematikus régészeti kutatás nem volt a település területén. Az eddigi kutatásokból is kitűnik, hogy a település területe intenzív régészeti megtelepedéssel bír. Az ismert lelőhelyeket és a terület geomorfológiáját összevetve kijelenthetjük, hogy akár kétszer ennyi lelőhely is lehet a település területén. Ezek jó része azonban jelenleg még ismeretlen, felfedezésre vár. **A jövőbeli kockázatok mérséklése végett mindenképpen javasolt a település területének szisztematikus régészeti topográfiai vizsgálatait elvégeztetni. Erre a Korm. R. 38. fejezetében meghatározott személyek és intézmények jogosultak.***

A kutatások alapján a most is létező folyások, vizes laposok környezete a történeti korokban ideális környezetet biztosított az emberi megtelepedésre. A jelzett területeken földmunkák során számolni kell akár több korszakos, intenzív lelőhelyek előkerülésére is.

Régészeti lelőhelyek kezelésére vonatkozó általános előírások

Településszerkezeti terv módosításának hatásai a régészeti lelőhelyekre vetítve

3. sorszámú módosítás (Mt → Má):

A nyilvántartásba vétel alatt álló Bököny – Erdődy-tag Észak lelőhely régészeti lelőhelyre eső **0218/13 és 0218/14.** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Tájgazdálkodási mezőgazdasági területből (Mt) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

21. sorszámú módosítás (Ee → Má):

A **36659** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0237/1 és 0127/2** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Egyéb erődterületből (Ee) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

23. sorszámú módosítás (Ee → Má):

A **38124** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0220/3, 0220/4, 0220/5 és 0220/6.** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Egyéb erődterületből (Ee) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

24. sorszámú módosítás (Ee → Má):

A **38122** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0218/4 és 0218/5** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Egyéb erődterületből (Ee) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

25. sorszámú módosítás (Ee → Má):

A **74117** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0195/30** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Egyéb erődterületből (Ee) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

26. sorszámú módosítás (Ee → Má):

A **36660** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0193/54** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Egyéb erődterületből (Ee) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

A **82015** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0193/14, 0193/15, 0193/16, 0193/17, 0193/18, 0193/19, 0193/20, 0193/21, 0193/22, 0193/23, 0193/24, 0193/25, 0193/26, 0193/27, 0193/28, 0193/29, 0193/30, 0193/31, 0193/32, 0193/33, 0193/34, 0193/35, 0193/36, 0193/37, 0193/38, 0193/39, 0193/40, 0193/41, 0193/42, 0193/43 és 0193/44** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Egyéb erődterületből (Ee) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális,

53. sorszámú módosítás (KÖu-k → Má):

A **82015** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0193/14, 0193/15, 0193/16, 0193/17, 0193/18, 0193/19, 0193/20, 0193/21, 0193/22, 0193/23, 0193/24, 0193/25, 0193/26, 0193/27, 0193/28, 0193/29, 0193/30, 0193/31, 0193/32, 0193/33, 0193/34, 0193/35, 0193/36, 0193/37, 0193/38, 0193/39, 0193/40, 0193/41, 0193/42, 0193/43 és 0193/44** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Közúti közlekedési terület – kiszolgáló útból (KÖu-k) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

54. sorszámú módosítás (KÖu-k → Má):

A **74117** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0195/14, 0195/15, 0195/16, 0195/17, 0195/18, 0195/19, 0195/20, 0195/21, 0195/22 és 0195/30** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Közúti közlekedési terület – kiszolgáló útból (KÖu-k) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

55. sorszámú módosítás (KÖu-k → Má):

A **74117** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0154/104, 0154/105, 0154/106 és 0154/107** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Közúti közlekedési terület – kiszolgáló útból (KÖu-k) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

65. sorszámú módosítás (Gipe → Má):

A **74117** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0154/104 és 0154/139** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Egyéb ipari gazdasági területből (Gipe) Általános mezőgazdasági területté (Má). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

73. sorszámú módosítás (Má → Mt):

A **53693** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0164/74, 0164/75, 0164/76, 0164/77 és 0164/83** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Általános mezőgazdasági területből (Má) Tájgazdálkodási mezőgazdasági területté (Mt). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

73. sorszámú módosítás (Má → Mt):

A **53693** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0164/76** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Általános mezőgazdasági területből (Má) Tájgazdálkodási mezőgazdasági területté (Mt). A változtatás a már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

91. sorszámú módosítás (Ev → Mt):

A **nyilvántartásba vétel alatt álló Bököny – Micske** régészeti lelőhelyre eső **0232/1** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Véderdő területből (Ev) Tájgazdálkodási mezőgazdasági területté (Mt). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

94. sorszámú módosítás (Ev → Mt):

A **57108** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **073** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Véderdő területből (Ev) Tájgazdálkodási mezőgazdasági területté (Mt). A változtatás a már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

117. sorszámú módosítás (KÖu-k → Mt):

Az **53693** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0164/77, 0164/83 és 0164/84** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Közúti közlekedési terület – kiszolgáló útból (KÖu-k) Tájgazdálkodási mezőgazdasági területté (Mt). A változtatás a már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

133. sorszámú módosítás (Má → Tk):

A **36660** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0193/6, 0193/7, 0193/8, 0193/9, 0193/10, 0193/11 és 0193/12** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Általános mezőgazdasági területből (Má) Természetközeli területté (Tk). A változtatás a további földmunkák megszűnésével járnak, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

134. sorszámú módosítás (Má → Tk):

A **39347** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0181/6** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Általános mezőgazdasági területből (Má) Természetközeli területté (Tk). A változtatás a további földmunkák megszűnésével járnak, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális. A változással a halomtest megmaradt része védelembe kerül.

137. sorszámú módosítás (Má → Tk):

A **53693** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0181/38** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Általános mezőgazdasági területből (Má) Természetközeli területté (Tk). A változtatás a további földmunkák megszűnésével járnak, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

142. sorszámú módosítás (Mt → Tk):

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

A nyilvántartásba vétel alatt álló Bököny – Erdődy-tag Észak régészeti lelőhelyre eső 0218/15 helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Tájgazdálkodási mezőgazdasági területből (Mt) Természetközeli területté (Tk). A változtatás a további földmunkák megszűnésével járnak, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

143. sorszámú módosítás (Mt → Tk):

A nyilvántartásba vétel alatt álló Bököny – Erdődy-tag Észak régészeti lelőhelyre eső 0215 helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Tájgazdálkodási mezőgazdasági területből (Mt) Természetközeli területté (Tk). A változtatás a további földmunkák megszűnésével járnak, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

157. sorszámú módosítás (Ee → Tk):

A 75995 azonosító számú régészeti lelőhelyre eső 0162/12 és 0162/13 helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Egyéb erődterületből (Ee) Természetközeli területté (Tk). A változtatás a további földmunkák megszűnésével járnak, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális. A változással a halomtest megmaradt része védelembe kerül.

158. sorszámú módosítás (Ee → Tk):

A 75995 azonosító számú régészeti lelőhelyre eső 0162/11 és 0162/12 helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Egyéb erődterületből (Ee) Természetközeli területté (Tk). A változtatás a további földmunkák megszűnésével járnak, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális. A változással a halomtest megmaradt része védelembe kerül.

160. sorszámú módosítás (Ev → Tk):

A nyilvántartásba vétel alatt álló Bököny – Micske régészeti lelőhelyre eső 0232/2 helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Véderdő területből (Ev) Természetközeli területté (Tk). A változtatás a további földmunkák megszűnésével járnak, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

163. sorszámú módosítás (KÖu-k → Tk):

Az 53693 azonosító számú régészeti lelőhelyre eső 0181/38 helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Közúti közlekedési terület – kiszolgáló útból (KÖu-k) Természetközeli területté (Tk). A változtatás a további földmunkák megszűnésével járnak, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

164. sorszámú módosítás (KÖu-k → Tk):

A 75995 azonosító számú régészeti lelőhelyre eső 0162/11, 0162/12 és 0162/13 helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Közúti közlekedési terület – kiszolgáló útból (KÖu-k) Természetközeli területté (Tk). A változtatás a további földmunkák megszűnésével járnak, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

166. sorszámú módosítás (Má → Ee):

A 36660 azonosító számú régészeti lelőhelyre eső 0190 helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Átalános mezőgazdasági területből (Má) Egyéb erődterületté (Ee). A változtatás a már megvalósult állapotot követi le, így a jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Az erdő alatt mélyművelés jelenleg nem folyik, így az erődterület kialakítását megelőző mélyszántás után még a föld alatt megmaradt örökségvédelmi elemeket bolygatás nem éri jelenleg. A fák jövőbeli kitermelése, tuskózása és gyökérfésülése során azonban a föld alatt található, megmaradt régészeti jelenségek nagy valószínűséggel elpusztulnak. Ezért javasoljuk a tuskózást pontszerűen elvégezni, a föld minél kisebb bolygatása mellett. Kerülendő a

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

gyökérfésű használata is. A tuskózás során régészeti megfigyelés megrendelése javasolt, hogy a felszínre kerülő, bolygatott örökségvédelmi elemek feltárása haladéktalanul és szakszerűen elvégezhető legyen.

168. sorszámú módosítás (Má → Ee):

A **53693** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0164/68, 0164/69, 0164/70, 0164/71, 0164/72 és 0164/73.** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Általános mezőgazdasági területből (Má) Egyéb erődterületté (Ee). A változtatás a már megvalósult állapotot követi le, így a jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Az erdő alatt mélyművelés jelenleg nem folyik, így az erődterület kialakítását megelőző mélyszántás után még a föld alatt megmaradt örökségvédelmi elemeket bolygatás nem éri jelenleg. A fák jövőbeli kitermelése, tuskózása és gyökérfésülése során azonban a föld alatt található, megmaradt régészeti jelenségek nagy valószínűséggel elpusztulnak. Ezért javasoljuk a tuskózást pontoszerűen elvégezni, a föld minél kisebb bolygatása mellett. Kerülendő a gyökérfésű használata is. A tuskózás során régészeti megfigyelés megrendelése javasolt, hogy a felszínre kerülő, bolygatott örökségvédelmi elemek feltárása haladéktalanul és szakszerűen elvégezhető legyen.

212. sorszámú módosítás (Ev → Ee):

A **57110** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **060/5, 060/6, 060/7 és 060/8** helyrajzi számú ingatlanok lelőhellyel érintett részei átsorolásra kerülnek Véderdő területből (Ev) Egyéb erődterületté (Ee). A változtatás a már részben megvalósult állapotot követi le, így a jelenlegi területhasználat kevésbé veszélyezteti a felszín alatti régészeti jelenségeket. Az erdő alatt mélyművelés jelenleg nem folyik, így az erődterület kialakítását megelőző mélyszántás után még a föld alatt megmaradt örökségvédelmi elemeket bolygatás nem éri jelenleg. A fák jövőbeli kitermelése, tuskózása és gyökérfésülése során azonban a föld alatt található, megmaradt régészeti jelenségek nagy valószínűséggel elpusztulnak. Ezért javasoljuk a tuskózást pontoszerűen elvégezni, a föld minél kisebb bolygatása mellett. Kerülendő a gyökérfésű használata is. A tuskózás során régészeti megfigyelés megrendelése javasolt, hogy a felszínre kerülő, bolygatott örökségvédelmi elemek feltárása haladéktalanul és szakszerűen elvégezhető legyen.

258. sorszámú módosítás (Gipe → K-Szv):

A **74117** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0154/138** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Egyéb ipari gazdasági területből (Gipe) Különleges területté - Szennyvízteleppé (K-Szv). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

259. sorszámú módosítás (KÖu-k → K-Szv):

A **74117** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0154/138** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Közúti közlekedési terület – kiszolgáló útból (KÖu-k) Különleges területté - Szennyvízteleppé (K-Szv). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

Amennyiben a művelési ág váltás miatt olyan újabb egységek létesülnek a lelőhely területén, amelyek kialakítása mélyebb földmunkával jár:

A régészeti lelőhelyen belüli részeken, illetve közvetlen puffre zónájában megvalósuló bármilyen, 30 cm-t meghaladó mélységű földmunka régészeti feltáró tevékenységet tesz szükségessé. A feltárás költségei a földmunka elvégzésében érdekelt felet terhelik.

299. sorszámú módosítás (Ee → Köu-m):

A **36660** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0192** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Egyéb erődterületből (Ee) Közúti közlekedési területté – magánút, saját használatú úttá (Köu-m). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

303. sorszámú módosítás (Gipe → Köu-m):

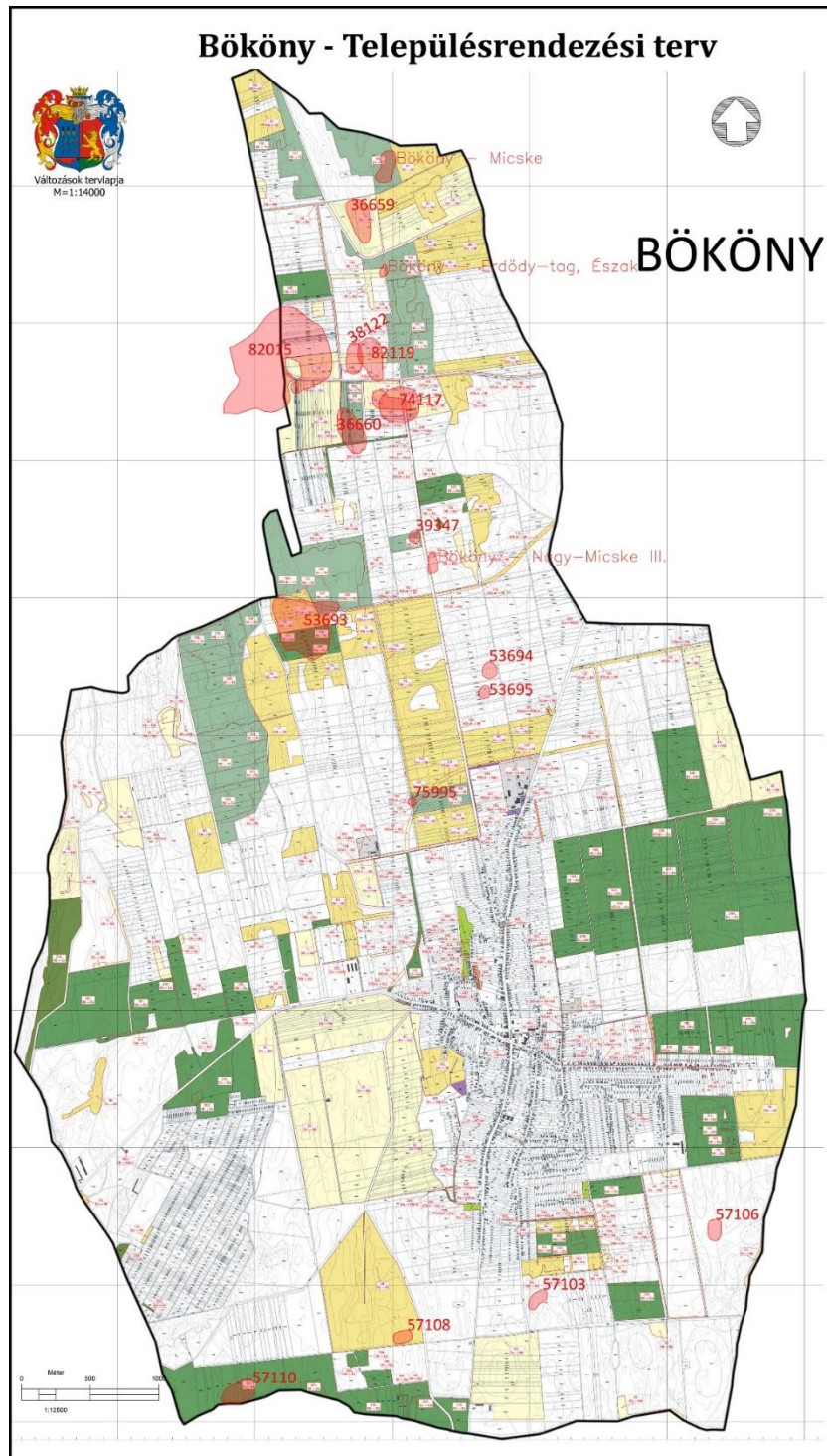
A **74117** azonosító számú régészeti lelőhelyre eső **0154/137** helyrajzi számú ingatlan lelőhellyel érintett része átsorolásra kerül Egyéb ipari gazdasági területből (Gipe) Közúti közlekedési területté – magánút, saját használatú úttá (Köu-m). A változtatás a részben már megvalósult állapotot követi le, így az átsorolásnak régészeti, örökségvédelmi kockázata minimális.

Amennyiben a művelési ág váltás miatt olyan újabb egységek létesülnek a lelőhely területén, amelyek kialakítása mélyebb földmunkával jár:

A régészeti lelőhelyen belüli részeken, illetve közvetlen puffre zónájában megvalósuló bármilyen, 30 cm-t meghaladó mélységű földmunka régészeti feltáró tevékenységet tesz szükségessé. A feltárás költségei a földmunka elvégzésében érdekelt felet terhelik.

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

*Bököny művelési ág váltások és az ismert nyilvántartott régészeti lelőhelyek viszonya
térkép (saját szerkesztés)*

Régészeti lelőhelyek kezelésére vonatkozó általános előírások:

A régészeti lelőhely régészeti feltárása jelenleg az alábbi esetekben indokolt:

- a beruházásokat – ideértve az infrastrukturális és ipari beruházásokat, ásványvagyon kitermelését, lakóház építkezéseket is – megelőző földmunkákkal érintett lelőhelyrészek, amennyiben a földmunka mélységben eléri és áttöri a régészeti jelenségek jelentkezési szintjét.
- a veszélyeztetett és/vagy pusztuló régészeti lelőhelyrészek mentő feltárása.
- tudományos projektek, tervátasok miatt feltárássra kerülő lelőhelyrészek.

A feltárások keretrendszerét az alábbi jogszabályi összefoglaló határozza meg:

A régészeti lelőhelyek kezelését a 2001. LXIV. törvény a Kulturális örökség védelméről (továbbiakban: Kötv.) és a Kormány, a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Kormányrendeletének (továbbiakban: Korm. R.) előírásai határozzák meg. A Kötv. előírásai alapján a régészeti lelőhelyeket - a fenntartható használat elvének figyelembevételével - csak olyan mértékben lehet igénybe venni, hogy azok állománya számottevően ne csökkenjen, illetve eredeti összefüggéseik jelentősen ne károsodjanak (9. §.)

A régészeti örökség elemeit lehetőleg eredeti lelőhelyükön, eredeti állapotukban, eredeti összefüggéseikben kell megőrizni (10. § (1)).

A földmunkával járó beavatkozásokkal, fejlesztésekkel, beruházásokkal, beleértve az ásványi vagyon kitermelését is (a továbbiakban együtt: beruházások), a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket jogszabályban meghatározott esetekben és módon el kell kerülni (19. § (1)).

E törvényi előírások alapján, a területen tervezett földmunkákkal járó beruházásokat oly módon kell megtervezni, hogy azok ne veszélyeztessék a vizsgálati területen meghatározott régészeti lelőhelyeket.

Amennyiben a vizsgálati területen tervezett beruházás más területen nem valósítható meg, úgy abban az esetben a veszélyeztetett régészeti lelőhelyeket a beruházás terhére föl kell tární.

A megelőző feltárások várható költségei:

A régészeti feltárások költségeit - a mentő feltárás, valamint a Kötv. 23/F. § (7) bekezdésében foglalt eset kivételével - a 10. § (1) bekezdésére figyelemmel annak kell fedeznie, akinek érdekében az elvégzendő földmunka vagy a nyilvántartott régészeti lelőhely bolygatása szükségessé vált. A régészeti feladatellátás hatósági ár alapján végezhető. A régészeti feladatellátásra vonatkozó hatósági ár képzésének szabályait, az alkalmazható legmagasabb ár mértékét, valamint a régészeti feladatellátással összefüggő költségtételek figyelembevételének részletes szabályait a Korm. R. 8. melléklete határozza meg. (v.ö. Kötv. 19. § (3-4)).

A megelőző feltárás költségei magukba foglalják a régészeti feltárás terepi munkavégzésén túl – beleértve a feltárás munkafeltételei (dúcolás, melegedő és öltözőhelyiség, wc) biztosítását is – a jogszabályban meghatározott tartalmú dokumentálás és az elsődleges leletfeldolgozás költségeit (Kötv. 22. § (9) bekezdés), azonban nem tartalmazzák a régészeti földmunka (vö.: Kötv. 7. § 31. pont) költségeit. A régészeti feltáráshoz kapcsolódó régészeti földmunka megvalósításáról a beruházó köteles gondoskodni. Ha a beruházó nem tudja biztosítani a földmunkát, akkor a feltárást végző intézmény – a közbeszerzésekről szóló törvény szerint – gondoskodik a régészeti feladatellátáshoz kapcsolódó földmunka elvégzéséről a beruházó költségén (Kötv. 23. § (2) bekezdés). A régészeti

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

földmunkát a feltárás vezetőjének irányításával, régészeti megfigyelés mellett kell végezni, melynek költsége a területen elvégzett megelőző feltárás költségének része (Korm. R. 36. § (2) bekezdés), így erre a tevékenységre külön költség nem számolható el.

A megelőző feltárások idő vonzata:

A Kötv. 23/F. § (3) bekezdése szerint: „teljes felületű feltárás esetén a feltárás időtartama a feltárás céljára a beruházótól a földmunkával érintett munkaterületnek vagy régészeti területi szakasznak régészeti munkavégzésre alkalmas állapotban, állapotörögztítő jegyzőkönyvvel történő átvételétől számított legfeljebb 30 – régészeti feltárás elvégzésére jogszabályban meghatározottak szerint alkalmas – nap. A beruházó és a feltárásra jogosult intézmény ennél hosszabb időtartamban is megállapodhat. A teljes felületű feltáráshoz kapcsolódó gépi földmunka időtartama a teljes felületű feltárás időtartamába nem számít bele.

Amennyiben az érintett területeken megelőző régészeti feltárást kellene végezni, úgy a beruházások tervezhetősége érdekében számolni kell azzal, hogy egy hektár régészeti terület feltárása egy régészeti stábnak átlagosan 44 munkanapjába telik. Ugyanakkor a régészeti feltáráshoz munkaterületenként 30 feltáráshoz alkalmas munkanap áll rendelkezésre.

A módosítással kézhez kapott dokumentációk alapján az azonosított régészeti lelőhely területét a művelési ág váltásokkal nagyobb intenzitású és mélységű földmunkák érinthetik.

A régészeti lelőhelyek a Kötv. alapján általános védelem alatt állnak. A Kötv. 19. § (2) szerint a régészeti örökség elemei eredeti helyzetükből csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el. Ezért régész szakember jelenlétét kell biztosítani a földmunkák során.

A régészeti lelőhelyen a 30 cm-t meghaladó, megnyitott felületet eredményező gépi és kézi földmunkát a régész irányítása mellett kell végezni (Korm. R. 36. § (2) bekezdés), olyan munkagéppel (gumikerekes forgókotró, iszapoló vagy rézsűző kanállal), amely alkalmas a régészeti jelenségek jelentkezési szintjén a régészeti tükörfelület kialakítására. A megfelelő régészeti tükörfelület kialakításának érdekében kézi földmunkavégzésre is szükség lehet (vö.: Kötv. 7. § 31. pont).

Amennyiben a régészeti megfigyelés mellett végzett földmunkák során régészeti lelőhely kerül elő, a jelenségeket a megfigyelés keretében ki kell bontani és megfelelően dokumentálni kell (Korm. R. 35. § (1) bekezdés).

A régészeti költségek összesen:

A régészeti lelőhelyeken végzett teljes felületű feltárás költségkerete	Nem kalkulálható
A régészeti lelőhelyeken végzett földmunkák régészeti megfigyelésének nettó költsége.	Nem kalkulálható
Régészeti megfigyelés keretében végzett bontómunka költsége.	Nem kalkulálható
Régészeti lelőhelyen kívül végzendő régészeti megfigyelés költsége.	Nem kalkulálható

	BÖKÖNY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ	
---	---	---

Összesen	A tervezés jelenlegi szakaszában nem kalkulálható
----------	---

Amennyiben a tervezett beruházás nagyberuházásként, kiemelt beruházásként valósul meg a Kötv. 23/C. § 1. pontja értelmében Előzetes Régészeti Dokumentációt – továbbiakban: ERD – kell készíteni. A Kötv. 23/C. § 1. pontja értelmében az ERD elkészítésére a jogszabályban kijelölt örökségvédelmi szerv jogosult. A Korm. R. 3. § (3) bekezdés értelmében erre a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Régészeti Intézet került kijelölésre 2022. január 01-től.

A Kötv. 23/C. § 2. pontja értelmében Előzetes régészeti dokumentációnak minősül a hatástanulmány is, ha a tartalmát és az elkészítéséhez alkalmazott módszereket tekintve megfelel az előzetes régészeti dokumentáció fogalmi feltételeinek, és alkalmas az elvégzendő régészeti feladatellátás módjának, valamint idő- és költségvonatának meghatározására.

Feladat ellátó intézmény:

Általános beruházás esetében:

A Kötv. 22. § (5) bekezdése alapján, a beruházást megelőző feltárás, illetve beruházáshoz kapcsolódó régészeti megfigyelés esetén a feltárás helye szerinti gyűjtőterülettel rendelkező területi múzeum, azaz jelen esetben a Jósza András Múzeum (4401 Nyíregyháza Benczúr tér 21 sz.) végezheti jogszabályban meghatározottak szerint gondoskodik a régészeti feladatellátás elvégzéséről.

Nagyberuházás esetén:

A Kötv. 23/E. § (2) bekezdése alapján, amennyiben nagyberuházássá válik a beruházás, a megelőző feltárás, illetve nagyberuházáshoz kapcsolódó régészeti megfigyelés esetén a Magyar Nemzeti Múzeumot kell értesíteni a beruházó szerződéskötési szándékáról, aki annak kézhezvételét követő 5 napon belül értesíti a nagyberuházás megelőző feltárásának elvégzésére jogosult intézményt és koordinálja a szerződéskötést.

A Kötv. 23/E. § (2a) bekezdése alapján a nagyberuházást megelőző feltárást a gyűjtőterületén érintett megyei hatókörű városi múzeum, jelen esetben a Jósza András Múzeum (H-4400 Nyíregyháza, Benczúr tér 21., info@josamuzeum.hu, +36-42/315-722) végezheti jogszabályban meghatározottak szerint.

A Kötv. 22. § (11) bekezdés alapján a megelőző feltárásra vonatkozó szerződést a feltárásra jogosult intézménynek és a beruházónak a jogszabályban meghatározott adattartalomnak a beruházó által történő rendelkezésre bocsátásától számított 15 napon belül kell megkötni.

A Kötv. 23/E. § (4) bekezdés alapján, ha a gyűjtőterületén érintett megyei hatókörű városi múzeum a megelőző feltárásra vonatkozó szerződést a 22. § (11) bekezdésében meghatározott 15 napos határidőn belül nem köti meg, akkor a Magyar Nemzeti Múzeum gondoskodik a régészeti feladatellátás elvégzéséről.

Amennyiben a beruházás a Kormányrendelet értelmében *nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházásként* valósul meg, a jogszabályban kijelölt örökségvédelmi szerv (*Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Régészeti Intézet*) gondoskodik a régészeti megfigyelés ellátásáról.

Régészeti lelőhelyen kívül végzett földmunkák esetén:

A település beépített területén az ismert régészeti lelőhelyeken kívül más helyeken is várható régészeti leletek előkerülése. Amennyiben a feltételezés helyes, akkor ezek a régészeti lelőhelyek részben károsodtak az elmúlt évszázadok alatt, és veszélyeztetettségük a jövőben is fennáll.

A tervezett beruházások során a régészeti lelőhely védelmére vonatkozó jogszabályokat be kell tartani.

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

A 2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről (továbbiakban Kötv.) alapján a régészeti lelőhelyek általános védelem alatt állnak, a régészeti örökség elemei csak feltárás keretében mozdíthatók el eredeti helyzetükből:

„10. § (1) A régészeti örökség elemeit lehetőleg eredeti lelőhelyükön, eredeti állapotukban, eredeti összefüggésekben kell megőrizni.

(2) A régészeti lelőhelyek védelmére irányuló intézkedéseknek elsősorban megelőző, szükség esetén mentő jellegűeknek kell lenniük.

11. § * (1) Az ismertté vált régészeti lelőhelyeket nyilvántartásba kell venni.

(2) A nyilvántartott régészeti lelőhelyek e törvény erejénél fogva általános védelem alatt állnak.

19. § * (1) * A földmunkával járó beavatkozásokkal, fejlesztésekkel, beruházásokkal, beleértve az ásványi vagyon kitermelését is (a továbbiakban együtt: beruházások), a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket jogszabályban meghatározott esetekben és módon el kell kerülni.

(2) A régészeti örökség elemei eredeti helyzetükből csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el.”

Régészeti lelőhelyeken kívül tervezett beruházások esetében, ha földmunkák közben régészeti emlék vagy lelet kerül elő, a munka felelős műszaki vezetője köteles a tevékenységet azonnal abbahagyni, és a jegyző útján a Hivatalnak azt haladéktalanul bejelenteni, valamint a tevékenységet szüneteltetni, továbbá a helyszín és a lelet őrzéséről – a felelős őrzés szabályai szerint – a feltárára jogosult intézmény intézkedéséig gondoskodni.

2.2.2. a 2.1. pontban szereplő változások hatásai a történeti településre, település- és tájszerkezetre

2.2.2.1. Történeti településszerkezetet érintő következmények

2.2.2.2. Természeti, táji hatások

2.2.2.1. Történeti településszerkezetet érintő következmények

A hagyományos településkarakter nem változik, tekintve, hogy a fejlesztési területek az eddig is fejlesztett területek részei. A történeti településkarakter megőrzése érdekében a szabályzatban olyan követelmények kerültek rögzítésre, amelyek biztosítják az új építések utcaképbe illesztését, a környezethez illeszkedő tömeg kialakítását.

A történetileg kialakult, különböző karakterű településrészek ésszerű önállóságát biztosítani kell. Megfelelő szabályozással megakadályozni, a korábban önálló területi egységek „összenövését” és az egyes települések közötti beépítetlen sávok beépülését, lehetőség szerint zöldfelületi elem biztosításával. A tervnek figyelembe kell venni, a település hagyományait és térségi kapcsolatait, illetve a különböző karakterek összeolvadásának létrejöttét.

Kiemelkedő jelentőségű értéként megemlíthetők a:

- műemlék
- műemléki környezet
- helyi egyedi védelemre javasolt épületek
- kiemelten védett és nyilvántartott régészeti lelőhelyek.

Az újonnan készülő településszerkezeti terv a község kialakult szerkezetét jelentős mértékben nem befolyásolja.

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

A történeti településszerkezetet – a kialakult utcaszerkezetet és területfelhasználást – a terv csupán kis mértékben bővíti.

2.2.2.2. Természeti, táji hatások

Kistájkataszteri besorolás szerint Bököny a rétközben a Tisza bal területén helyezkedik el, mind az élővilág képét mind az antropogénhasznosítás lehetőségeit e terület geoökológiai adottságai határozzák meg.

Az élővilág szempontjából fontos, hogy a település és környezete javarészt homokkal fedett hordalékkúp síkság. Klímája a mérsékelt meleg és a mérsékelt hűvös klímatispus közötti átmenetet képez, az évi középhőmérséklet az országos átlag körüli (9,5-9,6 °). Az éves csapadék átlag 600 mm. E két mutatószám alapján megállapítható, hogy fás vegetáció számára már nem ideálisak a feltételek. A terület növényföldrajzi értelemben a Pannonia flóratartomány, Alföldi flóraidék, Nyírség flórajáráshoz tartozik.

2.2.3.a 2.1 pontban szereplő változások hatásai a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre

- 2.2.3.1. Műemléki jelentőségű területek, műemléki környezetek, műemlékek eszmei, használati és esztétikai jelentőségének alakulása a tájban, településszerkezetben, épített környezetben
- 2.2.3.2. Műemlékek megújulásának és fenntarthatóságának gazdasági esélyei
- 2.2.3.3. A műemléki értékek tekintetében SWOT-analízis kockázatelemzés

2.2.3.1. Műemléki jelentőségű területek, műemléki környezetek, műemlékek eszmei, használati és esztétikai jelentőségének alakulása a tájban, településszerkezetben, épített környezetben

A település közigazgatási területén műemléki terület, történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet nem található.

2.2.3.2. Műemlékek megújulásának és fenntarthatóságának gazdasági esélyei

Az adott település esetében nem releváns.

2.2.3.3. A műemléki értékek tekintetében SWOT-analízis kockázatelemzés

Az adott település esetében nem releváns.

3. Az értékvédelmi terv

3.1. Az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények meghatározása

A cél mindenképpen egy minőségi környezet kialakítása, melynek része kell, hogy legyen a meglévő épített örökség megfelelő védelme is. Ennek keretében a törvény által a helyi építészeti örökségeken túl, fontos megmaradt régi, hagyományos beépítési módú értékeinek megőrzése is. Ennek eszköze a településképi önkormányzati rendelet. A rendelet megalkotása mellett egy a helyi védelemre előirányzott értékek megőrzéséhez szükséges támogatási rendszert is célszerű kidolgozni, illetve ezt a helyi lakossággal minél szélesebb körben megismertetni.

Követelmények:

- a helyi védelem alatt álló épített örökségek védelmét szolgáló jogszabályi előírások betartása, betartatása
- az épített környezet helyi védelmét szolgáló önkormányzati rendelet megalkotása
- a HÉSZ előirányzott felülvizsgálata során a történeti beépítéssel bíró területeken olyan építési előírások megalkotása, amely az új beépítéseknek a meglévő építészeti értékekhez való illeszkedését biztosítja.

3.2. Az önkormányzati feladatok meghatározása

A gazdaság fejlesztése során megfogalmazott célok elérése érdekében megfogalmazott önkormányzati feladatok:

- ipari és mezőgazdasági övezetek hasznosítása
- fejlesztési területek hasznosításának előkészítése (területrendezés, útépítés, előközművesítés)
- helyi vállalkozások segítése
- kedvező feltételek megteremtése a befektetők számára
- munkahelyek teremtése

A közlekedési infrastruktúra fejlesztése során megfogalmazott célok elérése érdekében megfogalmazott önkormányzati feladatok:

- új összekötő utak létesítése
- kiszolgáló és lakó utak fejlesztése
- kerékpárosbarát közlekedési infrastruktúra megteremtése

A falusi turizmus és idegenforgalom fejlesztése során megfogalmazott célok elérése érdekében megfogalmazott önkormányzati feladatok:

történelmi, kulturális, természeti, épített környezet hasznosítása

helyi lakosság ösztönzése a vendégek fogadására

turisztikailag kiemelkedő jelentőséggel bíró település turisztikai arculat fejlesztése

- a testvértelepülési kapcsolatokat figyelembe véve a táborozási és az ifjúsági szálláshelyek megteremtése
- turisztikai kiadványok, ajándéktárgyak készítése, helytörténeti kiadványok készítése, szájhagyomány útján terjedő elbeszélések és fennmaradt legendák ápolása
- rendezvények támogatása a település látogatottságának növekedése érdekében
- szabadidő-centrum kialakítása a település adottságaira alapozva.

4. Összefoglalás

A táj és település egymáshoz viszonyított kapcsolata harmonikus, a város jó környezetminőséggel rendelkezik, ahol védett természeti értékek, régészeti területek, valamint helyi védelem alatt álló létesítmények találhatóak. Jelenleg környezetkárosító források, hatások, amelyek visszafordíthatatlan változást okozhatnak ezeknek állapotában nem található. A terv megszünteti az építéssel járó pusztulás lehetőségét is. Az értékeket megőrző, fenntartó fejlesztés javasolható abból a célból, hogy a település ezen erőforrásait a saját fejlődésének, lakosságmegegőző képességének, a betelepülési szándék növekedésének és idegenforgalmat vonzó befektetései céljára használhassa. A tervkészítés alapvető szándéka az volt, hogy a tervi eszközök szabályozzák a beépített területek nagyságának gyors és erőltetett mértékű növekedését, teret adva azonban a település számára a spontán növekedési folyamat által megkívánt természetes fejlődéshez. Mivel a terv alapvetően nem tartalmaz nagymértékű területnövekedésre vagy karakteres területhasználat-módosításra vonatkozó javaslatokat, ennek megfelelően az általa indukált változások sem hordoznak a meglévő települési értékeket jelentősen mértékben érintő hatásokat.

A tervezett fejlesztések pozitívan befolyásolják a település karakterét, kiemelve annak értékeit. A tervi elhatározások, szabályozások betartása mellett nagyon fontos minden lehetőséget megragadni, amely a különböző szinteken elérhető, EU és más alapok, országos szinten a törvényekben biztosított anyagi lehetőségek kiaknázása, illetve megyei és helyi szinten az önkormányzatok segítségével. Bököny lakosságának körében az öntudatos, lakókörnyezetükért, a táji és kultúrtörténeti értékek megőrzéséért felelősséget érző polgárok több önszerveződésű társadalmi szervezetet hoztak már korábban létre annak érdekében, hogy a település értékkel és értékteremtő fejlődését támogatni tudják. A lakosság jelentős részének véleményét közvetítő önkormányzati képviselőkkel történt egyeztetések segítséget nyújtottak már a koncepció megfogalmazásában, s később a településrendezési javaslatok kialakításában, ugyanígy a helyi értékvédelmi javaslatok is tükrözik a lakosság, illetve a műemlékvédelmi hatóság szándékait. A Településszerkezeti Terv és ezen keresztül a Szabályozási Terv célja, hogy a lehető legteljesebb mértékben érvényre juttassa, kiteljesítse a település adottságait, elsősorban a helyi értékeket, a táji, természeti előnyökkel együtt.

Ezért lényeges az alábbi szempontok alapján a jövőformáló tervek kialakítása:

- csak a természeti, táji környezet, adottságait tiszteletben tartó, ahhoz illeszkedő, illetve azzal, mint forrással számoló tevékenységek fogadhatók,
- a múlt sikeresnek bizonyult elemeire szervesen épülő, a hagyományokat, tradíciókat folytató társadalmi, kulturális, gazdasági struktúra folytatható.

A fejlődés céljából történő beavatkozások kettős célt szolgálnak, részben segítik a táji, környezeti és épített értékek megőrzését, megújulását, szemléletessé érzékelhetővé tételét, részben a természeti környezetbe történő beavatkozással abba illeszkedő társadalmi, gazdasági, változások teremtette igényeknek adnak csak teret, helyet. Feladata tehát mindenki számára a települési hagyományok tisztelete, kötelezettségvállalás a hagyományok megőrzésére, ápolására, restaurálására, értékmegeőrző és értéknövelő felújításra.

Az eredeti állapot fenntartásának elemei:

BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MUNKARÉSZ

- az ökológiai hálózat visszaállítása eredeti állapotába a hiányzó elemek kiegészítésével, mikroökonómia, helyi hagyomány, növényi kultúra és botanikai értékek őrzése,
- természeti értékek karakter-, és szerkezeti védelme, helyi egyedi természeti értékek védelme, az esetlegesen kialakult tájsebek rekultiválása,
- a település kialakult szerkezetének, struktúrájának – karakterének védelme, megtartása,
- az illeszkedő fejlesztés céljából a szabályozás eszközeivel kell megoldani a környezetérzékeny beavatkozást.

Összegezve kijelenthető, hogy a készülő településrendezési terv nem szab gátat az építészeti kulturális örökség megőrzésének, védi az arra kijelölt épületek környékén kialakult építészeti struktúrát a beépítés építménymagassága és a telekterület formájában is.

5. Nyilatkozat

Alulírott vezető településtervező, mint az örökségvédelmi hatástanulmány készítője ezennel nyilatkozom, hogy jelen örökségvédelmi hatástanulmány megfelel az örökségvédelmi hatástanulmány tartalmi követelményeit meghatározó jogszabályoknak és hatósági előírásoknak. Kijelentjük továbbá, hogy az örökségvédelmi hatástanulmány elkészítésére jogosultak vagyok.

2024. április hó

.....
Mészáros Ákos
okl. településmérnök
TT-14-0258

Alulírott régész nyilatkozom, hogy jogosult vagyok az Örökségvédelmi hatástanulmány régészeti fejezeteinek elkészítésére, valamint a tanulmányban javasolt megoldások összhangban vannak a vonatkozó szabályozással.

2024. április hó

Lukács József
régész
185/2005.